IDENTIFIKAČNÉ ÚDAJE SPRACOVATEĽA

Meno spracovateľa:	**Euro ICP, s. r. o.**
Adresa:	Martina Rázusa 23A/8336, 010 01 Žilina
IČO:	36419842
Štatutárny orgán:	Ing. Peter Sládek, Mgr. Juraj Málik - konatelia
Kontaktná osoba:	Ing. Martin Chachula
Riešiteľský kolektív:	Mgr. Jana Braciníková, Ing. Monika Košútová

IDENTIFIKAČNÉ ÚDAJE OBJEDNÁVATEĽA

Meno investora:	**Združenie obcí Uh - Olšava**
Adresa:	Obecný úrad, Lekárovce 505, 072 54
IČO:	35564504
Štatutárny orgán:	Ján Gajdoš – predseda Združenia obcí Uh - Olšava

OBSAH ŠTÚDIE

OBSAH ŠTÚDIE 3
ZOZNAM TABULIEK 6
ZOZNAM GRAFOV 8
ZOZNAM MÁP 8
ZOZNAM PRÍLOH 8
ÚVOD 9
1 VŠEOBECNÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMIA 10
1.1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O ÚZEMÍ 10
1.2 HISTORICKÝ VÝVOJ 12
1.3 PRÍRODNÉ PODMIENKY 13
2 ANALÝZA INFRAŠTRUKTÚNEJ VYBAVENOSTI 25
2.1 TECHNICKÁ A ENVIRONMENTÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA 25
2.2 DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA 29
2.3 ZDRAVOTNÁ INFRAŠTRUKTÚRA 34
2.4 VZDELÁVANIE, ŠPORT A ZÁUJMOVÉ ZDRUŽENIA 34
2.5 SOCIÁLNA SFÉRA 37
2.6 BÝVANIE 39
3 OBYVATEĽSTVO 39
3.1 DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ 40
3.2 PRÍRASTOK (ÚBYTOK) OBYVATEĽSTVA 44
3.3 VEKOVÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA 49
3.4 NÁRODNOSTNÁ ŠTRUKTÚRA 51
3.5 NÁBOŽENSKÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA 53
3.6 VZDELANOSTNÁ ŠTRUKTÚRA A ZAMESTNANOSŤ 54
3.7 ANALÝZA ŽIVOTNEJ ÚROVNE OBYVATEĽSTVA 60
3.8 ÚROVEŇ BÝVANIA A VYBAVENOSTI DOMÁCNOSTI 61
4 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ÚZEMNÉ PLÁNOVANIE 64
4.1 ÚZEMNÉ PLÁNOVANIE 64
4.2 OCHRANA VÔD 64
4.3 OCHRANA OVZDUŠIA 67
4.4 OCHRANA PÔDY 67

4.5 OCHRANA PRÍRODY A KRAJINY 67
4.6 STAROSTLIVOSŤ O ÚZEMIE A STRATEGICKÉ ZÁMERY OCHRANY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA 70
4.7 STARÉ ENVIRONEMNTÁLNE ZÁŤAŽE 71
4.8 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO 71
4.9 VZDELÁVANIE A VÝCHOVA K TRVALO-UDRŽATEĽNÉMU ROZVOJU 72
5 HOSPODÁRSTVO OBCE 73
5.1 ANALÝZA HOSPODÁRSTVA 73
5.2 ANALÝZA TRHU PRÁCE 76
5.3 ANALÝZA PODNIKATEĽSKÝCH SUBJEKTOV A ICH ŠTRUKTÚRY 77
5.4 HOSPODÁRENIE OBCE 78
6 KULTÚRA A CESTOVNÝ RUCH 80
6.1 PAMIATKOVÝ FOND 80
6.2 KULTÚRNE A OSVETOVÉ ZARIADENIA 81
6.3 KULTÚRNE A SPOLOČENSKÉ AKTIVITY 83
6.4 ZARIADENIA CESTOVNÉHO RUCHU 84
6.5 ATRAKTÍVNE ŠPECIFIKÁ ÚZEMIA A TURISTICKŇÉ ATRAKCIE 85
7 NADREGIONÁLNA, TRANSNACIONÁLNA A INTERREGIONÁLNA SPOLUPRÁCA .. 90
8 NADREGIONÁLNE STRATEGICKÉ DOKUMENTY 90
9 NÁRODNÉ STRATEGICKÉ DOKUMENTY 91
10 INDIKATÍVNE PROGRAMOVÉ DOKUMENTY ROZVOJA ÚZEMIA 92
10.1 ROZVOJ CESTNEJ INFRAŠTRUKTÚRY 92
10.2 VYBUDOVANIE PRÍPADNE DOKONČENIE KANALIZÁCIE A ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO 93
10.3 ĽUDSKÉ ZDROJE A SOCIÁLNA OBLASŤ 93
10.4 PODPORA CESTOVNÉHO RUCHU 94
10.5 MLADÍ ĽUDIA A VOĽNOČASOVÉ AKTIVITY 94
11 KOMPLEXNÁ SWOT ANALÝZA 94
11.1 CEZHRANIČNÁ, TRANSNACIONÁLNA A INTERREGIONÁLNA SPOLUPRÁCA 94
11.2 CESTOVNÝ RUCH, POĽNOHOSPODÁRSTVO A ROZVOJ VIDIEKA 95
11.3 PRIEMYSEL A SLUŽBY 96
11.4 ĽUDSKÉ ZDROJE 97
11.5 INFRAŠTRUKTÚRA 98
11.6 OBLASŤ KULTÚRY, HISTÓRIE A TRADÍCIÍ 101

11.7 OBLASŤ ŠKOLSTVA, VZDELÁVANIA A ŠPORTU 102
11.8 OBLASŤ OBČIANSKEJ SPOKOJNOSTI 103
12 STRATÉGIA ROZVOJA ÚZEMIA 104
12.1 CEZHRANIČNÁ, TRANSNACIONÁLNA A INTERREGIONÁLNA SPOLUPRÁCA 105
12.2 PRIEMYSEL A SLUŽBY 105
12.3 CESTOVNÝ RUCH, POĽNOHOSPODÁRSTVO A ROZVOJ VIDIEKA 106
12.4 ĽUDSKÉ ZDROJE 107
12.5 INFRAŠTRUKTÚRA 108
12.6 OBLASŤ KULTÚRY, HISTÓRIE A ŠPORTU 109
12.7 OBLASŤ OBČIANSKEJ SPOKOJNOSTI 109
13 STRATEGICKÝ PLÁN ROZVOJA 111
13.1 STRATEGICKÝ PLÁN ROZVOJA ZDRUŽENIA OBCÍ UH - OLŠAVA 111
13.2 KONTROLA A HODNOTENIE REALIZÁCIE AKČNÉHO STRATEGICKÉHO PLÁNU 114

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka č. 1 - Prehľad rozlohy jednotlivých k.ú., výmery a vlastníctva pozemkov 11
Tabuľka č. 2 - Nadmorská výška stredu obce v jednotlivých k.ú. riešeného územia . 14
Tabuľka č. 3 - Kategorizácia územia podľa geomorfologických jednotiek 15
Tabuľka č. 4 - Ložiská nerastov a nerastných surovín v širšom riešenom území 15
Tabuľka č. 5 - Zrnitosť pôd prevládajúca v jednotlivých k.ú. riešeného územia 16
Tabuľka č. 6 - Úradná cena pôdy podľa Prílohy č.1 k Zákona č. 476/2003 Z.z. v území 17
Tabuľka č. 7 - Spracovanie Registra obnovenej evidencie pozemkov a Pozemkových úprav 17
Tabuľka č. 8 - Odvodnenie riešeného územia..... 18
Tabuľka č. 9 - Typ režimu odtoku riešeného územia 18
Tabuľka č. 10 - Údaje o stave toku sú získavané z vodomernej stanice v Lekárovciach 19
Tabuľka č. 11 - Vodohospodársky a vodárensky významné toky v riešenom území... 20
Tabuľka č. 12 - Podzemné zdroje vôd v riešenom území..... 21
Tabuľka č. 13 - Začlenenie územia z hľadiska klimatických oblastí 22
Tabuľka č. 14 - Základné klimatické charakteristiky územia 22
Tabuľka č. 15 - Fytogeograficko-vegetačného členenia územia..... 23
Tabuľka č. 16 - Zoogeografické začlenenie fauny územia 24
Tabuľka č. 17 - Zoogeografické začlenenie fauny územia pre limnický biocyklus 24
Tabuľka č. 18 - Výskyt hniezd bociana bieleho v území 25
Tabuľka č. 19 - Elektrifikácia obcí 25
Tabuľka č. 20 - Systém verejného osvetlenia v obciach Združenia..... 26
Tabuľka č. 21 - Napojenie obcí a domácností na verejný vodovod 27
Tabuľka č. 22 - Odkanalizovanie obcí 27
Tabuľka č. 23 - Plynofikácia obcí 28
Tabuľka č. 24 - Telefónne automaty v obciach Združenia 29
Tabuľka č. 25 - Kategorizácia cestnej siete územia 30
Tabuľka č. 26 - Počet premostení a dĺžka cestnej siete (km) v obci podľa jednotlivých tried 30
Tabuľka č. 27 - Dĺžka najkratšej trasy cestných komunikácií (km) medzi obcami..... 31
Tabuľka č. 28 - Vzdialenosť (km) obcí Združenia obcí do Sobraniec a Michaloviec.... 31
Tabuľka č. 29 - Počet km vybudovaných peších chodníkov v obciach Združenia 32
Tabuľka č. 30 - Značené cyklistické trasy v širšom riešenom území..... 32
Tabuľka č. 31 - Počet poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v obciach Združenia obcí 34
Tabuľka č. 32 - Prehľad inštitucionalizovaných zariadení predškolskej výchovy - materské školy 34
Tabuľka č. 33 - Prehľad inštitucionalizovaných vzdelávacích zariadení - základné školy 35
Tabuľka č. 34 - Prehľad športových organizácií a zariadení športovej vybavenosti ... 36
Tabuľka č. 35 - Prehľad organizovaných športových podujatí a aktivít 37
Tabuľka č. 36 - Záujmové združenia 37
Tabuľka č. 37 - Poskytované sociálne služby – opatrovateľská služba 38

Tabuľka č. 38 - Subjekty poskytujúce sociálne služby poskytované v širšom riešenom území 38
Tabuľka č. 39 - Vývoj počtu obyvateľov v obciach združenia.....41
Tabuľka č. 40 - Prognóza vývoja počtu obyvateľov pre Košický kraj a okres Sobrance 41
Tabuľka č. 41 - Hustota zaľudnenia v okresoch Košického kraja v r. 1999-2004.....43
Tabuľka č. 42 - Prirodzený prírastok (úbytok) obyvateľstva 45
Tabuľka č. 43 - Vývoj migrácie obyvateľstva za roky 2001 až 2005 48
Tabuľka č. 44 - Vývoj celkového prírastku (úbytku) obyvateľstva v obciach Združenia 48
Tabuľka č. 45 - Štruktúra obyvateľstva podľa základných vekových skupín.....50
Tabuľka č. 46 - Národnostná štruktúra trvalo bývajúceho obyvateľstva.....52
Tabuľka č. 47 - Štruktúra obyvateľstva podľa náboženského vyznania v roku 2005..53
Tabuľka č. 48 - Štruktúra nezamestnaných podľa stupňa dosiahnutého vzdelania ...54
Tabuľka č. 49 - Nezamestnanosť v obciach Združenia 56
Tabuľka č. 50 - Štruktúra nezamestnanosti podľa veku 58
Tabuľka č. 51 - Domový a bytový fond Združenia obcí 62
Tabuľka č. 52 - Spracovanosť územnoplánovacej dokumentácie v obciach Združenia v zmysle Zákona č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov 64
Tabuľka č. 53 - Vodárenské a vodohospodársky významné toky v území 65
Tabuľka č. 54 - Zraniteľné oblasti v zmysle §30 Zákona o vodách č. 184/2002 Z. z ..66
Tabuľka č. 55 - Maloplošné a veľkoplošné chránené územia v širšom území.....67
Tabuľka č. 56 - Klasifikácia ekologickej stability jednotlivých katastrálnych území ...69
Tabuľka č. 57 - Prvky kostry regionálneho územného systému ekologickej stability v území 70
Tabuľka č. 58 - Výskyt starých environmentálnych záťaží území 71
Tabuľka č. 59 - Produkcia odpadu v tonách v obciach Združenia v r. 2001-2005.....72
Tabuľka č. 60 - Spracovanie Program odpadového hospodárstva obcí do r. 2005 72
Tabuľka č. 61 - Prehľad ekonomických subjektov primárneho sektora v území.....74
Tabuľka č. 62 - Počet ekonomických subjektov v sekundárnom sektore v území.....75
Tabuľka č. 63 - Zamestnanosť vo vzdelávacích inštitúciách v obciach Združenia 76
Tabuľka č. 64 - Počet ekonomických subjektov terciárneho sektora 76
Tabuľka č. 65 - Sektorové rozdelenie podnikov v území.....78
Tabuľka č. 66 - Prehľad príjmov a výdavkov obcí a Združenia (v tis. Sk) 78
Tabuľka č. 67 - Kultúrne pamiatky v území evidované v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok k 1.1.52005 81
Tabuľka č. 68 - Ostatné lokálne významné kultúrno-historické pamiatky v území 81
Tabuľka č. 69 - Kultúrne a osvetové zariadenia pôsobiace v širšom riešenom území .81
Tabuľka č. 70 - Kultúrne zariadenia v riešenom území.....82
Tabuľka č. 71 - Osvetové zariadenia pôsobiace v území.....82
Tabuľka č. 72 - Knižničný fond a počet čitateľov v obciach Združenia.....82
Tabuľka č. 73 - Kultúrne a spoločenské aktivity v riešenom regióne 83
Tabuľka č. 74 - Cirkev, cirkevné organizácie a kresťanské spoločenstvá 83
Tabuľka č. 75 - Reštauračné a stravovacie zariadenia v širšom území 84
Tabuľka č. 76 - Počet občanov zapojených do dotazníkového prieskumu 104

Tabuľka č. 77 - Charakteristika najpočetnejších skupín občanov zapojených do dotazníkového prieskumu 104

ZOZNAM GRAFOV

Graf č. 1 - Podiel počtu obyvateľstva obcí na celkovom počte obyvateľstva Združenia 40
Graf č. 2 - Prognóza vývoja obyvateľstva v Košickom kraji 42
Graf č. 3 - Prognóza vývoja obyvateľstva v okrese Sobrance 43
Graf č. 4 - Hustota zaľudnenia na kraje Slovenska v r. 2004 44
Graf č. 5 - Hustota zaľudnenia podľa úrovní rozdelenia Slovenska 44
Graf č. 6 - Podrobný vývoj prirodzeného prírastku (úbytku) obyvateľstva v obciach Združenia 46
Graf č. 7 - Prirodzené prírastky (úbytky) za Združenie obcí Uh - Olšava 46
Graf č. 8 - Prognóza prirodzených prírastkov (úbytkov) za hodnotené územie 47
Graf č. 9 - Vývoj migrácie za roky 2001 až 2005 v Združení Uh - Olšava 48
Graf č. 10 - Porovnanie vývoja prírastkov a úbytkov počtu obyvateľov v Združení 49
Graf č. 11 - Veková skladba obyvateľstva v Združení 51
Graf č. 12 - Rozdelenie obyvateľstva Združenia podľa príslušnosti k cirkvi 54
Graf č. 13 - Nezamestnaní podľa dosiahnutého stupňa vzdelania 56
Graf č. 14 - Vývoj nezamestnanosti podľa jednotlivých obcí za obdobie 5 rokov 56
Graf č. 15 - Štruktúra nezamestnaných s ohľadom na podiel žien na celkovom počte nezamestnaných 57
Graf č. 16 - Veková štruktúra nezamestnaných v obciach Združenia 59
Graf č. 17 - Vybavenosť domácnosti na Slovensku, v Košickom kraji a v Sobraneckom okrese 63
Graf č. 18 - Vývoj verejných príjmov a výdavkov v Združení (v tis. Sk) 80

ZOZNAM MÁP

Mapa č. 1 - Riešené územie v širšom regióne 10
Mapa č. 2 - Obce Združenia obcí Uh – Olšava 11

ZOZNAM PRÍLOH

ÚVOD

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR) Združenia obcí Uh – Olšava je základným strategickým rozvojovým dokumentom, ktoré schválilo Združenie obcí v septembri 2006. PSHR je strednodobý programový dokument vypracovaný na obdobie do roku 2015, na príprave ktorého sa zúčasťňovali nielen zástupcovia samosprávy ale aj samotní občania.

Cieľom PHSR je sformulovať takú predstavu o smerovaní obcí Združenia, ktorá vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jej občanov a zároveň je v súlade s prijatými koncepciami Slovenskej republiky, Košického samosprávneho kraja, prípadne stratégiami a záujmami ostatných rezortov.

PHSR je potrebné chápať koncepčný dokument, i keď analytická časť je pomerne podrobne spracovaná z dôvodu absencie súborného analytického dokumentu. Základom analýz bolo vymedzenie hlavných problémov, ktoré sú pre hospodársky a sociálny rozvoj územia spoločné a vytýčenie opatrení, ktoré by mali prispieť k riešeniu týchto problémov. Poslaním PHSR je zabezpečiť kontinuitu rozvoja bez ohľadu na to, kto je momentálne na čele miestnej samosprávy. Je to však zároveň aj otvorený dokument, ktorý by sa mal dopĺňať a aktualizovať.

PHSR Združenia obcí Uh – Olšava je spracovaný tak, aby sa stal užitočným nástrojom nielen na koordináciu prioritných rozvojových zámerov (verejných aj skromných) ale aj na získavanie prostriedkov potrebných na ich realizáciu. PHSR umožní obciam Združenia:

- ☑ napĺňať dlhodobé ciele a strategickú víziu obcí Združenia
- ☑ rozhodovať zástupcom samosprávy v širšom koncepčnom rámci
- ☑ koordinovať aktivity a záujmy rôznych subjektov
- ☑ lepšie presadzovať a chrániť verejný záujem
- ☑ kvalifikovane formulovať ďalšie koncepčné dokumenty
- ☑ stanoviť priority investičného programu obcí Združenia.

Dokument bol spracovaný s finančnou podporou EÚ z Operačného programu Základná infraštruktúra, opatrenie 3.4 Renovácia a rozvoj obcí.

Názory vyjadrené v dokumente nie sú vyjadreniami názorov EÚ.

1 VŠEOBECNÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMIA

1.1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O ÚZEMÍ

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Združenia obcí Uh – Olšava zahŕňa katastrálne územia obcí:

- ☑ **Bežovce,**
- ☑ **Jenkovce,**
- ☑ **Lekárovce,**
- ☑ **Nižné Nemecké,**
- ☑ **Pinkovce,**
- ☑ **Sejkov,**
- ☑ **Tašuľa.**

Riešený región sa nachádza v okrese Sobrance, ktorý je súčasťou Košického samosprávneho kraja. Územie je prihraničným pásmom s Ukrajinou.

Z geografického hľadiska je územie súčasťou Východoslovenskej nížiny.

Mapa č. 1 -Riešené územie v širšom regióne

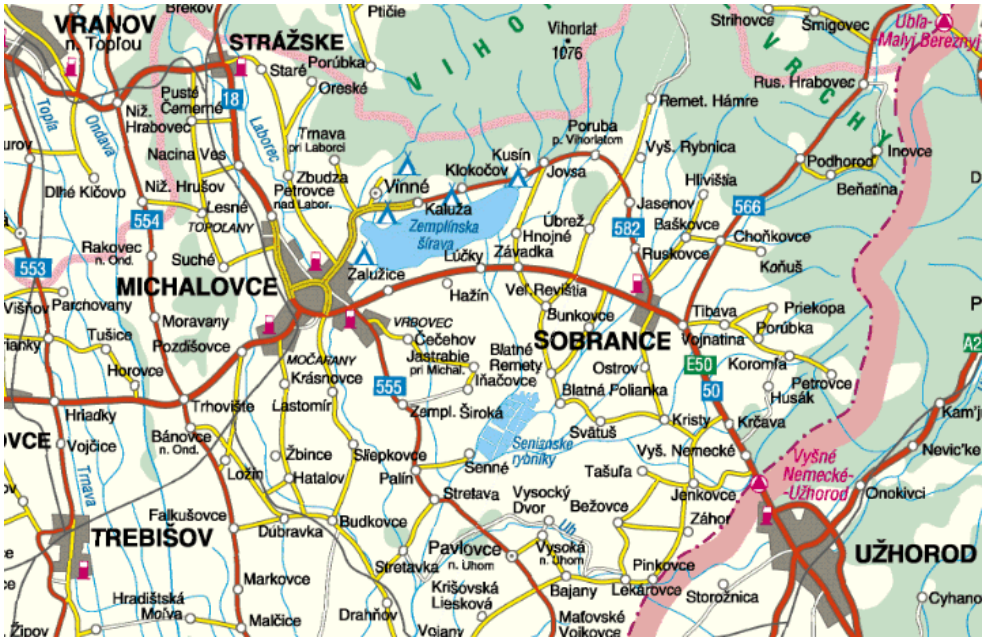

Zdroj: www.atlas.sk

Riešené územie s rozlohou 10 288 ha, predstavuje kultúrnu krajinu na Východoslovenskej nížine s intenzifikovaným poľnohospodárskym využitím. Celkový počet obyvateľov v 7 obciach Združenia za r. 2005 bol podľa štatistických ukazovateľov na úrovni 3 429 obyvateľov.

Mapa č. 2 -Obce Združenia obcí Uh – Olšava

Zdroj: www.atlas.sk

Tabuľka č. 1 - Prehľad rozlohy jednotlivých k.ú., výmery a vlastníctva pozemkov

k.ú.	vlastníctvo	prehľad výmery jednotlivých druhov pozemkov				
		orná pôda	lesná pôda	lúky a pasienky	zastavané plochy	spolu rozloha (ha)
Bežovce	súkromné	1 810	2	645	44	2 501
	obecné				50	50
	iné	49	2	40	258	349
	spolu	**1 859**	**4**	**685**	**352**	**2 900**
Jenkovce	súkromné	1 156	-	123	12	1 291
	obecné	2	-	-	5	7
	iné	-	-	-	-	0
	spolu	**1 158**	**-**	**123**	**17**	**1 298**
Lekárovce	súkromné	1 200	-	3	94	1 297
	obecné	30	-	-	2	32
	iné	-	-	-	-	0
	spolu	**1 230**	**0**	**3**	**96**	**1 329**
Nižné Nemecké	súkromné	357	-	256	34	647
	obecné	4	-	1	0	5
	iné	-	-	-	-	0
	spolu	**361**	**0**	**257**	**34**	**652**

k.ú.	vlastníctvo	prehľad výmery jednotlivých druhov pozemkov				
		orná pôda	lesná pôda	lúky a pasienky	zastavané plochy	spolu rozloha (ha)
Pinkovce	súkromné	234	-	10	3	247
	obecné	73	-	11	1	85
	iné	-	-	-	-	0
	spolu	**307**	**0**	**21**	**4**	**332**
Sejkov	súkromné	2 667	-	325	178	3 170
	obecné	-	-	-	-	0
	iné	2	-	-	1	3
	spolu	**2 669**	**0**	**325**	**179**	**3 173**
Tašuľa	súkromné	430	-	80	62	572
	obecné	-	-	-	2	2
	iné	-	30	-	-	30
	spolu	**430**	**30**	**80**	**64**	**604**

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia

1.2 HISTORICKÝ VÝVOJ

Archeologické nálezy v širšom riešenom území dokladujú už osídlenie územia v dobe kamennej. Najstaršie nálezy z obdobia staršej doby kamennej (600 000 - 10 000 pred n. l.) sú z okolia Sobraniec. Z riešeného územia a jeho bezprostredného okolia sú zaznamenané nálezy dokumentujúce osídlenie najstaršími poľnohospodárskymi spoločenstvami v neolite, t.j. mladšej dobe kamennej (5 500 – 4 000 pred n. l.). Jednalo sa kultúru a skupiny s typickou východnou lineárnou keramikou. Z neskorej doby kamennej – eneolitu (4 000 – 2 000 pred n. l.), tu boli zaznamenané 2 náleziská polgárskej a potiskej kultúry. Nálezisko v Tibave je jedným z najznámejších nálezísk z doby kamennej s celoslovenským významom. Ďalšie dôkazy o historickom osídlení územia sú nálezy slovanských sídlisk a pohrebísk z doby Nitrianskeho kniežatstva a veľkomoravského obdobia z konca 8 stor. až začiatku 10 storočia. Územie v 10 – 13. stor. bolo osídlené v lokalitách Bajany – Mirkovce, Vysoká nad Uhrom a Blatné Remety. Podľa archeologických nálezov sa jednalo o sídlisko s pohrebiskom

Na základe historických prameňov a dochovanej Lazarovej mapy Uhorska z roku 1528 (vzácna slovenská topografická a ligvistická pamiatka) bol zostavený tzv. historický register miest a obcí, podľa ktorého sa v rokoch 1511 – 153O vyskytovali dediny a osady na miestach všetkých dnešných sídel Združenia obcí Uh – Olšava. Obec Pinkovce je menovito vyznačená priamo na Lazarovej mape, pričom v r. 1512 bola vedená pod názvom Pynkolch, v r. 1513 ako Pynkocz, v r. 1516 Pynkowcz a v r. 1526 Pinkotz. Z toho vyplýva, že v tomto historickom období bola najvýznamnejšou osadou na území dnešného Združenia obcí Uh – Olšava. Najbližšími mestečkami (oppida) boli Pavlovce nad Uhom a a Veľké Kapušany. Najbližšie hrady: Vinné, Michalovce, Kráľovský Chlmec a Zemplín. Z hľadiska územno – správneho členenia patrilo územia do Užskej stolice, ktorá patrila spolu s Trenčianskou, Novohradskou, Šarišskou a Gemerskou stolicou k územiam s najvyššou hustotou sídel – 9 a viac sídel na 100 km^2. Administratívnym centrom komitátu a stolice bol Užhorodský hrad,

neskôr mesto Užhorod. V 15. storočí stoličná šľachta zasadala aj v Pavlovciach nad Uhom. Od roku 1322 zvyčajne a od roku 1628 dedične zastávali post župana (neskôr hlavného župana) Drugetovci (šľachtický rod francúzsko-neapolského pôvodu zo Salerna pri Neapole. Jeho členovia Filip a Ján prišli v 14. stor. do Uhorska na Slovensko spolu s kráľom Karolom Róbertom z Anjou.).

Podľa údajov o počte obyvateľstva v obciach a mestách v r. 1873 boli najväčšími obcami Lekárovce a Bežovce, obe s počtom nad 500 obyvateľov.

Východnú hornatú časť obývali prevažne Rusíni (v obciach Husák, Krčava, Lekárovce a Petrovce), Slováci žili najmä medzi Vihorlatom a Uhom (ale aj na juhu, napríklad Vysoká nad Uhom), Maďari obývali časť medzi Uhom a Latoricou, ale na severe napríklad aj Pinkovce či Tašuľa. Miestny obyvatelia sa zaoberali tkáčstvom a poľnohospodárstvom. Majiteľmi územia v stredoveku bola viaceré šľachtické a zemianske rody. Majetko-právne pomery boli vzhľadom na hraničnú polohu územia a neustále sa meniace politické pomery zložité.

Na základe župného členenia v r. 1923 – 1928 patrilo celé riešené územie mimo Lekároviec do Košickej župy, okres Sobrance. Obec Lekárovce bola zaradená do Užhorodskej župy. V r. 1928 – 1938 patrili obce Združenia okrem Lekároviec pod okres Sobrance. Lekárovce boli zaradené do okresu Veľké Kapušany. V tzv. Malej vojne v roku 1939 bolo celé riešené územia obsadené Maďarskom a následne okupované podľa budapeštianskej dohody zo 4.4.1939. V rokoch 1940 – 1944 bolo územie okupované Maďarskom. Od konca októbra do druhej polovice novembra 1944 prechádzal územím front. Oslobodenie územia Červenou armádou prebiehalo v druhej polovici novembra 1944.

Po 2. svetovej vojne bola obec Lekárovce spolu s Veľkými Rátovcami a obcou Čop na základe dohody zo dňa 29.6.1945 odstúpená ZSSR. Územie obce Lekárovce bolo následne dodatočne vrátené Československu 02.04.1946.

Riešené územie doposiaľ nemá spracovaný detailnejší historický prieskum. Podľa dostupných historických dát je však možné skonštatovať, že obce v minulosti netvorili prepojený región.

1.3 PRÍRODNÉ PODMIENKY

1.3.1 VYMEDZENIE ÚZEMIA A JEHO GEOGRAFICKÁ POLOHA

Riešené územie leží vo východnej časti Východoslovenskej nížiny na starom nánosovom vale rieky Uh.

Tabuľka č. 2 - Nadmorská výška stredu obce v jednotlivých k.ú. riešeného územia

k.ú.	nadmorská výška stredu obce (m n. m.)
Bežovce	105
Jenkovce	109
Lekárovce	108
Nižné Nemecké	110
Pinkovce	109
Sejkov	116
Tašuľa	104

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa Prílohy č. 1 k Nariadeniu vlády SR č. 668/2004 Z.z.

1.3.2 GEOLÓGIA A GEOMORFOLÓGIA

Geologická stavba a inžinierskogeologická rajonizácia

Podľa geologického členenia Európy patrí riešené územie do tzv. panónskeho bazénu (terciárne až kvartérne panvy), ktorý je jeho severnej časti ohraničujú Karpaty (alpínsky orogén). Z geologického hľadiska územie tvoria neogénne sedimenty – sivé a pestré íly, prachy, piesky, štrky, sladkovodné vápence a polohy tufitov. Území sa v smer SZ – JV tiahne predpokladaný geologický zlom. Kvartérny pokryv celého územia tvoria fluviálne sedimenty – prevažne nivné humózne hliny alebo hlinito piesčité až štrkovito-piesčité hliny dolinných nív. Z hľadiska tektonickej stavby sa jedná o neogénne sedimentárne panónskej panvy. Základnými geochemickými typmi hornín sú tu ílovce a pieskovce.

Podľa vertikálnych pohybových tendencií tektonických blokov je najväčšia časť riešeného územia zaradená medzi roviny nížin a nížinných kotlín s malým poklesom. Len južná časť k.ú. Lekárovce má veľmi malý pokles. Východná časť k.ú. Sejkov je zaradená medzi nížinné pahorkatiny so stredným zdvihom.

Inžinierkogeologická rajonizácia zaraďuje celé územia do regiónu tektonických depresií, subregión s neogénnym podkladom. Jadro územia je zaradené do inžinierskogeologického rajónu deluviálnych sedimentov na údolných riečnych náplavoch. S okraj k.ú. Sejkov parí do rajónu údolných riečnych náplavov a ostatná časť k.ú. do rajónu sprašových sedimentov. SZ a J časť riešeného územia sú zaradené do rajónu údolných riečnych náplavov.

Geomorfológia

Geomorfologické členenie Európy a SR zaraďuje riešené územie do nasledovných geomorfologických jednotiek:

Tabuľka č. 3 - Kategorizácia územia podľa geomorfologických jednotiek

sústava	podsústava	provincia	subprovincia	oblasť
Alpsko - himalájska	Panónska panva	Východopanónska panva	Veľká dunajská kotlina	Východoslovenská nížina

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa Atlas krajiny SR

V území je základným typom erózno – denundačného reliéfu reliéf rovín a nív. Na rozhraní k.ú. Sejkov, N. Nemecké a Jenkovce sa vyskytuje reliéf zvlnených rovín. Na rozhraní k.ú. Lekárovce, Bežovce, Pinkovce je vytvorená os recentného agradačného valu. Fosílny agradačný val a jeho hlavná os prebieha k.ú. N. Nemecké, Jenkovce, Tašuľa, Bežovce. V severnej časti riešeného územia sa nachádzajú mokraďové úpätné a medzivalové terénne depresie.

Sklonitosť reliéfu je do 0,1°.

Nerastné suroviny a ťažobné priestory

Priamo v riešenom území sa nenachádzajú žiadne evidované ložiská nerastných surovín.

Tabuľka č. 4 - Ložiská nerastov a nerastných surovín v širšom riešenom území

nerast / nerastná surovina	názov ložiska	organizácia
zemný plyn gasolin	Pavlovce n. Uhom, Stretava	Nafta Storage & Production, a.s. Gbely
Stavebná kameň	Orechová	Geologický prieskum, š.p. Spišská Nová Ves; k 1.7.2006 rozhodnutie stratilo platnosť
Tehliarske suroviny	Krčava	Plynroz a.s., Sobrance

V minulom storočí sa v obci Sejkov ťažil lignit.

1.3.3 PÔDNE POMERY

Charakteristika pôd

Vývoj pôd v území odzrkadľuje pomerme monotónne horninové prostredie a tým aj pôdotvorný substrát, z ktorého sa jednotlivé typy pôd vyvinuli. V všeobecnosti najkvalitnejšími pôdami sú pôdy v alúviách riek a potokov vyplnených rôznorodými fluviálnymi sedimentami.

Kvalita pôdy patrí medzi najvýznamnejšie faktory využívania a rozvoja územia. Nešetrným a neuváženým využívaním pôd dochádza k jej degradácii. Medzi hlavné negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú environmentálnu funkciu pôd patria najmä

zhutňovanie, acidifikácia, meliorácie a neuvážené rekultivácie, nadmerná chemizácia, emisno-imisná kontaminácia.

Pôdne typy sú výsledkom pôdotvorného procesu, ktoré môžeme triediť a identifikovať podľa diagnostických horizontov, prípadne variet horizontov. Vyskytujúce sa pôdne typy sú zaradené do tzv. pôdnych skupín na základe ich morfogenetickej príbuznosti, t.j. na základe podobných vlastností pedónov určených súborom genetických horizontov a ich morfologickými, fyzikálnymi a chemickými vlastnosťami. V riešenom území dominujú nasledovné hlavné pôdne typy:

- ☑ fluvizeme glejové stredné a ťažké, Jedná sa o pôdy s priaznivým vodným režimom, najčastejšie na rovinách bez prejavu plošnej vodnej erózie (0° – 1°), miestami na rovinách s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie (1° – 3°). Sú väčšinou hlboké (60 cm a viac), menej stredne hlboké (30 – 60 cm).
- ☑ pseudogeje modálne, kultizemné, luvizemné nasýtené až kyslé, zo sprašových hlín a svahovín v S časti riešeného územia (k.ú. Sejkov).

Pôdy v riešenom území majú strednú priepustnosť a veľkú retenčnú schopnosť.

Tabuľka č. 5 - Zrnitosť pôd prevládajúca v jednotlivých k.ú. riešeného územia

kat. územie	dominujúce zrnitostné triedy pôdy
Bežovce	ílovité, ílovito-hlinité, hlinité (v SV časti k.ú.)
Jenkovce	hlinité, ílovito – hlinité (vo V časti k.ú.)
Lekárovce	ílovito – hlinité, hlinité, ílovité
Nižné Nemecké	ílovito – hlinité, hlinité
Pinkovce	hlinité
Sejkov	ílovité, ílovito – hlinité, hlinité (vo V časti k.ú.)
Tašuľa	ílovité, hlinité (vo V časti k.ú.)

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa Atlas krajiny SR, VÚPÚ

Podľa obsahu skeletu v pôdach sú pôdy vo všetkých k.ú. klasifikované ako pôdy bez skeletu až slabo skeletnaté (0-20%). Z hľadiska pôdnej reakcie sa jedná o pôdy neutrálne až stredne kyslé. Z hľadiska vlhkostného režimu prevažujú v riešenom území pôdy mierne vlhké.

V rámci Čiastkového monitorovacieho systému pôdy (ČMS – P) je v riešenom území vyhĺbená 1 pôdna sonda – severne od obce Bežovce, na ľavom brehu Bežovského kanála. Údaje zhromažďuje a v podobe archívnych údajov archivuje Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy v Bratislave. Z hľadiska kontaminácie poľnohospodárskeho pôdneho fondu sú pôdy riešeného územia bez kontaminácie, len okrajovo v SV časti územia mierne kontaminované. Bez aktuálnej, príp. len so slabou aktívnou eróziou.

Využitie, vlastnícke vzťahy, bonita a cena pôdy

Jedná sa o územie s vysokým produkčným potenciálom poľnohospodárskych pôd. Celé riešené územie je súčasťou pôdnoekologického regiónu Laborecká rovina s indexom poľnohospodárskeho využitie 81-90.

Z hľadiska bonity pôdy prevažujú pôdy so strednou bonitou.

Tabuľka č. 6 - Úradná cena pôdy podľa Prílohy č.1 k Zákona č. 476/2003 Z.z. v území

kat. územie	úradná cena poľnohospodárskej pôdy v riešenom území (Sk/m^2)	
	orná pôda	trvalé trávne porasty
Bežovce	2,85	1,25
Jenkovce	4,38	1,97
Lekárovce	4,95	2,52
Nižné Nemecké	4,55	3,23
Pinkovce	5,32	4,05
Sejkov	3,76	2,16
Tašuľa	2,69	0,51

Využívanie ornej pôdy je orientované na pestovanie obilovín, viniča, kukurice a viacročných krmovín. Osevné postupy a zastúpenie plodín je závislé na požiadavkách trhu.

V riešenom území sú pre účely poľnohospodárskej výroby v k.ú. Bežovce vybudované hnojivé závlahy na ploche 50 ha (odber vody z Uhu, 21,1 r. km). Závlahy sú vybudované aj v ľavobrežnej časti k.ú. Lekárovce. Žiadne ďalšie závlahové systémy nie sú v riešenom území vybudované.

Tabuľka č. 7 - Spracovanie Registra obnovenej evidencie pozemkov a Pozemkových úprav

k.ú.	spracovanie (rok)	
	ROEP	PPÚ
Bežovce	1999	-
Jenkovce	2000	-
Lekárovce	2000	-
Nižné Nemecké	1998	-
Pinkovce	2001	-
Sejkov	1999	-
Tašuľa	2000	-

Zdroj: spracovanie projektového tímu

1.3.4 HYDROLOGICKÉ POMERY

Hydrogeologické pomery

Územie je z hľadiska hydrogeologickej rajonizácie Slovenska zaradené do hydroekologického regiónu č. 102 – Kvartér severovýchodnej časti Východoslovenskej nížiny pod Vihorlatom a Popričným. Využiteľné množstvo podzemných vôd v hydrogeologickom subrajóne BG 10, ktorého súčasťou je riešené územie je 2,00 – 4,99 $l.s^{-1}.km^{-2}$.

Z hľadiska litologickej stavby územia sú najvýznamnejším hydrogeologickým kolektorom územia štrky a piesky. Určujúcim typom priepustnosti je medzizrnová priepustnosť. Riešené územie má najmä vysoké (T= 1.10^{-3} – $1.1O^{-2}$ $m^2.s^{-1}$), len čiastočne mierne (T= 1.10^{-4} – $1.1O^{-3}$ $m^2.s^{-1}$) hodnoty kvantitatívnej charakteristiky prietočnosti a celkovej hydroekologickej produktivity. Priemerný ročný špecifický odtok z územia je 5 – 10 $l.s^{-1}.km^{-2}$.

V rámci Čiastkového monitorovacieho systému geologické faktory je na 18,5 riečnom km Uhu založený monitorovací bod na monitoring chemického zloženia aktívnych riečnych sedimentov. Garantom ČMS geologické faktory je sekcia geológie a prírodných zdrojov Ministerstva životného prostredia SR.

Riešená oblasť je odvodňované vybudovaným systémom kanálov na odvádzanie povrchových vôd z územia.

Povrchové vodné zdroje

Tabuľka č. 8 - Odvodnenie riešeného územia

úmorie oceána	úmorie mora	povodie
Atlantický oceán	Čierne more	Dunaj
		Tisa
		Bodrog

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa Atlas krajiny SR

Tabuľka č. 9 - Typ režimu odtoku riešeného územia

oblasť	typ režimu odtoku	základné hydrologické charakteristiky				podružné zvýšenie vodnatosti koncom jesene a zač.zimy
		akumulácia	vysoká vodnatosť	najvyššie Q_{ma}	najnižšie Q_{ma}	
vrchovinno - nížinná	dažďovo - snehový	XII - I	II - IV	III (IV < II)	IX	výrazné

Zdroj: Atlas krajiny SR, 2002

Rieka Uh má celkovú dĺžku 127 km, z toho iba 21,3 km na území Slovenska. Pramení vo Východných Karpatoch na Ukrajine. Na územie Slovenska vstupuje južne od obce Záhor (v nadm. výške 102, 6 m n.m.). Tok sa následne ohýba a oblúkom obteká obec Pinkovce (100,1 m n.m.). Tečie na západ cez Lekárovce a pri Bajanoch (92,5 m n.m.) sa stáča najprv na sever, priberá sprava vody kanála Veľké Revištia-Bežovce. Následne tečie opäť na západ.

Uh je na území SR typickou nížinnou riekou. Na Východoslovenskej rovine ukladá mohutné pokrovy riečnych nánosov (Kapušianske pláňavy) a vytvára početné mŕtve ramená. Rieka Uh dosahuje maximálny povrchový odtok v mesiacoch marec – apríl, minimálny v auguste – septembri.

Tabuľka č. 10 - Údaje o stave toku sú získavané z vodomernej stanice v Lekárovciach

priemerné mesačné prietoky namerané na stanici Lekárovce,
tok: Uh, staničenie: 16,60 km

mesiac	I	II	III	IV	V	VI	VII	VII	IX	X	XI	XII
Priemerný mesačný prietok v r. 2004 ($m^3.s^{-1}$)	22,51	39,30	101,3	45,66	34,65	12,45	16,21	26,75	17,02	28,77	37,24	44,16
Q_{max} 2004	350,00 $m^3.s^{-1}$				Q_{min} 2004					5,181 $m^3.s^{-1}$		
Q_{max} 1931 – 2003	1190$m^3.s^{-1}$ r. 1980				Q_{min} 1931– 2003					1,31$m^3.s^{-1}$ r. 1961		

Zdroj: SHMÚ

Dlhodobý priemerný prietok Uhu v Lekárovciach je 32,29 $m^3.s^{-1}$. Početnosť výskytu kulminačných ročných prietokov v Lekárovciach za obdobie rokov 1931–1980 dosahovala maximum v mesiaci december (cca 20) a následne v mesiacoch február a marec (15-17). Početnosť výskytu maximálnych ročných prietokov v Lekárovciach za obdobie 1931–1980 dosahovala maximum v mesiacoch október a november (cca 25).

Ďalšie vodné toky v území: Olšava, Jenkovský kanál, Orechovský potok, Hrabovský kanál, Bežovský kanál, kanál Veľké Revištia – Bežovce a ostatné bezmenné toky. Z hľadiska odvádzania povrchových vôd z územia je významným aj záchytnú kanál Okny, ktorý však nezasahuje priamo do riešeného územia.

Väčšina vodných tokov v riešenom území je regulovaná. Kanál Veľké Revištia – Bežovce má v celom riešenom území obojstranne vybudované ochranné hrádze. Uh je tiež v celom úseku obojstranne ohrádzovaný a vybudovaním niekoľkých prepichov sa upravila pôvodná trasa koryta. Rozsah inundácií sa úpravami znížil zo 100 km^2 na 4,95 km^2.

Najbližšou vodnou plochou sú Senianske rybníky (k.ú. Senné), ktoré sa nachádzajú SZ od k.ú. Bežovce. V samotnom riešenom území sa otvorené vodné plochy nenachádzajú.

Kvalita povrchových vôd

Kvalita povrchových vôd je od roku 1999 hodnotená podľa nového znenia normy STN 75 7221. Povrchové vody sú podľa kvality vody zaraďované do I. triedy (veľmi čistá voda) až do V. triedy kvality (veľmi silne znečistená voda).

Kvalita povrchových vôd v území je realizovaná prostredníctvom dlhodobého odberu vzoriek na rieke Uh na 2 odberných miestach: Pinkovce (riečny kilometer 18,5km) a Ústie (riečny kilometer 0,05).

Na základe hodnotení jednotlivých ukazovateľov kvality dlhodobo vykazuje rieka Uh IV. – V. triedu kvality povrchových vôd, čo ju radí medzi 3 najviac znečistené rieky v celom povodí Bodrogu.

Vodohospodársky a vodárensky významné toky

Podľa vyhlášky Ministerstva pôdohospodárstva SR č. 56/2001 Z.z. boli v riešenom území vyhlásené vodohospodársky a vodárensky významné toky:

Tabuľka č. 11 - Vodohospodársky a vodárensky významné toky v riešenom území

názov toku	číslo hydrologického poradia	vodohospodársky a vodárensky významný vodný tok	
		v úseku (km)	hraničný v úseku (km)
Uh	4-30-06-001	-	18,90-20,20
Veľké Revištia - Bežovce	4-30-06-002	-	-

Zdroj: spracovanie projektového tímu

Povodne

Rieka Uh je pravdepodobne jedinou riekou na území Slovenska, ktorá dokáže za 1 deň stúpnuť až o 8,5 metra. Výrazné kolísanie hladiny vody spôsobuje časté záplavy najmä v období dlhotrvajúcich dažďov. Najväčšie záplavy boli v roku 1992, kedy došlo k úplnému zaplaveniu časti územia a zničeniu domov. Posledné záplavy boli v máji 2005, kedy došlo k najskôr vybreženiu Jenkovského potoka nad Obcou Nižné Nemecké a k zaplaveniu obce Jenkovce. Zároveň došlo k zaplaveniu cestnej komunikácie Jenkovce – Sejkov v dĺžke 250 m, priľahlých pozemkov s rozlohou 150 ha a 10 rodinných domov s priľahlými pozemkami. Voda nad Nižným Nemeckým sa vybrežila aj z prítokov Záchytného kanála a na rieke Uh. Povodňová situácia bola riešená pomocou vybudovanej siete čerpacích staníc Jenkovce, Bežovce a Stretávka.

Protipovodňovú ochranu územia zabezpečuje Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., OZ Košice, závod Povodie Bodrogu Trebišov najmä z Projektu protipovodňovej ochrany do roku 2010 (MP SR, 2000). Posledným významným

systematickým krokom smerujúcim k riešeniu opakujúcich sa povodní v riešenom území je aktuálna realizácia projektu SHMU „Manažment povodní v povodí Bodrogu“.

Základným legislatívnym rámcom je Zákon č. 664/2004 Z.z. o ochrane pred povodňami.

Podzemné vodné zdroje

Tabuľka č. 12 - Podzemné zdroje vôd v riešenom území

k.ú.	charakteristika vodného zdroja
Lekárovce	podzemné vodné zdroje (7) s výdatnosťou nad 10 $l.s^{-1}$
Pinkovce	podzemné vodné zdroje (5)s výdatnosťou nad 10 $l.s^{-1}$
Nižné Nemecké	kyselka pri štátnom majetku, vrt bez bližšej charakteristiky
Jenkovce	kyselka na lúke v lokalite Pod Grúňom, neexistuje, zánik pravdepodobne v dôsledku realizácie vodohospodárskych opatrení

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa Atlas krajiny SR, www.sazp.sk, ÚPN VÚC Košice

Využiteľné množstvo podzemných vôd v hydrogeologickom subrajóne BG 10, ktorého súčasťou je riešené územie je 2,00 – 4,99 $l.s^{-1}.km^{-2}$.

Kvalita podzemných vôd

V riešenom území nie je kvalita podzemných vôd systematicky monitorovaná v rámci základnej siete SHMÚ, nakoľko sa nejedná o vodohospodársky významnú oblasť. Znečistenie podzemných vôd v riešenom území je stredné až veľmi vysoké.

Minerálne vody

V riešenom území nie je evidovaný žiadny výskyt minerálnych vôd a nie sú evidované žiadne zdroje prírodných liečivých ani minerálnych stolových vôd. Riešené územie nie je limitované ani žiadnym ochranným pásmom týchto zdrojov vôd.

1.3.5 KLIMATICKÉ POMERY

Klimatické pomery sledovanej oblasti sú relatívne homogénne. Územie patrí do oblasti atlanticko – kontinentálnej oblasti mierneho klimatického pásma.

Tabuľka č. 13 - Začlenenie územia z hľadiska klimatických oblastí

klimatická oblasť	klimatický okrsok	charakteristika okrsku
teplá	T5	teplý, mierne suchý, s chladnou zimou
	T3	teplý, suchý, s chladnou zimou

Zdroj: Atlas krajiny SR

Údaje o klimatických podmienkach a pomeroch územia širšieho regiónu sú získavané z najbližších meteorologických staníc: Somotor, Milhostov a Michalovce.

Tabuľka č. 14 - Základné klimatické charakteristiky územia

klimatická charakteristika	hodnota
priemerná ročná teplota vzduchu	9°C
priemerná ročná teplota vzduchu vo vegetačnom období	16-17°C
priemerná teplota vzduchu v mesiaci január	-3°C
priemerná teplota vzduchu v mesiaci júl	18-19°C
priemerná ročná teplota aktívneho povrchu pôdy	10-12°C
ročný priemerný úhrn atmosférických zrážok	600-700 mm
ročný priemerný úhrn zrážok vo vegetačnom období	350-400 mm
priemerný ročný počet vykurovacích dní	210

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa Atlas krajiny SR, SHMÚ

Prevládajúci smer vetra je SZ. Z hľadiska inverznosti sa jedná o územie s mierne inverznými polohami. Priemerný počet dní s dusným počasím (e≥18,8 hPa) je 30, len na S okraji riešeného územia 20 – 30, čo radí územie do jednej z dvoch oblastí s najvyšším počtom dusných dní na Slovensku. Z hľadiska výskytu hmiel je to oblasť nížin so zníženým výskytom hmiel s priemerným ročným počtom dní s hmlou 20-45.

1.3.6 RASTLINSTVO, ŽIVOČÍŠSTVO A BIOTOPY

Rastlinstvo

V regióne sa stretáva oblasť panónskej, východokarpatskej a západokarpatskej kveteny. Južná časť Zemplína, ktorá patrí do panónskej botanickej oblasti, je takmer úplne odlesnená a premenená na kultúrnu step s vinohradmi, ovocnými sadmi, ornou pôdou a lúkami. Zvyšky chráneného lužného lesa sú na nivách Latorice, Uhu a Bodrogu. Nižšie časti pohorí v regióne zaberajú najmä dubové lesy, vo vyšších častiach prevládajú bučiny.

Podľa fytogeografického členenia Európy patrí riešené územia do atlantickoeurópskej provincie.

Tabuľka č. 15 - Fytogeograficko-vegetačného členenia územia

zóna	podzóna	oblasť	okres
dubová	nížinná	rovinná	Kapušianske pláňavy

Zdroj: Atlas krajiny SR

Potenciálna prirodzená vegetácia je vegetáciou, ktorá by sa za daných klimatických, pôdnych a hydrologických pomerov vyvinula na určitom mieste (biotope), keby vplyv ľudskej činnosti ihneď prestal. V rámci riešeného územia sa podľa Geobotanickej mapy SR (Michalko a kol., 1986) nachádzajú nasledovné fytocenologické jednotky prirodzenej potenciálnej vegetácie:

- ☑ ***lužné lesy nížinné*** podzväzu *Ulmenion*, ktoré pokrývali väčšinu riešeného územia. Jedná sa o vlhkomilné lesy rastúce na aluviálnych naplaveninách pozdĺž vodných tokov. Zväčša sú to spoločenstvá jaseňovo – brestových a dubovo-brestových lesov, ktoré sa viažu na relatívne suchšie polohy údolných nív (agradačné valy, náplavové kužele, riečne terasy a pod.). Vyskytujú sa najmä v nížinách a teplejších oblastiach pahorkatín, kde ich krátkodobo periodicky ovplyvňujú opakujúce sa povrchové záplavy alebo kolísajúca hladina podzemnej vody. Vegetácia tu má bujný vzrast, nakoľko pôdy sú dobre zásobené živinami z jemného splaveného kalu usadeného počas záplav. Z drevín sa uplatňujú: jaseň úzkolistý panónsky, dub letný, jaseň štíhly, brest hrabolistý, javor poľný, čremcha strapcovitá, topole a menej jelša lepkavá a vŕby. Polohy nížinných lužných lesov sa oddávna využívali na poľnohospodársku výrobu. Po odlesnení sa využívali najmä ako lúky a pasienky. Neskôr, po etapovitoej realizácii hydromelioračných a vodohospodárskych opatrení a výstavbe vodohospodárskych zariadení sa postupne zväčšoval podiel ornej pôdy na územiach pôvodného výskytu týchto lesov.

- ☑ ***dubovo-hrabové lesy panónske*** podzv. *Querco robori-Carpinenion betuli.* Spoločenstvá sa vyvinuli na sprašových pahorkatinách a v kotlinách južného Slovenska, najmä na Východoslovenskej pahorkatine. Sú to dubovo-hrabové lesy v oblastiach so zvýšenou kontinentalitou. Nachádzali sa najmä na piesočnatých a štrkovitých terasách alebo náplavových kužeľoch pokrytých sprašovými hlinami. Dominujúcou drevinou je dub letný, hojný je javor poľný, javor mliečny, javor tatársky. Bežne zastúpené sú bresty, jasene a hrab.

V súčasnosti z oboch jednotky zostali po vyklčovaní lesných porastov zachované len malé fragmenty. Plošne významnejšie lesné porasty v riešenom území sú porasty s prevahou dubov, ktoré sa vyskytujú len v k.ú. Tašuľa, lokalita Olšiny.

Riešené územie je intenzívne využívané pre poľnohospodársku výrobu, čo významne ovplyvňuje charakter vegetácie územia. Dominantným prvkom v súčasnej krajinnej štruktúre je orná pôda. Súčasnú vegetáciu teda tvoria spoločenstvá trvalých trávnych porastov s rôznym stupňom intenzifikácie a teda aj prirodzenosti fytocenóz. Orná pôda, a plochy trvalých kultúr a trávnych porastov sú občas delené úzkymi fragmentovanými líniami krov. V bezprostrednom okolí vybudovaných kanálov a mŕtvych ramien rieky Uh sa ostrovčekovite vyskytujú poloprirodzené hygrofilné a hydrofilné rastlinné spoločenstvá. Prirodzené brehové porasty v okolí vodných tokov nie sú zachované. Vyskytujú sa len fragmentované línie krov a drevín.

Živočíšstvo

Tabuľka č. 16 - Zoogeografické začlenenie fauny územia

oblasť	podoblasť	provincia	subprovincia	úsek
paleoarktická	eurosibírska	listnatých lesov	stepí	panónsky

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa Atlas krajiny SR

Tabuľka č. 17 - Zoogeografické začlenenie fauny územia pre limnický biocyklus

oblasť	podoblasť	provincia	okres	časť
paleoarktická	euromedietránna	pontokaspická	potiský	latorická

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa Atlas krajiny SR

Hydrický biocyklus je v území reprezentovaný riekami Uh, Olšava a ich prítokmi.

V detailnejšom členení je možné faunu riešeného územia rozdeliť do viacerých funkčných jednotiek:

- ☑ fauna vodných tokov
- ☑ fauna údolných nív, resp. podmáčaných lúk v okolí vodných tokov
- ☑ fauna otvorených biotopov (polia, lúky, pasienky, líniová zeleň).

Z významnejších živočíšnych taxonóv cicavcov naviazaných na hydrické biotopy bol v území zaznamenaný výskyt bobra (potok Okná). Z poľovnej zveri zaznamenaný výskyt: srnčej zvery, jarabice poľnej, bažanta a zajaca.

Avifauna územia je tvorená najmä druhmi typickými pre kultúrnu a poľnohospodársku krajinu, spestrená migrujúcim vodným vtáctvom naviazaným na európsky významnú ornitologickú lokalitu Rybníky Senné.

Tabuľka č. 18 - Výskyt hniezd bociana bieleho v území

k.ú.	počet hniezd bociana bieleho
Bežovce	7
Jenkovce	2
Lekárovce	2 (z toho 1 neobsadené)
Nižné Nemecké	1
Pinkovce	1 (neobsadené)
Sejkov	1
Tašuľa	1

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa www.sovs.sk

2 ANALÝZA INFRAŠTRUKTÚNEJ VYBAVENOSTI

2.1 TECHNICKÁ A ENVIRONMENTÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA

Pod pojmom technická infraštruktúra sa rozumie infraštruktúra podporujúca rozvoj mesta a zohľadňujúca rast kvality životného prostredia.

2.1.1 ZÁSOBOVANIE ELEKTRICKOU ENERGIOU

Cez územie (k.ú. Lekárovce) prechádza jednoduché vonkajšie 400kV elektrické vedenie Veľké Kapušany – Mukačevo Ukrajina. Správcom tohto vedenia je Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a.s. Bratislava. 110 kV elektrické vedenie Sobrance – Užhorod Ukrajina prechádza riešeným územím cez S okraj k.ú. Nižné Nemecké. 22kV vedenie je vybudované v celom riešenom území.

Tabuľka č. 19 - Elektrifikácia obcí

obec	rok začatia elektrifikácie	% elektrifikácie k r. 2006	počet trafostaníc k r. 2006
Bežovce	1958	100	5
Jenkovce	1955	100	3
Lekárovce	1959	100	5
Niž. Nemecké	1952	100	2
Pinkovce	1958	100	2
Sejkov	bez údaju	100	2
Tašuľa	1958	100	2

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia

Všetky vedenia sú vedené vzdušnou cestou. Elektrifikácia v obciach združenia bola v 50-tych rokoch 20. storočí.

Tabuľka č. 20 - Systém verejného osvetlenia v obciach Združenia

obec	rok výstavby	počet lámp	rekonštrukcia	
			realizovaná	plánovaná
Bežovce	1968	112	1998, 2006	2007
Jenkovce	1956	53	1976	2006
Lekárovce	1959	155	1964, 1978, 1999	- - -
Niž. Nemecké	1965	25	1983, 1995	- - -
Pinkovce	1959	21	2005	- - -
Sejkov	1959	22	2005 čiastočná	2007
Tašuľa	1960	21	1976	- - -

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia obcí

Vedenia 110 kV, 22 kV, 10 kV a 0,4kV, ktoré sú v území vybudované sú zariadeniami regionálnej distribučnej spoločnosti Východoslovenská energetika a.s. Košice, ktorá zabezpečuje dodávku el. energie v území.

2.1.2 ZÁSOBOVANIE TEPLOM

Zásobovanie teplom je decentralizované, realizované individuálnym vykurovaním jednotlivých objektov.

2.1.3 ZÁSOBOVANIE PITNOU VODOU

Obce Nižné Nemecké, Jenkovce a čiastočne aj Sejkov sú napájané z vodojemov Vyšné Nemecké. Jedná sa o zachytený prameň v k.ú. Husák s vybudovanou prečerpávacou stanicou. Obec Jenkovce je zároveň prepojená aj na vodovod Bežovce.

Ostatné obce Združenia sú napojené na skupinový vodovod napájaný z vodných zdrojov Lekárovce a Pinkovce. Jedná sa o hydrogeologické vrty s obyčajnou vodou v nive rieky Uh, ktoré slúžia ako zdroje pitnej vody. Pri vodnom zdroji v Lekárovciach je vybudovaná úpravňa vody a čerpacia stanica. Podľa ÚPN VÚC Košického kraja (2004) je plánovaná výstavba ďalšej úpravne vody a čerpacej stanice v k.ú. Bežovce.

Tabuľka č. 21 - Napojenie obcí a domácností na verejný vodovod

obec	rok začatia výstavby verejného vodovodu	počet napojených domácností na verejný vodovod				
		2001	2002	2003	2004	2005
Bežovce	1995	263	270	270	270	272
Jenkovce	1990	170	172	174	175	176
Lekárovce	1969	337	337	337	337	337
Niž. Nemecké	1987	85	89	89	89	89
Pinkovce	1987	95	95	95	95	95
Sejkov	1967	100	100	100	100	100
Tašuľa	2000 (kolaudácia 2006)	0	0	0	0	76

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia

2.1.4 ODVÁDZANIE A ZNEŠKODŇOVANIE SPLAŠKOVÝCH VÔD

Všetky obce Združenia nemajú vybudovaný systém odvodu dažďových vôd a dažďovú kanalizáciu, ktorou sú vody odvádzané z územia intravilánu obce. Splaškové odpadové vody od obyvateľstva obcí, ktoré nemajú vybudovanú splaškovú kanalizáciu sú zachytávané do žúmp.

Tabuľka č. 22 - Odkanalizovanie obcí

obec	rok začatia výstavby kanalizácie	dĺžka kanalizačného potrubia
Bežovce	výberové konanie 2003	0
Jenkovce	- - -	0
Lekárovce	1990	11
Niž. Nemecké	- - -	0
Pinkovce	2003	ukončenie investície r.2008
Sejkov	- - -	0
Tašuľa	- - -	0

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia

Podľa Zmien a doplnkov ÚPN VÚC Košický kraj (2004) sa výhľadovo neplánuje vybudovanie kanalizácie v obciach Bežovce, Tašuľa, Sejkov a Jenkovce.

Čistenie odpadových vôd v území je navrhované v spoločných čistiarňach odpadových vôd (ČOV), ktoré sú však len v návrhu. V r. 2006 získala obec Pinkovce dotáciu z Environmentálneho fondu na vybudovanie ČOV pre obce Pinkovce, Lekárovce a Záhor. V návrhu je vybudovanie prečerpávacích staníc ČOV v obciach:

- Lekárovce (pre ľavobrežnú časť obce) do Pavloviec n. Uhom
- Sejkov do Krčavy.

V obciach, kde nie je vybudovaná, resp. aspoň začatá, výstavba kanalizácie je vhodné riešiť zneškodňovanie odpadových vôd v malých domových čistiarňach, pričom prečistené vody budú vypúšťané do recipientov alebo vypúšťané trativodom.

2.1.5 ZÁSOBOVANIE PLYNOM

Obce, okrem obce Tašuľa sú plynofikované. Rozvody STL v obci sú realizované o parametroch DN 100 a DN 200. Ochranné pásmo STL rozvodov je 1 m od potrubia na každú stranu. Plynovod a rozvody plynu vedú v trase cestných komunikácií.

Tabuľka č. 23 - Plynofikácia obcí

obec	rok začatia plynofikácie obce	% plynofikácie obce
Bežovce	1992	100
Jenkovce	1996	100
Lekárovce	1992	100
Niž. Nemecké	2001	100
Pinkovce	1995	100
Sejkov	2001	100
Tašuľa	- - -	0

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia

Plynovod v J časti územia vedie od regulačnej stanice (RS 3000) v Bajanoch po premostenie Uhu v Lekárovciach (DN 200) a pokračuje v 2 vetvách. 1. vetva vedenia v smere na Bežovce a 2. vetva v smere: Pinkovce – Záhor – Jenkovce – Nižné Nemecké. Navrhované je napojenie STL vedenia obce Tašuľa z Jenkoviec.

Obec Sejkov je napojená na DN 150 v Krčave, odkiaľ do obce vedie STL vedenie plynu o parametroch DN 100.

2.1.6 TELEKOMUNIKÁCIE, ROZHLAS, TELEVÍZIA

Telekomunikácie

Všetky pevné telefónne linky v riešenom území sú okrem obcí Bežovce a Jenkovce pripojené vzdušným vedením, ktoré výrazne ovplyvňuje i prenosovú rýchlosť poskytovaného internetu. Vlastníkom a správcom telekomunikačných rozvodov prislúcha spoločnosti T-Com, a.s., Bratislava.

Obce sú napojené miestnou telefónnou sieťou cez telefónnu ústredňu, ktorá je umiestnená v objekte pošty Jenkovce. Do obce Jenkovce je zavedený optický kábel.

Rozvoj mobilnej telekomunikačnej siete na riešenom území aktuálne zabezpečujú obaja operátori: Orange a T-mobile. Tieto spoločnosti majú po celom

území Slovenska rozmiestnené svoje základňové, prenosové a centrálne stanice podľa vlastných navrhnutých koncepcií rozvoja, za pomoci ktorých zabezpečujú pre svojich užívateľov pokrytie signálom GSM v pásme 900 a 1800 MHz.

Tabuľka č. 24 - Telefónne automaty v obciach Združenia

obec	počet telefónnych automatov
Bežovce	1
Jenkovce	0
Lekárovce	1
Niž. Nemecké	1
Pinkovce	0
Sejkov	1
Tašuľa	0

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia

Internet

Internet je v území šírený telefónnymi linkami, prostredníctvom mobilných operátorov a wi-fi technológiou. Mikrovlnné pripojenie v území ponúka 1 poskytovateľ služieb (Lekosonline, s.r.o., Sobrance).

Rozhlasové vysielanie

Rozhlasové vysielanie v území je šírené na veľmi krátkych a stredných vlnových dĺžkach. Šírenie vysielania v území zabezpečujú vysielače Slovenského rozhlasu: Košice Dubník, Trebišov a Snina na VKV; Prešov a čiastočne Stakčin na stredných vlnových dĺžkach. Pokrytie územia rozhlasovým signálom je dobré. V území je možné sledovať vysielanie rozhlasových staníc: Rádio Slovensko, Rádio Devín, Rádio Patria, Rádio Regina Košice, Rádio Lumen, Fun Rádio, Rádio Expres, Rádio Východ.

Televízia

Šírenie televízneho signálu je zabezpečované prostredníctvom satelitného vysielania a vysielačov: Košice Dubník, Snina a vykrývača v obci Husák. Do obcí Združenia nie je zavedená káblová televízia.

2.2 DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Z hľadiska potenciálov rozvoja dopravy a technickej infaštruktúry patrí územie v rámci SR k hlavným rozvojovým koridorom dopravy a líniových infraštruktúrnych zariadení.

Územím prechádza paneurópsky dopravný koridor č. V. (Benátky - Terst – Ľubľana – Budapešť - Užhorod – Ľvov), vetva A: Bratislava - Žilina - Košice – Užhorod).

2.2.1 CESTNÁ DOPRAVA

Okres Sobrance patrí v rámci Košického kraja k okresom s najvyššou hustotou cestnej siete.

Tabuľka č. 25 - Kategorizácia cestnej siete územia

označenie	kategória	trasa
D1 (vo výstavbe)	diaľnica	Poprad – Prešov – Košice – Michalovce – Záhor Storožnice (Ukrajina)
E50	cesta I. triedy medzinárodná	Hranice s ČR - Žilina - Košice – Michalovce – Sobrance – Vyšné Nemecké – Užhorod (Ukrajina)
II/555	cesta II. triedy	Michalovce – Pavlovce nad Uhom
	cesty III. triedy	Lekárovce – Bežovce – Jenkovce Lekárovce – Pinkovce – Záhor Bežovce – Jenkovce Vyš. Nemecké – N. Nemecké - Jenkovce Jenkovce – Sejkov Tašuľa napojená na cestu Bežovce - Jenkovce
- - -	miestne komunikácie	pre potreby PHSR nie sú vyhodnotené
- - -	účelové komunikácie	pre potreby PHSR nie sú vyhodnotené

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov SSC a KURS

V koridore Michalovce – Vyšné Nemecké (Užhorod) je vedená aj diaľková autobusová doprava a kaminónová nákladná dopravaa kaminónová nákladná doprava.

Tabuľka č. 26 - Počet premostení a dĺžka cestnej siete (km) v obci podľa jednotlivých tried

kat. územie	počet premostení	počet km cestnej siete	
		cesty II. triedy	cesty III. triedy
Bežovce	5	0	4,3
Jenkovce	3	0	3,7
Lekárovce	1	0	6,0
Niž. Nemecké	1	0	2,0
Pinkovce	0	0	3,0
Sejkov	3	0	3,0
Tašuľa	0	0	2,0

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia

Stav ciest III. a IV. triedy je nevyhovujúci až havarijný. Miestne komunikácie sú vybudované v rámci intravilánu i extravilánu obce. Sú spevnené asfaltovým krytom. Cesty III. triedy v obciach majú dĺžku spolu 26,85 km, všetky sú bezprašné, celkovo je

na nich vybudovaných 13 mostných objektov. V území sa nachádzajú účelové komunikácie spevnené i nespevnené, ktoré slúžia na sprístupnenie jednotlivých častí extravilánu za účelom obsluhy poľnohospodárskych pozemkov.

Tabuľka č. 27 - Dĺžka najkratšej trasy cestných komunikácií (km) medzi obcami

obec	Bežovce	Jenkovce	Lekárovce	Nižné Nemecké	Pinkovce	Sejkov	Tašuľa
Bežovce	x	5	2	11	9	14	4
Jenkovce	12	x	10	3	8	3	2
Lekárovce	2	10	x	13	11	13	6
N. Nemecké	11	3	13	x	11	6	7
Pinkovce	9	8	11	11	x	15	8
Sejkov	14	3	13	6	15	x	5
Tašuľa	4	2	6	7	8	5	x

Zdroj: spracovanie projektového tímu

Tabuľka č. 28 - Vzdialenosť (km) obcí Združenia obcí do Sobraniec a Michaloviec

obec	Michalovce	Sobrance
Bežovce	31	24
Jenkovce	37	19
Lekárovce	24	26
N. Nemecké	37	16
Pinkovce	40	28
Sejkov	32	11
Tašuľa	39	18

Zdroj: spracovanie projektového tímu

2.2.2 PRÍMESTSKÁ A AUTOBUSOVÁ DOPRAVA

Autobusovú dopravu v regióne zabezpečuje SAD Michalovce, a.s. na základe zmluvy o výkone vo verejnom záujme v pravidelnej autobusovej doprave s týmito dopravcami s Košickým samosprávnym krajom. Hlavnými dopravnými uzlami v riešenom regióne pre autobusovú dopravu sú Michalovce a Sobrance.

Hlavný koridor pre autobusovú verejnú dopravu je: Pinkovce – Záhor – Bežovce – Lekárovce – Bajany – Michalovce. Sejkov a Jenkovce sú napojené priamymi autobusovými linkami na Sobrance. Počet ranných spojov je 3-5, čo pokrýva dopyt po službách verejných prepravcov v území.

2.2.3 CYKLISTICKÁ DOPRAVA

V riešenom území nie sú vybudované žiadne cyklistické chodníky ani značené cykloturistické trasy.

2.2.4 PEŠIA DOPRAVA

Okruh pešej dostupnosti predstavuje samotný intravilán obce a jeho okolie. Pre pešiu dopravu v území sa využívajú vybudovanie pešie komunikácie (chodníky) v intraviláne obcí, ktoré by bolo vhodné doplniť dobudovaním peších komunikácií súbežných s cestnými, ktoré by boli oddelené od vozovky na všetkých miestach kde je to priestorovo možné. Jedná sa najmä o úseky hlavnej dopravnej osi v obciach riešeného územia. Tašuľa ako jediná obec Združenia nemá vybudované pešie komunikácie.

Pri stavbe a realizácie jednotlivých peších komunikácií, rovnako tak i pri úprave vstupov pred zariadenia občianskej vybavenosti odporúčame realizovať dláždenie do štrkového lôžka s odvodom dažďových vôd do podložia. Výhodou takéhoto spôsobu výstavby je okrem aj rýchla a finančne nenáročná oprava komunikácie v prípade výkonu zemných prác.

Tabuľka č. 29 - Počet km vybudovaných peších chodníkov v obciach Združenia

obec	počet km peších chodníkov
Bežovce	3,9
Jenkovce	2,6
Lekárovce	6,5
Nižné Nemecké	2,0
Pinkovce	5,0
Sejkov	0,0
Tašuľa	2,2

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia obcí Uh - Olšava

V obci Jenkovce sa r. 2006 plánuje realizácia investičného zámeru rekonštrukcie chodníkov z dôvodu zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky. V riešenom území sa nenachádzajú značkované pešie turistické trasy.

Tabuľka č. 30 - Značené cyklistické trasy v širšom riešenom území

názov cyklotrasy
Za drevenými kostolíkmi za Vihorlatom (Michalovce - Inovce – Rus. Bystrá)
Vinné jazero - Kaluža - jazero Vinné - Viniansky hrad - Vinné
Michalovce - Pirnagov vrch - Michalovce
Michalovce - Pirnagov vrch - Viniansky hrad - Trnava n/L - Michalovce
Zemplínska Šírava - Jovsa - Pirnagov vrch - Vinné

Zdroj: spracovanie projektového tímu

2.2.5 ŽELEZNIČNÁ DOPRAVA

Priamo v riešenom území nie je vybudovaná železničná sieť.

Najbližší železničný uzol regionálneho významu sú Michalovce.
Najbližší železničný uzol medzinárodného významu sú Košice.

Najbližšia elektrifikovaná železničná trať je vybudovaná medzi Košicami – Trebišovom – Bánovce nad Odvou – Veľké Kapušany, kde je prevádzkovaná len osobná doprava. Osobná doprava rýchlikom a nákladná doprava je vedená v železničnom koridore Michalovce - Slovenské Nové Mesto – Čierna nad Tisou, kde je aj vybudované prekládková stanica s normálnym a širokým rozchodom koľajníc

Železničný koridor v trase Žilina – Košice – Čierna nad Tisou je plánovaný na modernizáciu na vysokorýchlostnú železničnú trať (VRT). Zmeny a doplnky ÚPN VÚC Košický kraj (2004) uvádzajú výhľadové vybudovanie VRT aj v línii Pavlovce nad Uhom – Užhorod.

2.2.6 LETECKÁ DOPRAVA

Priamo v riešenom území nie je prevádzkovaná letecká doprava.

Najbližšie letiská sú v Užhorode a v Košiciach. Jedná sa o medzinárodné letiská.

Vlastníkom Letiska v Košiciach je štát, ktorý je aj zriaďovateľom prevádzkovateľa letiska. Prevádzkovateľom medzinárodného letiska Košice je obchodná spoločnosť Letisko Košice - Airport Košice, a.s. Činnosť vojenského letectva bola na Letisku v Košiciach ukončená v roku 2004 a odvtedy je využívané pre osobnú prepravu cestujúcich s ťažiskom prepravy osôb v letnom období. Počet prepravených osôb má stúpajúci trend. V prvom polroku 2006 využilo letisko takmer 136 900 cestujúcich, čo predstavuje nárast o 30% voči roku 2005. Najväčším podielom sa na preprave cestujúcich podieľajú spoločnosti: České aerolínie (48% v r. 2005), SkyEurope Airlines (38% v r. 2005), Australian Airlines (14% v r. 2005).

2.3 ZDRAVOTNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Tabuľka č. 31 - Počet poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v obciach Združenia obcí

obec	počet poskytovateľov zdravotnej starostlivosti			
	všeobecný lekár	detský lekár	zubný lekár	špecialista
Bežovce	1	1	1	0
Jenkovce	0	0	0	0
Lekárovce	1	0	0	0
N. Nemecké	0	0	0	0
Pinkovce	0	0	0	0
Sejkov	0	0	0	0
Tašuľa	0	0	0	0

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia obcí Uh - Olšava

Služby detského lekára v Bežovciach využívajú aj deti z Lekároviec, Pinkoviec, Záhora a Bajan, ktoré v Bežovciach navštevujú základnú školu. V riešenom regióne neposkytuje zdravotné služby žiadny špecialista, obyvatelia využívajú zdravotné služby v špecializovaných ambulanciách v Sobranciach a Michalovciach.

Výdaj a predaj liekov a liečiv zabezpečuje Lekáreň v Bežovciach.

2.4 VZDELÁVANIE, ŠPORT A ZÁUJMOVÉ ZDRUŽENIA

2.4.1 PREDŠKOLSKÁ A ZÁKLADNÁ ŠKOLSKÁ VÝCHOVA

Tabuľka č. 32 - Prehľad inštitucionalizovaných zariadení predškolskej výchovy - materské školy

obec		počet inštitucionalizovaných zariadení predškolskej výchovy				
		2001	2002	2003	2004	2005
Bežovce	zariadení	1	1	1	1	1
	tried	2	2	2	1	1
	detí	28	28	25	19	22
Jenkovce	zariadení	1	1	1	1	1
	tried	1	1	1	1	1
	detí	19	18	22	21	23
Lekárovce	zariadení	1	1	1	1	1
	tried	2	2	2	2	2
	detí	32	32	32	30	36

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia obcí Uh – Olšava

Tabuľka č. 33 - Prehľad inštitucionalizovaných vzdelávacích zariadení - základné školy

obec		počet inštitucionalizovaných vzdelávacích zariadení				
		2001	2002	2003	2004	2005
Bežovce	zariadení	1	1	1	1	1
	tried	13	13	12	12	12
	žiakov	265	235	229	219	221
Lekárovce	zariadení	1	1	1	1	1
	tried	4	4	4	4	4
	žiakov	30	34	32	35	34

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia obcí Uh - Olšava

Materská škola a Základná škola v Bežovciach majú vytvorenú web stránku (www.zsbezovce.edu.sk) s prezentáciou vzdelávacieho zaradenia, pedagogického zboru, realizovaných a ponúkaných aktivít. Jedná sa o kapacitne najväčšiu školu v riešenom území, ktorá má vlastnú školskú jedáleň, školské dielne a kde pracuje školský klub (školská družina).

2.4.2 MIMOŠKOLSKÉ ZARIADENIA

Školský klub (školská družina) pri ZŠ Bežovce má v ponuke pre svojich žiakov množstvo zaujímavých mimoškolských aktivít. Okrem toho je pri ZŠ Bežovce pre deti v ponuke 16 krúžkov (Práca s PC, Strelecký, Požiarnický, Konverzácia AJ, Konverzácia NJ, Futbalový, Mladý zdravotník, Praktická dievka, Šikovné ruky, Prírodovedný, Slovenský jazyk, Spevácky, Basketbalový, Matematik, Mladý výtvarník, Krúžok aktivít).

Iné mimoškolské zariadenia v regióne nie sú prevádzkované.

2.4.3 CELOŽIVOTNÉ VZDELÁVANIE

Pod pojmom celoživotné vzdelávanie sa rozumie vzdelávanie počas celého života, t.j. v predproduktívnom, produktívnom a poproduktívnom veku. Radí sa sem aj vzdelávanie nezamestnaných a znevýhodnených či marginalizovaných skupín obyvateľstva.

Súčasťou národnej politiky vzdelávania je prevencia pred sociálnym vylučovaním niektorých sociálnych skupín (imigrantov, občanov s neukončeným základným vzdelaním, občanov vyšších vekových skupín a pod.). Rovnosť príležitostí vzdelávania sa pre všetkých a rešpektovanie ťažkostí, ktoré prináša vyšší vek sa premieta do vzdelávacích programov pre dospelých, na získanie základných zručností a na vzdelávacie programy tzv. „druhej šance“.

Vzdelávanie v nezamestnanosti predstavuje osobitnú skupinu vzdelávacích programov v rámci aktívnej politiky zamestnanosti. Cieľom je prostredníctvom cielene pripravovaných odborných kurzov ponúkaných rôznymi vzdelávacími ustanovizňami, uľahčiť jednotlivcovi, aby získal späť prácu alebo o prácu neprišiel. Plánovanie a uskutočňovanie vzdelávania v nezamestnanosti je v kompetencii úradov práce.

V regióne nie sú realizované žiadne vzdelávacie aktivity pre nezamestnaných ani programy „druhej šance" pre občanov v poproduktívnom veku alebo znevýhodnené skupiny miestneho obyvateľstva.

2.4.4 ŠPORT

Športové aktivity v regióne sa viažu na vybudované futbalové ihriská.

Tabuľka č. 34 - Prehľad športových organizácií a zariadení športovej vybavenosti

obec	prehľad počtu športových organizácií a športových zariadení	
	športový klub (počet členov)	zariadenia športovej vybavenosti (rok výstavby)
Bežovce	Obecný športový klub Bežovce /56) TJ JDR Bežovce	Futbalové ihrisko
Jenkovce	- - -	Futbalové ihrisko, športový areál
Lekárovce	Obecný športový klub (26) TJ Družstevník Lekárovce	Futbalové ihrisko
N. Nemecké	TJ Družstevník N. Nemecké (30), v súčasnosti neaktívny	Futbalové ihrisko (1980)
Pinkovce	- - -	Športovo-rekreačný areál v priestoroch nevyužívaného školského areálu
Sejkov	TJ Agro Sejkov (40)	Viacúčelové ihrisko (2005)
Tašuľa	- - -	Športový areál (2003)

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia obcí Uh - Olšava

Zo športov je v území najatraktívnejší futbal. Od roku 2004 sa v regióne hrá futbalový turnaj O pohár susedných obcí (Lekárovce, Bežovce, Záhor). Futbalové kluby sú účastníkmi oblastnej futbalovej ligy Michalovce. Najaktívnejším a najpočetnejším futbalovým klubom v riešenom území je OŠK Bežovce, ktorý má zostavené 2 hráčske tímy (dorast, mužstvo A).

V obci Tašuľa sú v novovybudovanom športovom areáli podmienky pre volejbal, nohejbal, tenis a minifutbal. Ihrisko využívajú najmä miestne deti počas školských prázdnin. V Jenkoviach sa v r. 2007 plánuje s výstavbou tenisového kurtu.

Najbližšie kúpalisko je v Sobranciach.
Najbližšia krytá plaváreň je v Kapušanoch.

Tabuľka č. 35 - Prehľad organizovaných športových podujatí a aktivít

obec	prehľad organizovaných športových podujatí a aktivít		
	názov aktivity	termín konania	stručný popis podujatia
Bežovce	turnaj dorast, turnaj dospelý	júl	futbalový zápas
Jenkovce	klzisko v športovom areáli	január – február	hokej, hry a súťaže
Lekárovce	štafeta		štafetový beh
N. Nemecké	stolnotenisový turnaj odpustový zápas	január júl	turnaj medzi občanmi obce futbalový zápas slobodní - ženáči

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia obcí Uh - Olšava

2.4.5 ZÁUJMOVÉ ZDRUŽENIA

Činnosť záujmových združení upravuje Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení.

Tabuľka č. 36 - Záujmové združenia

obec	záujmové združenie
Bežovce	Poľovnícke združenie UH Bežovce Organizácia pomoci telesne postihnutej mládeže Bežovce
Lekárovce	Dobrovoľný požiarny zbor (vznik r. 1936, aktuálne 24 členov) Poľovnícke združenie UH Bajany v Lekárovciach Obecný kynologický klub UH Lekárovce

Zdroj: spracovanie projektového tímu

2.5 SOCIÁLNA SFÉRA

Pod pojmom sociálna sféra sa chápu všetky aktivity spojené s poskytovaním sociálneho poradenstva, ochrany a sociálnych služieb, poskytovania dávok, vrátane zariadení a inštitúcií, ktoré ich zabezpečujú.

V rámci Slovenskej republiky sú sociálne služby vymedzené zákonom NR SR č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov. Jedná sa o špecializované činnosti na riešenie hmotnej núdze alebo sociálnej núdze. Sociálne služby sú indikované v prípadoch, keď príjem občana nedosahuje životné minimum ustanovené osobitným predpisom (zákon NR SR č. 601/2003 Z. z. o životnom minime v znení neskorších predpisov), alebo keď si občan nemôže sám zabezpečiť starostlivosť o svoju osobu, domácnosť, ochranu a uplatňovanie svojich práv a právom chránených záujmov alebo kontakt so spoločenským prostredím najmä vzhľadom na svoj vek, nepriaznivý zdravotný stav, sociálnu neprispôsobenosť alebo stratu zamestnania.

Podľa sociálnej situácie a potrieb občanov sa doporučuje preferovať sociálne služby z časového hradiska: ambulantné, denné, týždenné, celoročné. V prípade nutnosti pobytových služieb, doporučuje sa uprednostňovať rezidenčné, tj. pobytové zariadenia sociálnych služieb s kapacitou do 50 – klientov, tzv. zariadenia rodinného typu.

Obce Združenia poskytujú zo sociálnych služieb svojím občanom len opatrovateľskú službu.

Tabuľka č. 37 - Poskytované sociálne služby – opatrovateľská služba

obec	poskytované sociálne služby – opatrovateľská služba				
	2001	2002	2003	2004	2005
Bežovce	7	7	7	7	7
Jenkovce	-	4	4	4	4
Lekárovce	13	13	13	13	9
Niž. Nemecké	3	3	3	4	5
Pinkovce	-	-	1	2	2
Sejkov	-	-	9	9	9
Tašuľa	3	3	2	2	2

Zdroj: spracovanie projektového tímu

Tabuľka č. 38 - Subjekty poskytujúce sociálne služby poskytované v širšom riešenom území

druh zariadenia soc. služieb	názov zariadenia, subjekt poskytujúci sociálne služby	forma poskytovania soc. služieb
domov soc. služieb	Domov sociálnych služieb Michalovce, Košický samosprávny kraj	denná, týždenná
bývanie a poradenstvo	Domov pre osamelých rodičov v Sobranciach, Košický samosprávny kraj	pobytová ambulantná
krízové stredisko	Krízové stredisko a Stanica opatrovateľskej služby pre deti v Michalovciach; Košický samosprávny kraj	pobytová ambulantná
domov dôchodcov a domov soc. služieb	Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb, Skladná, Košice, Košický samosprávny kraj	celoročná
domov dôchodcov a domov soc. služieb	Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb, Košice - Barca, Košický samosprávny kraj	celoročná
opatrovateľská služba	Arcidiecézna charita Košice; Charitatívna služba Veľké Kapušany	ambulantná
opatrovateľská služba	Arcidiecézna charita Košice; Charitatívna služba Sobrance	ambulantná
sociálne poradenstvo	Arcidiecézna charita Košice; Poradenské centrum Michalovce	ambulantná

druh zariadenia soc. služieb	názov zariadenia, subjekt poskytujúci sociálne služby	forma poskytovania soc. služieb
zariadenie pestúnskej starostlivosti	Čajka, n.o.; Blatné Remety	celoročná
zariadenie pestúnskej starostlivosti	Štvorlístok, n.o.; Blatné Remety	celoročná

Zdroj: spracovanie projektového tímu

V samotnom riešenom území nepracuje žiadne zariadenie alebo subjekt poskytujúci sociálne služby, okrem opatrovateľskej služby, ktorú poskytujú obce. Pritom však na základe analýz existujúceho stavu a dopytu po sociálnych službách v Košickom kraji je možné skonštatovať, že najmä predpokladaná potreba poskytovania sociálnych služieb obyvateľom nad 65 rokov je vyššia než skutočná ponuka. Stav poskytovania sociálnych služieb seniorom v domovoch dôchodcov a domovoch – penziónoch pre dôchodcov je v okrese Sobrance veľmi kritický, dopyt vysoko prevyšuje ponuku.

Z tohto stavu vychádza aj zámer Obce Lekárovce rekonštruovať nevyužívané budovy obytných jednotiek vybudovaných v roku 1996 na domov dôchodcov. Kolaudácia domova dôchodcov sa predpokladá v októbri 2006.

2.6 BÝVANIE

V obciach Združenia je aktuálne evidovaných spolu 919 domov, z toho trvale obývaných domov je 744 a neobývaných domov je 175. Bytov v riešenom území je aktuálne evidovaných 147, z toho obývaných 108. Oproti roku 2001 je vo všetkých hodnotách zaznamenaný nárast.

Detailná analýza úrovne bývania je uvedená v kapitole 3.7. Úroveň bývania a vybavenosti domácnosti.

3 OBYVATEĽSTVO

Obyvateľstvo združenia Uh – Olšava je tvorené súčtom obyvateľov obcí:

- ☑ Bežovce,
- ☑ Jenkovce,
- ☑ Lekárovce,
- ☑ Nižné Nemecké,
- ☑ Pinkovce,
- ☑ Sejkov,
- ☑ Tašuľa.

Počet obyvateľov sa zisťuje k určitému časovému okamihu podľa bydliska, podľa prítomnosti alebo k inému relevantnému hľadisku. Počet obyvateľov sa neustále mení v dôsledku prirodzeného pohybu a migrácie. Preto na jeho vyjadrenie sa používa stredná hodnota počtu obyvateľov. Za ročný stav sa považuje počet obyvateľov k 1. júlu príslušného roku.

3.1 DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ

Demografický vývoj zachytáva vývoj obyvateľstva na príslušnom území. Demografia zahŕňa štúdium veľkosti, štruktúry a distribúcie populácií.

Sleduje, ako sa menia populácie v dôsledku:

- ☑ mortality (úmrtnosti),
- ☑ natality (pôrodnosti),
- ☑ migrácie (premiestňovania, presídľovania)
- ☑ starnutia.

Demografické analýzy sú aplikovateľné na najrôznejšie kritéria, podľa ktorých vyhodnocujeme spoločenstvo. Za základné demografické údaje a ukazovatele demografického vývoja sa považuje počet obyvateľov a hustota obyvateľstva na sledovanom území.

3.1.1 POČET OBYVATEĽOV

Celkový počet obyvateľov združenia v roku 2005 bol 3 429 obyvateľov. Najväčší podiel na tomto počte mala obec Lekárovce – 30,21 % a hneď za ňou nasledovala obec Bežovce s počtom obyvateľov 996, čo je 29,05 % z celkového počtu obyvateľov združenia.

Naopak najmenší podiel na celkovom počte obyvateľov mala obec Pinkovce s počtom obyvateľov 187, čo percentuálne predstavovalo len 5,45 % celkového počtu.

Graf č. 1 - Podiel počtu obyvateľstva obcí na celkovom počte obyvateľstva Združenia

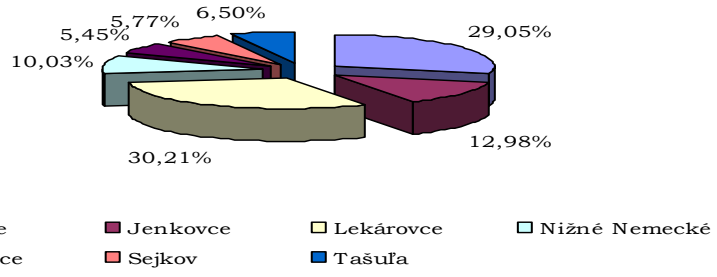

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia a ŠÚ

Vývoj počtu obyvateľov za jednotlivé obce je prehľadne zachytený v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka č. 39 - Vývoj počtu obyvateľov v obciach združenia

obec	2001	2002	2003	2004	2005
Bežovce	1 029	1 016	1 021	1 007	996
Jenkovce	455	454	451	443	445
Lekárovce	1141	1 037	1 037	1 037	1036
Nižné Nemecké	323	318	309	360	344
Pinkovce	210	204	199	191	187
Sejkov	203	201	198	207	198
Tašuľa	220	221	219	220	223
SPOLU	**3 581**	**3 457**	**3 434**	**3 465**	**3 429**

Zdroj: spracovanie projektového tímu

Ako možno vidieť, v Združení obcí sa prejavuje regresná tendencia v raste počtu obyvateľov a tento klesajúci smer sa očakáva aj v budúcnosti. Progres v počte obyvateľov je zachytený len v medziročnom výsledku rokov 2003 a 2004. Na tomto raste sa podpísal najmä nárast počtu obyvateľov v obci Nižné Nemecké. Za rok 2004 sa do obce prisťahovalo 48 nových obyvateľov a odsťahovalo len 8. Nárast obyvateľov v ďalších dvoch obciach (Sejkov a Tašuľa) je v porovnaní so spomínaným prudkým nárastom zanedbateľný, spolu to predstavovalo len 10 ľudí.

Všeobecne môžeme povedať, že na poklese počtu obyvateľov na posudzovanom území sa podieľa predovšetkým znižovanie pôrodnosti, čo vedie k prirodzeným úbytkom obyvateľstva.

Podľa prognóz vývoja obyvateľstva na nasledujúcich 6 rokov sa síce predpokladá rastúci trend obyvateľstva v Košickom kraji, ale regresia v počte obyvateľov pre posudzované územie.

Tabuľka č. 40 - Prognóza vývoja počtu obyvateľov pre Košický kraj a okres Sobrance

	0 – 14 rokov	15 – 44 rokov	45 – 64 rokov	65 + rokov	**spolu**
K O Š I C K Ý K R A J					
2007	138 124	360 058	192 934	87 076	**778 192**
2008	136 597	359 656	196 094	87 895	**780 242**
2009	135 773	358 288	198 918	89 237	**782 216**
2010	135 666	356 788	201 724	89 957	**784 135**
2011	135 412	355 495	203 824	91 252	**785 983**
2012	134 911	355 016	203 993	93 848	**787 768**

	0 – 14 rokov	15 – 44 rokov	45 – 64 rokov	65 + rokov	**spolu**
S O B R A N C E					
2007	3 873	10 373	5 476	3 508	**23 230**
2008	3 769	10 405	5 546	3 454	**23 174**
2009	3 675	10 395	5 608	3 445	**23 123**
2010	3 639	10 367	5 692	3 377	**23 075**
2011	3 605	10 326	5 707	3 385	**23 023**
2012	3 598	10 306	5 707	3 371	**22 982**

Zdroj: www.infostat.sk/vdc

Graf č. 2 - Prognóza vývoja obyvateľstva v Košickom kraji

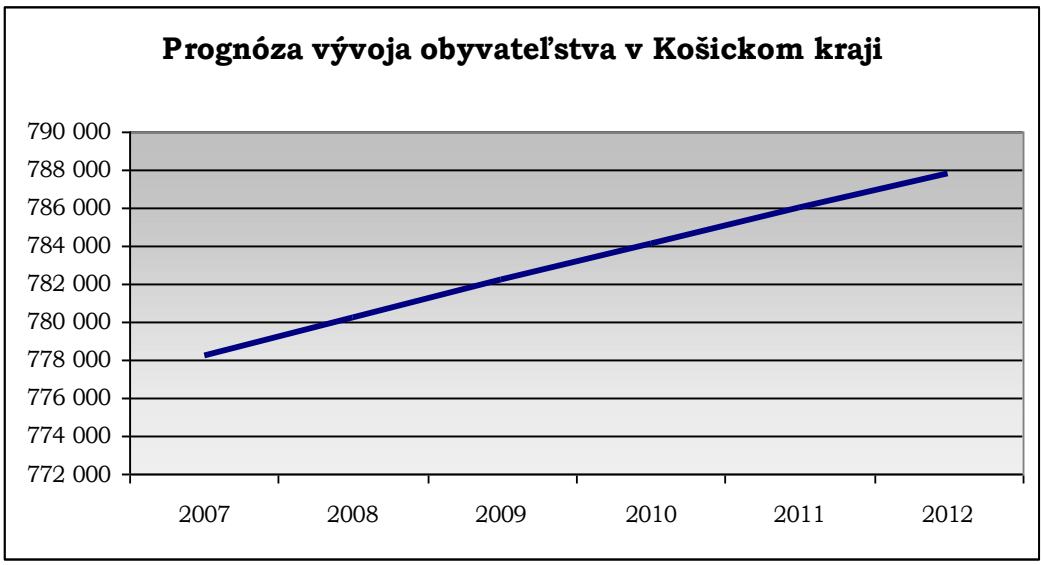

Zdroj: www.infostat.sk

Očakáva sa, že na znižovaní počtu obyvateľov na území Združenia sa bude podieľať hlavne negatívny prirodzený pohyb obyvateľstva – nízka pôrodnosť a vysoká úmrtnosť.

Graf č. 3 - Prognóza vývoja obyvateľstva v okrese Sobrance

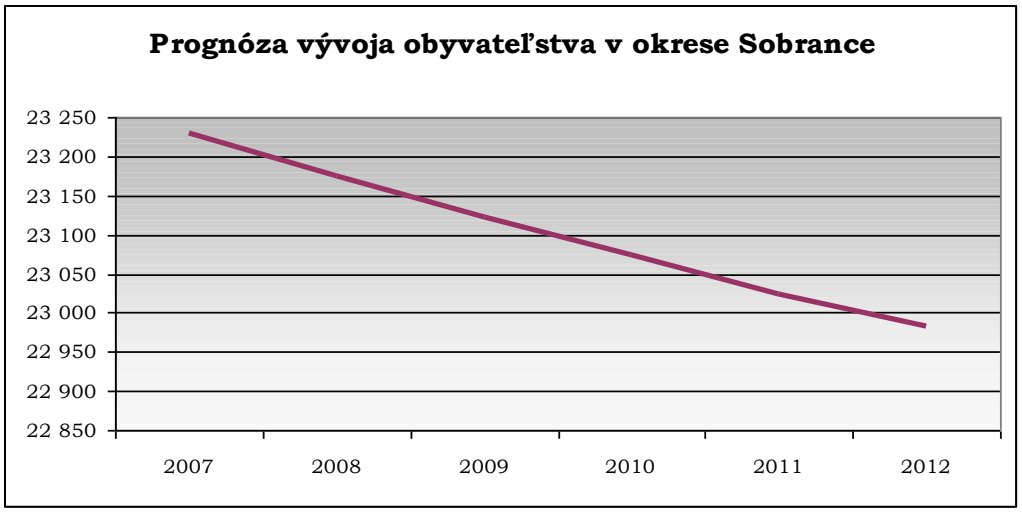

Zdroj: www.infostat.sk

3.1.2 HUSTOTA OBYVATEĽSTVA

Najčastejšie používaný ukazovateľ rozmiestnenia obyvateľstva je práve hustota obyvateľstva alebo správnejšie hustota zaľudnenia. Vypočíta sa ako pomer počtu obyvateľov žijúcich na určitom území a veľkosti plochy tohto územia. Ukazovateľ sa udáva v počte obyvateľov na km^2, prípadne na hektár. Pri špecifickej hustote zaľudnenia sa namiesto celkového počtu obyvateľov žijúcich na určitom území uvažuje iba s určitou časťou obyvateľstva napr. obyvateľstvo pracujúce v priemysle alebo sa špecifikuje plocha územia, napr. zastavaná plocha, orná pôda a podobne.

Priemerná hustota obyvateľstva v Slovenskej republike je 109,8 obyvateľov/km^2. Košický kraj sa svojou hustotou zaľudnenia 114,1 obyvateľov/km^2 zaradil na štvrté miesto z ôsmich krajov Slovenska.

V okrese Sobrance na km^2 pripadá len 43,6 obyvateľov.

Tabuľka č. 41 - Hustota zaľudnenia v okresoch Košického kraja v r. 1999-2004

región	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Košický kraj	113,3	114,0	114,0	113,7	113,9	114,1
Košice	4 641,0	4 785,5	4 514,0	4 502,0	4 599,0	4 591,9
Gelnica	51,9	52,0	53,0	52,8	52,9	53,1
Michalovce	106,9	107,0	107,0	107,2	107,2	107,3
Rožňava	52,7	53,0	53,0	52,7	52,7	52,8
Sobrance	43,2	43,0	44,0	43,9	43,7	43,6
Spiš. N. Ves	155,9	157,0	160,0	160,5	161,1	162,1
Trebišov	95,7	96,0	97,0	96,8	97,1	97,3

Zdroj: www.ueos.sk/mvrr.sr/isvov/

Graf č. 4 - Hustota zaľudnenia na kraje Slovenska v r. 2004

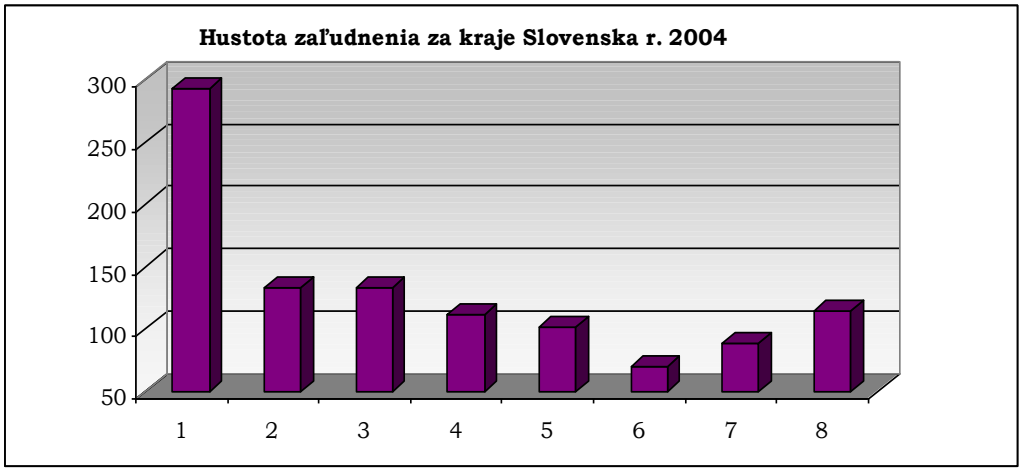

Zdroj: www.ueos.sk/mvrr.sr/isvov/

Vysvetlivky: 1 – Bratislavský kraj, 2 – Trnavský kraj, 3 – Trenčiansky kraj, 4 – Nitriansky kraj, 5 – Žilinský kraj, 6 – Banskobystrický kraj, 8 – Prešovský kraj, 9 – Košický kraj

Porovnanie hustoty obyvateľstva podľa jednotlivých úrovní rozdelenia Slovenskej republiky je súhrnne zachytené v grafe č.5.

Graf č. 5 - Hustota zaľudnenia podľa úrovní rozdelenia Slovenska

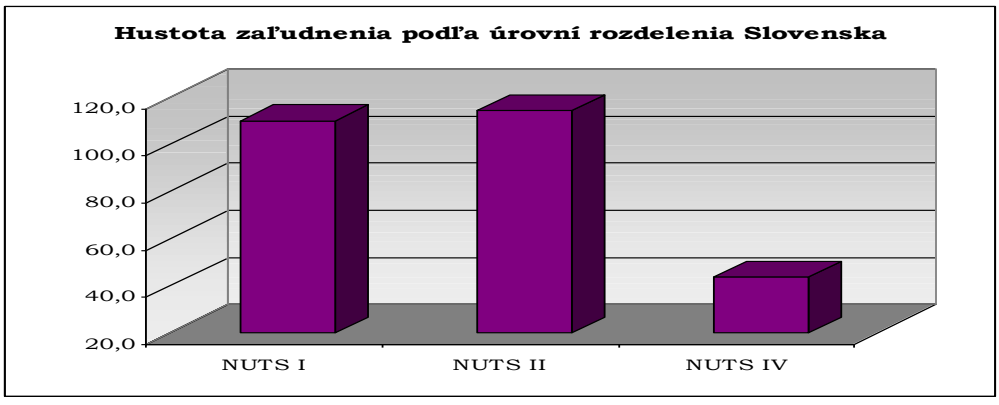

Zdroj: www.statistics.sk

Vysvetlivky: NUTS I – Slovensko, NUTS II – Košický región, NUTS IV – okres Sobrance

3.2 PRÍRASTOK (ÚBYTOK) OBYVATEĽSTVA

Prírastkom alebo úbytkom obyvateľstva vyjadrujeme kladný alebo negatívny pohyb počtu obyvateľov. Tento pohyb môže byť vyvolaný prirodzeným spôsobom, teda, že bude viac resp. menej novonarodených ako zomrelých. V tomto prípade hovoríme o prirodzených prírastkoch resp. úbytkoch obyvateľstva.

Počet obyvateľov sa však môže meniť aj v dôsledku pohybu obyvateľstva. Vtedy hovoríme o migrácii obyvateľstva – rozdiel medzi počtom prisťahovaných a odsťahovaných obyvateľov na monitorované územie.

3.2.1 PRIRODZENÝ PRÍRASTOK (ÚBYTOK) OBYVATEĽSTVA

Prirodzený prírastok ako výsledok reprodukcie obyvateľstva, ktorý predstavuje rozdiel medzi počtom živonarodených a zomretých, má dlhodobo klesajúcu tendenciu. V roku 2001 došlo prvýkrát k prirodzenému úbytku obyvateľstva, kedy počet živonarodených detí bol nižší ako počet zomretých. Celosvetovo má prirodzený prírastok vo vyspelých krajinách sveta (zaraďujeme tam aj Slovensko) dlhodobo klesajúcu tendenciu.

Tabuľka č. 42 - Prirodzený prírastok (úbytok) obyvateľstva

obec	2001	2002	2003	2004	2005	**spolu**
Bežovce	0	- 13	+ 5	- 14	- 11	**- 33**
Jenkovce	- 4	- 1	- 3	- 8	- 2	**- 18**
Lekárovce	0	+ 2	- 6	0	- 1	**- 5**
N. Nemecké	+ 3	- 2	- 8	+ 1	- 2	**- 8**
Pinkovce	- 6	- 2	- 4	- 6	- 3	**- 21**
Sejkov	+ 1	- 2	- 3	0	- 7	**- 11**
Tašuľa	+ 4	+ 1	- 3	+ 1	+ 3	**+ 6**
Združenie	**- 2**	**- 17**	**- 22**	**- 26**	**- 23**	**- 90**

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia

Za obdobie posledných 5 rokov sme zaznamenali prirodzený úbytok obyvateľstva okrem jednej obce (Tašuľa) vo všetkých obciach Združenia. V období r.2001-2005. V roku 2005 bol zaznamenaný úbytok 90 osôb.

Keď graficky znázornime vývoj prirodzeného prírastku za celé Združenie sumárne, krivka bude mať výrazne klesajúcu tendenciu do r. 2004 a bude sa pohybovať v záporných číslach. V r. 2005 je zaznamenaný mierny nárast, t.j. znižovanie prirodzených úbytkov v riešenom území.

Na obdobie ďalších 6 rokov sa predpokladá negatívny vývoj prirodzeného prírastku obyvateľstva. Pozitívne je, že táto hodnota sa podľa odhadov a prepočtov Štatistického úradu SR bude v budúcom sledovanom období znižovať.

Graf č. 6 - Podrobný vývoj prirodzeného prírastku (úbytku) obyvateľstva v obciach Združenia

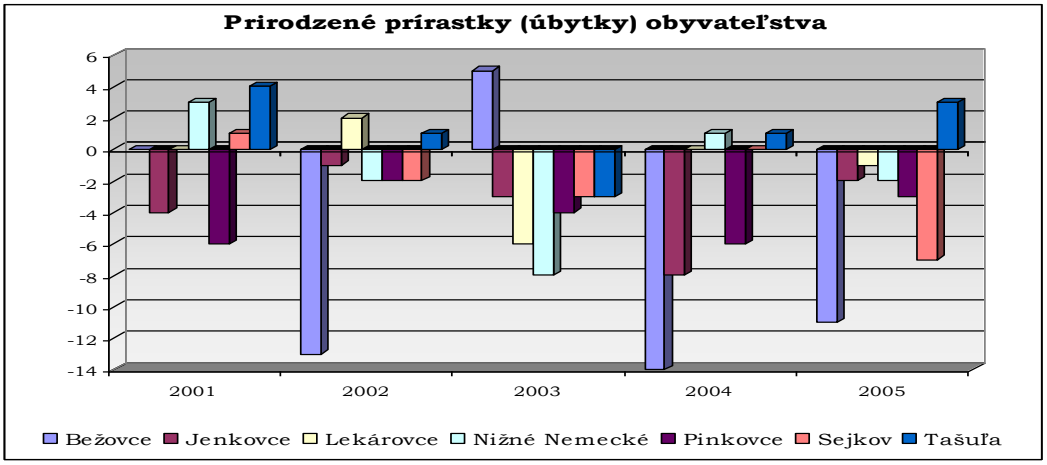

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia

Graf č. 7 - Prirodzené prírastky (úbytky) za Združenie obcí Uh - Olšava

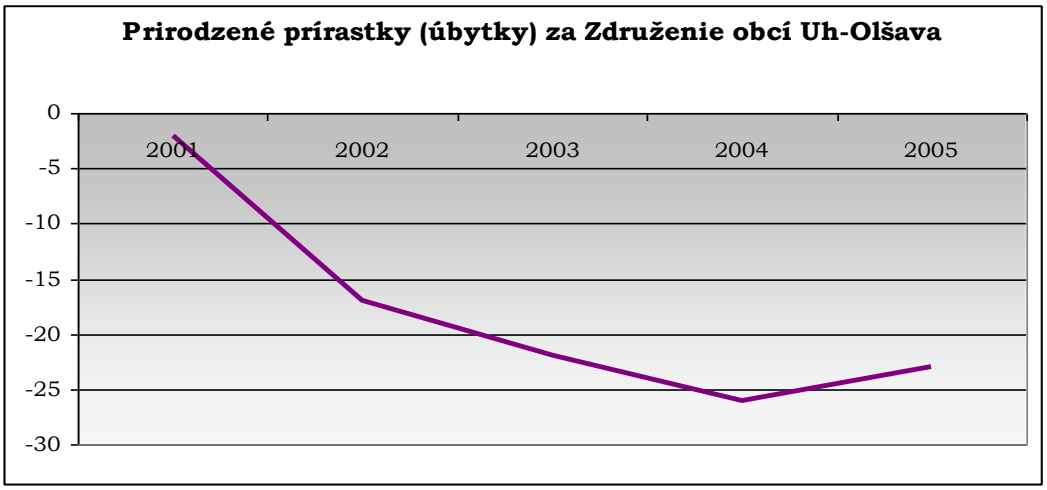

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia

Graf č. 8 - Prognóza prirodzených prírastkov (úbytkov) za hodnotené územie

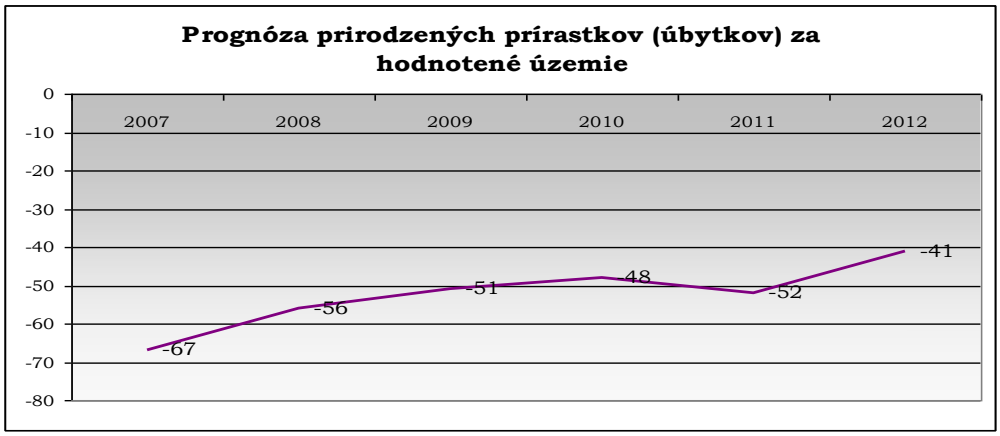

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Štatistického úradu SR

3.2.2 MIGRÁCIA OBYVATEĽSTVA

Migrácia obyvateľstva vyjadruje zmenu miesta trvalého pobytu za hranice určitej územnej jednotky; premiestňovanie obyvateľov v území spojené so zmenou bydliska.

V minulosti bola migrácia na úrovni štátu charakteristická masovým sťahovaním obyvateľov z vidieka do miest. V súčasnosti zaznamenávame opačný trend, t.j. ľudia z miest sa viac presúvajú na vidiek.

Ako bude možno vidieť z tabuľky a grafu v tejto oblasti všeobecná teória migrácie nie je potvrdená, i keď sme zaznamenali v roku 2004 v jednej obci Združenia (Nižné Nemecké) nárast prisťahovaných obyvateľov až o 40. Išlo o prisťahovanie sa 4 rómskych rodín do obce. V tom istom roku sme ešte zaznamenali kladný vývoj migrácie v obci Sejkov, kde rozdiel medzi počtom prisťahovaných a odsťahovaných bol 9 ľudí. Celkovo to za hodnotené obdobie predstavovalo prírastok 7 obyvateľov. Kladný vývoj migrácie bol zaznamenaný aj v obci Tašuľa. Najhorší vývoj bol podľa počtu obyvateľov v najmenšej obci Združenia – v Pinkovciach.

Pozitívne je, že v rámci celého Združenia obcí Uh-Olšava môžeme sledovať kladný vývoj migrácie obyvateľstva. Je však dôležité zdôrazniť, že tento vývoj bol dosiahnutý najmä vďaka spomínanému vysokému migračnému prírastku Rómov v obci Nižné Nemecké v roku 2004. V opačnom prípade by sme aj v rámci celého Združenia sledovali negatívny vývoj migrácie.

Ľudia sa z tejto oblasti skôr sťahujú do blízkych miest prípadne odchádzajú do iných regiónov, kde sú väčšie pracovné príležitosti v porovnaní s východným Slovenskom.

Tabuľka č. 43 - Vývoj migrácie obyvateľstva za roky 2001 až 2005

obec	2001	2002	2003	2004	2005	**spolu**
Bežovce	0	0	0	0	0	**0**
Jenkovce	- 7	0	0	0	0	**- 7**
Lekárovce	0	0	0	0	0	**0**
N. Nemecké	0	- 3	- 1	+ 40	- 14	**+ 22**
Pinkovce	0	- 4	- 1	- 2	- 1	**- 8**
Sejkov	0	0	0	+ 9	- 2	**+ 7**
Tašuľa	0	0	+ 1	0	0	**+ 1**
Združenie	**- 7**	**- 7**	**- 1**	**+ 47**	**- 17**	**+ 15**

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia

Graf č. 9 - Vývoj migrácie za roky 2001 až 2005 v Združení Uh - Olšava

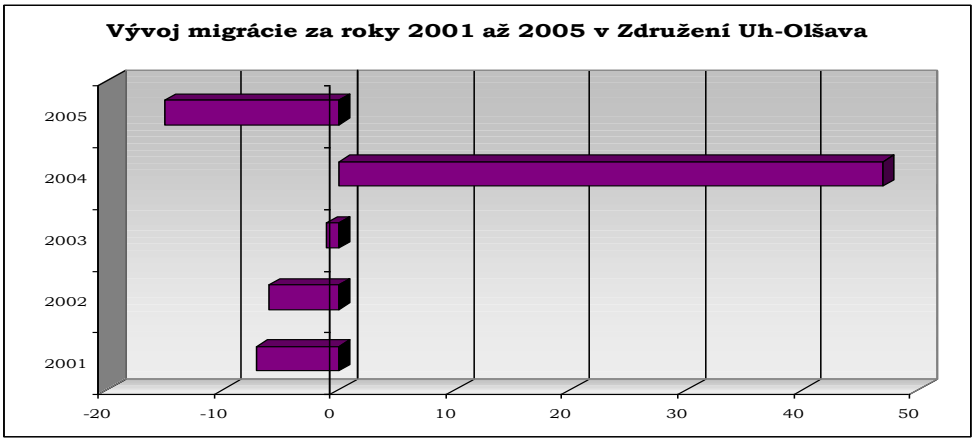

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia

Keď zhrnieme vývoj prirodzeného prírastku (úbytku) obyvateľstva a migračného prírastku (úbytku) dostaneme celkový prírastok resp. úbytok obyvateľstva na posudzovanom území za určité obdobie.

Tabuľka č. 44 - Vývoj celkového prírastku (úbytku) obyvateľstva v obciach Združenia

obec	2001	2002	2003	2004	2005	**spolu**
Bežovce	0	- 13	+ 5	- 14	- 11	**- 33**
Jenkovce	- 11	- 1	- 3	- 8	- 2	**- 25**
Lekárovce	0	+ 2	- 6	0	- 1	**- 5**
N. Nemecké	+ 3	- 5	- 9	+ 41	- 16	**+ 14**
Pinkovce	- 6	- 6	- 5	- 8	- 4	**- 29**
Sejkov	+ 1	- 2	- 3	+ 9	- 9	**- 4**
Tašuľa	+ 4	+ 1	- 2	+ 1	+ 3	**+ 7**
Združenie	**- 9**	**- 24**	**- 23**	**+ 21**	**- 40**	**- 75**

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia

Od r. 2001 do r. 2005 počet obyvateľov v Združení poklesol o 75 ľudí. Najväčší pokles bol zaznamenaný v roku 2005, kedy išlo o úbytok 40 ľudí. Naopak jediným rokom v sledovanom období, kedy došlo k pozitívnemu vývoju v počte obyvateľov, bol rok 2004. V Združení vzrástol počet obyvateľov o 21 ľudí. V oboch prípadoch sa na dosiahnutom výsledku podieľala najmä obec Nižné Nemecké.

Graf č. 10 - Porovnanie vývoja prírastkov a úbytkov počtu obyvateľov v Združení

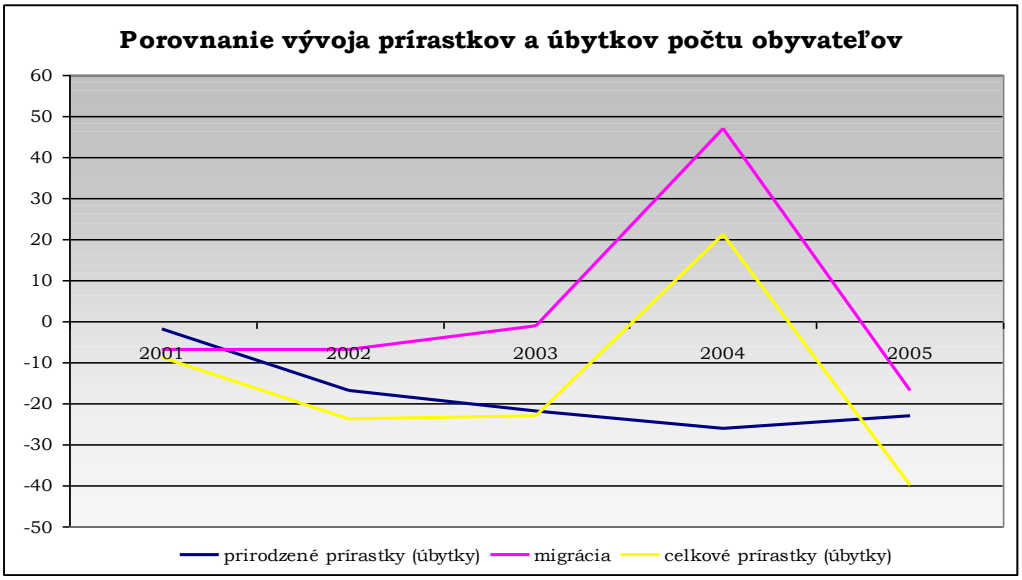

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia

3.3 VEKOVÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA

Hlavnými charakteristickými znakmi vývoja obyvateľstva SR v prvej polovici 21. storočia bude nielen znižovanie prírastku obyvateľstva, ale aj starnutie obyvateľstva. Intenzita týchto procesov bude bezprostredne závisieť od vývoja plodnosti, úmrtnosti a migrácie avšak nepriamo ich budú ovplyvňovať aj ďalšie demografické faktory ako aj faktory spoločenské, politické, ekonomické a kultúrne.

Proces starnutia obyvateľstva sa bude v najbližších desaťročiach zrýchľovať. Je to dôsledok poklesu počtu narodených a predlžovania ľudského života. Starnutie obyvateľstva bude čo do významu najzávažnejší dôsledok súčasného populačného vývoja.

Tabuľka č. 45 - Štruktúra obyvateľstva podľa základných vekových skupín

	2001	2002	2003	2004	2005
B E Ž O V C E					
Predproduktívny vek	257	254	255	231	199
Produktívny vek	566	559	562	554	548
Poproduktívny vek	206	203	204	222	249
J E N K O V C E					
Predproduktívny vek	94	94	92	87	79
Produktívny vek	266	260	256	251	249
Poproduktívny vek	95	100	103	105	117
L E K Á R O V C E					
Predproduktívny vek	321	292	290	290	290
Produktívny vek	622	574	570	570	570
Poproduktívny vek	198	177	176	176	176
N I Ž N É N E M E C K É					
Predproduktívny vek	50	48	45	58	42
Produktívny vek	180	183	179	216	220
Poproduktívny vek	93	87	85	86	82
P I N K O V C E					
Predproduktívny vek	29	32	30	26	26
Produktívny vek	107	108	107	99	97
Poproduktívny vek	74	64	62	66	64
S E J K O V					
Predproduktívny vek	20	20	20	20	17
Produktívny vek	120	119	117	129	123
Poproduktívny vek	63	62	61	58	58
T A Š U Ľ A					
Predproduktívny vek	54	55	55	56	58
Produktívny vek	124	124	124	124	124
Poproduktívny vek	42	42	40	40	40
Z D R U Ž E N I E O B C Í					
Predproduktívny vek	825	795	787	768	711
Produktívny vek	1 985	1 927	1 915	1 943	1 931
Poproduktívny vek	771	735	731	753	786

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov ŠÚ SR

V Združení obcí sa prejavuje celoslovenský trend starnutia populácie. Kým do roku 2003 môžeme vidieť, že medzi obyvateľmi Združenia je viac ľudí v produktívnom veku, v roku 2004 je tento rozdiel veľmi malý a v nasledujúcom roku už badáme nárast počtu obyvateľov v poproduktívnom veku a pokles počtu obyvateľov v predproduktívnom. Podiel obyvateľov v predproduktívnom veku na celkovom počte obyvateľov v jednotlivých obciach Združenia sa pohybuje v rozmedzí od 14 % až do 28 %. Najmenší podiel tejto skupiny obyvateľstva bol v obci Sejkov.

V priemere najvyšší podiel obyvateľov v predproduktívnom veku na celkovom počte obyvateľov bol za sledované obdobie vykazovaný v obci Lekárovce. Produktívna veková skupina obyvateľov je vo všetkých obciach zastúpená na celkovom počte obyvateľov pomerne rovnako. Tento podiel sa pohybuje od 50 % až do 56 %. Na

posudzovanom území pripadá na jedného človeka v produktívnom veku „pol človeka“ zo skupiny poproduktívnych. Okres Sobrance sa v košickom kraji radí medzi oblasti s výraznejšou tendenciou demografického starnutia.

Proces starnutia obyvateľstva sa bude v najbližších desaťročiach zrýchľovať. Je to dôsledok poklesu počtu narodených a predlžovania ľudského života. Je to proces, ktorý je v horizonte tejto projekcie nezvratný, nemožno ho zastaviť, len zmierniť. Starnutie obyvateľstva bude čo do významu najzávažnejší dôsledok súčasného populačného vývoja.

Graf č. 11 - Veková skladba obyvateľstva v Združení

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia

3.4 NÁRODNOSTNÁ ŠTRUKTÚRA

Z pohľadu národnostnej štruktúry je obyvateľstvo na posudzovanom území takmer homogénne. Najväčší podiel na celkovom počte obyvateľov s trvalým pobytom na území tvoria obyvatelia so slovenskou národnosťou. Okrem tejto národnosti je vo všetkých obciach Združenia evidovaná aj česká národnosť v počte od 1 do 5 obyvateľov.

V troch obciach evidujeme aj ukrajinskú národnosť. V obci Nižné Nemecké sa v r. 2005 prihlásilo 32 občanov k rómskej národnosti.

Tabuľka č. 46 - Národnostná štruktúra trvalo bývajúceho obyvateľstva

	2001	2002	2003	2004	2005
B E Ž O V C E					
Trvalo bývajúce obyvateľstvo:	**1 029**	**1 016**	**1 021**	**1 007**	**996**
- slovenská národnosť	1 029	1 016	1 021	1 007	996
- česká národnosť	0	0	0	0	0
- poľská národnosť	0	0	0	0	0
- rómska národnosť	0	0	0	0	0
- ukrajinská národnosť	0	0	0	0	0
J E N K O V C E					
Trvalo bývajúce obyvateľstvo:	**455**	**454**	**451**	**443**	**445**
- slovenská národnosť	451	450	447	439	441
- česká národnosť	3	3	3	4	4
- poľská národnosť	0	0	0	0	0
- rómska národnosť	0	0	0	0	0
- ukrajinská národnosť	1	1	1	0	0
L E K Á R O V C E					
Trvalo bývajúce obyvateľstvo:	**1141**	**1 037**	**1 037**	**1 037**	**1036**
- slovenská národnosť	1140	1 037	1 037	1 037	1 036
- česká národnosť	1	0	0	0	0
- poľská národnosť	0	0	0	0	0
- rómska národnosť	0	0	0	0	0
- ukrajinská národnosť	0	0	0	0	0
N I Ž N É N E M E C K É					
Trvalo bývajúce obyvateľstvo:	**323**	**318**	**309**	**360**	**344**
- slovenská národnosť	307	302	271	322	306
- česká národnosť	5	5	5	5	5
- poľská národnosť	0	0	0	0	0
- rómska národnosť	10	10	32	32	32
- ukrajinská národnosť	1	1	1	1	1
P I N K O V C E					
Trvalo bývajúce obyvateľstvo:	**210**	**204**	**199**	**191**	**187**
- slovenská národnosť	207	201	196	188	184
- česká národnosť	3	3	3	3	3
- poľská národnosť	0	0	0	0	0
- rómska národnosť	0	0	0	0	0
- ukrajinská národnosť	0	0	0	0	0
S E J K O V					
Trvalo bývajúce obyvateľstvo:	**203**	**201**	**198**	**207**	**198**
- slovenská národnosť	202	200	197	204	195
- česká národnosť	1	1	1	1	1
- poľská národnosť	0	0	0	0	0
- rómska národnosť	0	0	0	0	0
- ukrajinská národnosť	0	0	0	2	2
T A Š U Ľ A					
Trvalo bývajúce obyvateľstvo:	**220**	**221**	**219**	**220**	**223**
- slovenská národnosť	215	216	214	215	217
- česká národnosť	5	5	5	5	5
- poľská národnosť	0	0	0	0	0
- rómska národnosť	0	0	0	0	0
- ukrajinská národnosť	0	0	0	0	0

	2001	2002	2003	2004	2005
Z D R U Ž E N I E O B C Í					
Trvalo bývajúce obyvateľstvo:	**3 581**	**3 457**	**3 434**	**3 465**	**3 429**
- slovenská národnosť	3 551	3 422	3 383	3 412	3 375
- česká národnosť	18	17	17	18	18
- poľská národnosť	0	0	0	0	0
- rómska národnosť	10	10	32	32	32
- ukrajinská národnosť	2	2	2	3	3

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia

3.5 NÁBOŽENSKÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA

Náboženským vyznaním sa rozumie účasť obyvateľstva na náboženskom živote niektorej cirkvi alebo vzťah k nej.

Tabuľka č. 47 - Štruktúra obyvateľstva podľa náboženského vyznania v roku 2005

vierovyznanie	kresťanské	evanjelické	iné	bez vyzvania
Bežovce	600	354	27	15
Jenkovce	203	207	20	15
Lekárovce	985	31	20	-
N. Nemecké	333	-	-	11
Pinkovce	82	86	19	-
Sejkov	197	1	-	-
Tašuľa	123	-	79	21
Združenie	**2 523**	**679**	**165**	**62**

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia

Dve najsilnejšie cirkvi na Slovensku majú na riešenom území rozdelenie – 73,58 % obyvateľov Združenia sa hlási k rímskokatolíckej cirkvi, 19,80 % k evanjelickej cirkvi. Bez vyznania je 1,81 % obyvateľov popisovaného územia.

Graf č. 12 - Rozdelenie obyvateľstva Združenia podľa príslušnosti k cirkvi

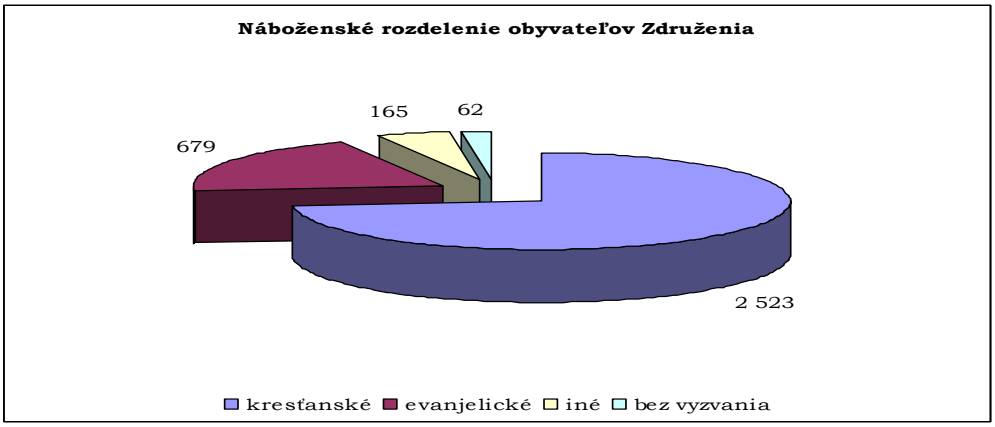

Zdroj: spracovanie projektového tímu

3.6 VZDELANOSTNÁ ŠTRUKTÚRA A ZAMESTNANOSŤ

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva má pre ďalší rozvoj obcí a Združenia ako celku zásadný význam. V súčasnosti sa veľký dôraz kladie na vzdelanie a začínajú sa objavovať pojmy ako ťažko zamestnateľná skupina ľudí. Ide predovšetkým o ľudí s nedostatočným vzdelaním a s nedostatočnými pracovnými návykmi. Miera ich zamestnateľnosti je nízka.

Tabuľka č. 48 - Štruktúra nezamestnaných podľa stupňa dosiahnutého vzdelania

rok	obec	BV	ZŠ	vyuč.	SOU	SOU s mat.	G	SOŠ	VŠ
2001	Bežovce	4	29	43	0	9	2	9	6
	Jenkovce	0	10	18	0	6	3	10	0
	Lekárovce	0	18	40	0	7	2	7	0
	N.Nemecké	0	9	13	0	7	0	4	1
	Pinkovce	0	2	9	0	3	0	3	0
	Sejkov	0	1	12	0	1	0	3	1
	Tašuľa	0	4	12	0	1	2	2	2
	Združenie	**4**	**73**	**147**	**0**	**34**	**9**	**38**	**10**
2002	Bežovce	4	29	43	0	9	2	9	6
	Jenkovce	0	10	18	0	6	3	10	0
	Lekárovce	0	18	40	0	7	2	7	0
	N.Nemecké	0	9	13	0	7	0	4	1
	Pinkovce	0	2	9	0	3	0	3	0
	Sejkov	0	1	12	0	1	0	3	1
	Tašuľa	0	4	12	0	1	2	2	2
	Združenie	**4**	**73**	**147**	**0**	**34**	**9**	**38**	**10**

rok	obec	BV	ZŠ	vyuč.	SOU	SOU s mat.	G	SOŠ	VŠ
2003	Bežovce	4	23	50	0	10	2	22	1
	Jenkovce	0	6	16	0	7	5	7	0
	Lekárovce	0	17	64	0	6	2	11	2
	N.Nemecké	2	13	16	0	6	0	6	1
	Pinkovce	0	1	7	0	2	2	2	0
	Sejkov	0	0	13	0	3	1	4	0
	Tašuľa	0	2	30	0	3	1	1	0
	Združenie	**6**	**62**	**196**	**0**	**37**	**13**	**53**	**4**
2004	Bežovce	4	26	51	0	8	1	8	4
	Jenkovce	0	5	19	0	6	4	9	1
	Lekárovce	0	20	64	0	2	3	13	1
	N.Nemecké	2	12	17	0	6	2	5	0
	Pinkovce	0	0	11	0	4	1	2	0
	Sejkov	0	0	12	0	3	1	6	0
	Tašuľa	0	2	30	0	1	1	1	0
	Združenie	**6**	**65**	**204**	**0**	**30**	**13**	**44**	**6**
2005	Bežovce	4	30	50	0	9	3	10	7
	Jenkovce	0	9	27	0	16	4	12	0
	Lekárovce	0	22	52	0	11	3	11	2
	N.Nemecké	0	9	19	0	9	0	2	1
	Pinkovce	0	1	11	0	4	0	2	0
	Sejkov	0	1	14	0	2	2	4	0
	Tašuľa	0	2	24	0	2	2	2	0
	Združenie	**4**	**74**	**197**	**0**	**53**	**14**	**43**	**10**

Zdroj: spracované projektovým tímom podľa údajov Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR) v Sobranciach

V obciach Združenia prevládajú nezamestnaní obyvatelia, ktorí skončili štúdium výučným listom a obyvatelia so základným vzdelaním. Nezamestnaní, ktorí skončili stredné odborné učilište s maturitou a tí so stredoškolským vzdelaním mali relatívne vyrovnané hodnoty. Vzhľadom na to, že v súčasnosti je už len malé percento ľudí len so základným vzdelaním, tak aj podiel tejto skupiny ľudí na nezamestnanosti tvorí len malé percento.

Podľa údajov o nezamestnaných z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, za obce Združenia Uh-Olšava neevidujú ani jedného nezamestnaného zo skupiny obyvateľov s ukončeným učňovským vzdelaním bez maturity.

Vývoj nezamestnanosti vo všetkých obciach Združenia nezaznamenal v posledných 5 rokoch prudké výkyvy. Počas sledovaného obdobia sme väčšie rozdiely zachytili predovšetkým v období rokov 2002 a 2003 v obci Lekárovce, kedy došlo až k takmer 38 %-nému nárastu nezamestnaných. Rovnako tiež prudká zmena vo vývoji nezamestnanosti bola evidovaná v obci Jenkovce v období medzi r.2004 a 2005. Počet evidovaných nezamestnaných vzrástol zo 44 na 68, čo relatívne predstavovalo nárast o 54,5 %.

Podiel nezamestnaných žien na celkovom počte nezamestnaných je pomerne vysoký. V Jenkovciach tvoril v rokoch 2003 a 2004 tento podiel 76 až 70 %. Pri porovnaní za celé Združenie sa podiel pohyboval v rozmedzí od 44 % do 48 %.

Graf č. 13 - Nezamestnaní podľa dosiahnutého stupňa vzdelania

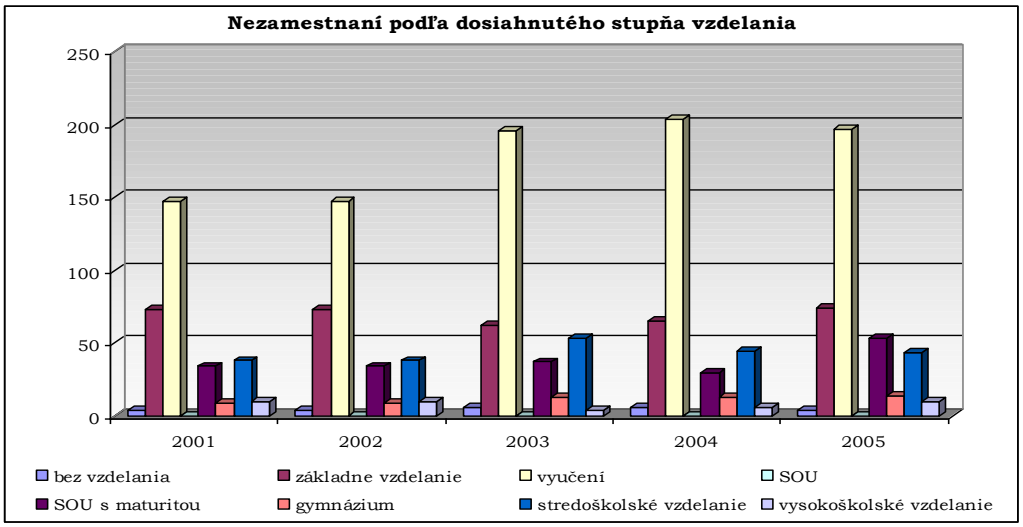

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia a UPSVaR

Tabuľka č. 49 - Nezamestnanosť v obciach Združenia

obec	2001		2002		2003		2004		2005	
	spolu	z toho ženy	spolu	z toho ženy	spolu	z toho ženy	spolu	z toho ženy	spolu	z toho ženy
Bežovce	102	40	102	40	112	48	102	37	113	47
Jenkovce	47	23	47	23	41	31	44	31	68	33
Lekárovce	74	39	74	39	102	46	103	47	101	52
N. Nemecké	34	15	34	15	44	26	44	22	40	17
Pinkovce	17	5	17	5	14	9	18	7	18	7
Sejkov	18	7	18	7	21	4	22	6	23	8
Tašuľa	23	9	23	9	37	13	35	12	32	13
Združenie	**315**	**138**	**315**	**138**	**371**	**177**	**368**	**162**	**395**	**177**

Zdroj: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR), Sobrance

Graf č. 14 - Vývoj nezamestnanosti podľa jednotlivých obcí za obdobie 5 rokov

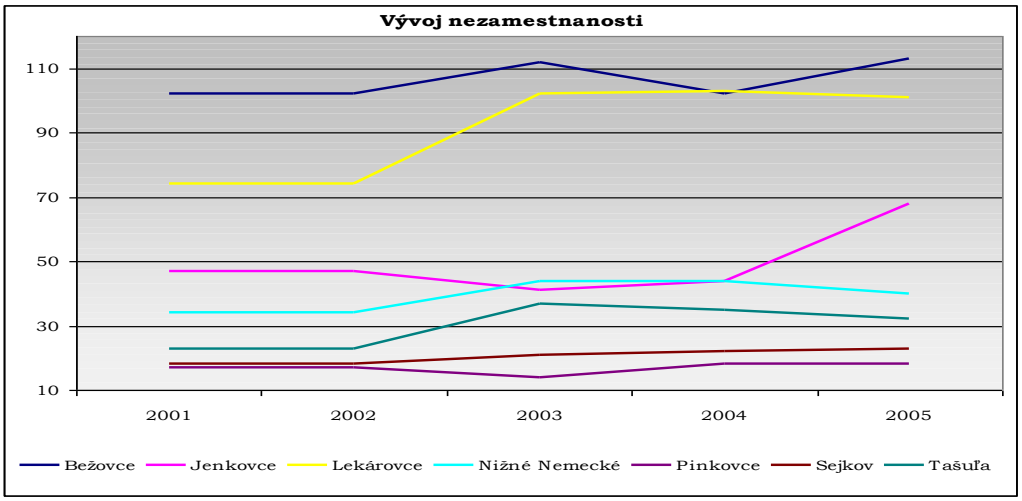

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov ÚPSVaR, Sobrance

Graf č. 15 - Štruktúra nezamestnaných s ohľadom na podiel žien na celkovom počte nezamestnaných

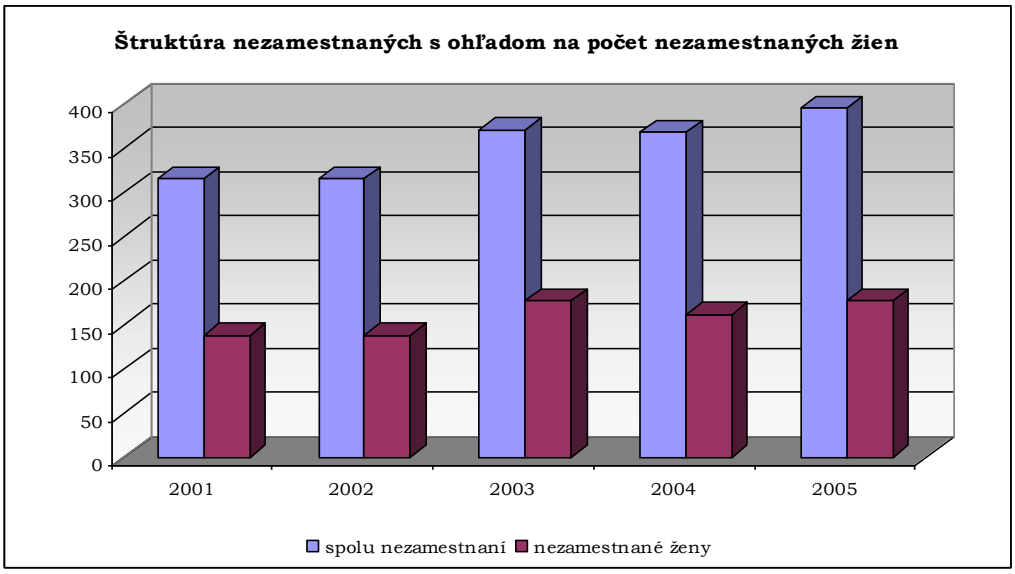

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov ÚPSVaR, Sobrance

Podľa údajov Štatistického úradu SR patrí okres Sobrance medzi okresy s mierou nezamestnanosti od 16 do 19,5 %. Situáciu pre porovnanie za celé Slovensko zobrazuje nasledovný obrázok.

mapa č. 1 - Miera evidovanej nezamestnanosti v regiónoch SR k 31.07.2006

Miera evidovanej nezamestnanosti v regiónoch SR k 31. 7. 2006

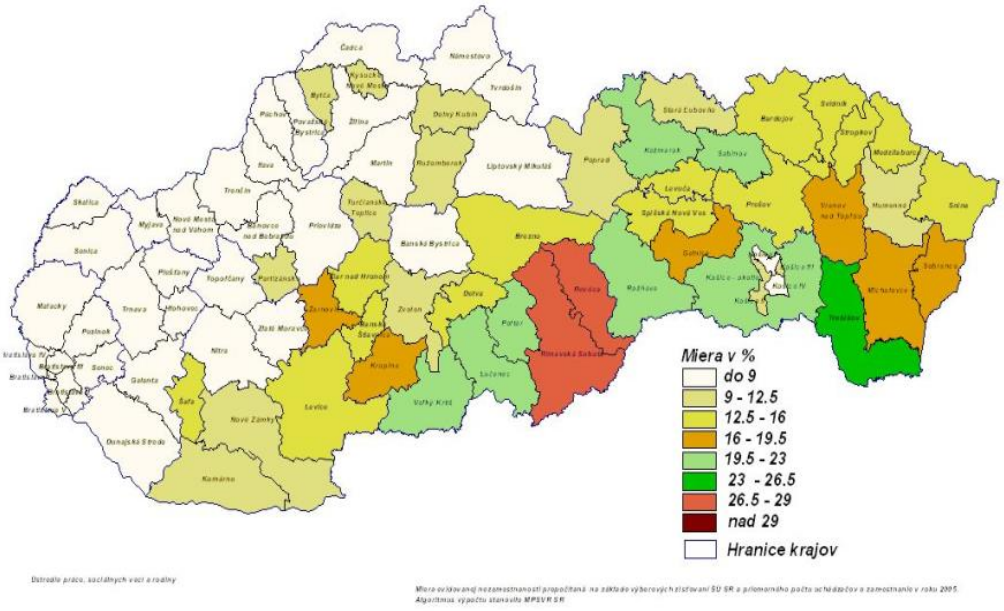

Pri zisťovaní priemernej miery nezamestnanosti sme vychádzali z dostupných informácií a podľa nich sme aj upravili spôsob výpočtu miery nezamestnanosti. Pri jej stanovovaní za Združenie sme porovnávali celkový počet nezamestnaných k počtu všetkých ľudí v produktívnom veku. Podľa tohto výpočtu nám vyšla miera nezamestnanosti 20,5 %. Hoci sa v oboch situáciách nepoužil rovnaký postup výpočtu, na približné porovnanie situácie je podľa nás tento výpočet postačujúci.

Podrobnejšia analýza štatistiky nezamestnaných nám ukazuje, že početnú skupinu nezamestnaných vo všetkých obciach Združenia tvoria predovšetkým mladí od 18 do 29 rokov a potom je to druhá skupina ľudí, ktorá si len ťažko hľadá zamestnanie, a to sú ľudia vo veku od 40 do 49 rokov. Najvyšší podiel nezamestnaných v produktívnom veku 30-39 rokov bol zachytený v r. 2003. Postupne za 2 roky klesol zo 107 na 89 v r. 2005. V prípade ostatných vekových skupín sme porovnaním základného obdobia a súčasného obdobia zaznamenali negatívny vývoj. Za základné obdobie sme počítali rok 2001.

Tabuľka č. 50 - Štruktúra nezamestnanosti podľa veku

rok	vek	Bežovce	Jenkovce	Lekárovce	N. Nemecké	Pinkovce	Sejtkov	Tašuľa	**Združenie**
2001	18 – 29	36	13	14	10	6	4	6	**89**
	30 – 39	27	7	15	8	2	3	5	**67**
	40 – 49	19	14	25	12	3	4	7	**84**
	50 -59	18	13	19	4	5	6	4	**69**
	60 -	2	0	1	0	1	1	1	**6**
2002	18 – 29	36	13	14	10	6	4	6	**89**
	30 – 39	27	7	15	8	2	3	5	**67**
	40 – 49	19	14	25	12	3	4	7	**84**
	50 -59	18	13	19	4	5	6	4	**69**
	60 -	2	0	1	0	1	1	1	**6**
2003	18 – 29	29	8	20	16	6	4	9	**92**
	30 – 39	40	9	29	9	3	7	10	**107**
	40 – 49	22	16	32	13	2	7	11	**103**
	50 -59	21	8	21	6	3	3	7	**69**
	60 -	0	0	0	0	0	0	0	**0**
2004	18 – 29	27	9	23	12	7	6	7	**91**
	30 – 39	35	7	26	12	3	5	10	**98**
	40 – 49	22	18	30	13	3	7	7	**100**
	50 -59	17	10	22	6	5	4	10	**74**
	60 -	1	0	2	1	0	0	1	**5**
2005	18 – 29	35	24	25	14	6	5	6	**115**
	30 – 39	33	13	18	10	3	3	9	**89**
	40 – 49	32	18	34	8	4	10	12	**118**
	50 -59	23	13	32	8	5	5	5	**91**
	60 -	0	0	0	0	0	0	0	**0**

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia a ÚPSVaR, Sobrance

Graf č. 16 - Veková štruktúra nezamestnaných v obciach Združenia

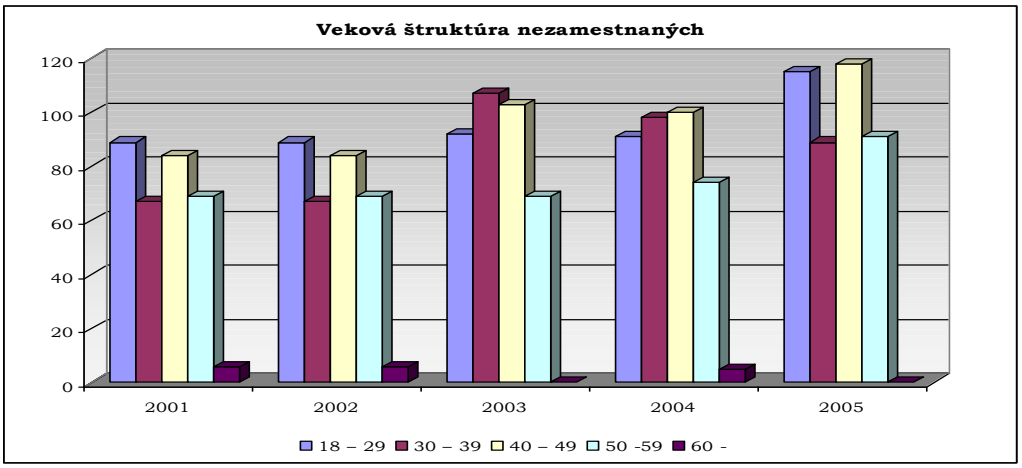

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov ÚPSVaR, Sobrance

V súčasnosti je najviac evidovaných nezamestnaných vo veku od 40 do 49 r. Len o 3 menej evidujú mladých ľudí vo veku od 18 do 29 r.

3.7 ANALÝZA ŽIVOTNEJ ÚROVNE OBYVATEĽSTVA

Životnú úroveň obyvateľstva na posudzovanom území sme zisťovali prostredníctvom dotazníka. Údaje, ku ktorým sme dospeli majú do istej miery skresľujúci charakter. Dotazník bol vyplnený najmä obyvateľstvom vo veku 60 r. a viac. Priemerný vek respondentov, ktorí odovzdali dotazník sa pohyboval v rozmedzí 40 – 49 r., v obciach Bežovce, Lekárovce, Nižné Nemecké a Pinkovce. V ostatných troch sa priemerný vek respondentov ntervale 50 – 59 rokov (Jenkovce, Sejkov, Tašuľa).

Na analýzu životnej úrovne sme zvolili kritéria zo skupiny tvrdých faktorov:

- vlastníctvo domu/bytu,
- výška priemerného mesačného príjmu na domácnosť,
- výška priemerných mesačných výdavkov na domácnosť,

a rovnako tiež zo skupiny mäkkých faktorov:

- susedské vzťahy v obci,
- kvalita bývania,
- výhody/nevýhody bývania v príslušnej obci Združenia.

Podľa výsledkov vyhodnotenia dotazníka sme zistili, že väčšina obyvateľov býva vo vlastnom, najmä jednopodlažnom rodinnom dome.

Z hľadiska hodnotenia úrovne podľa priemerných mesačných príjmov alebo výdavkov sme dospeli k záveru, že v prevažnej miere majú domácnosti na popisovanom území veľmi obmedzené možnosti tvorby úspor. Mesačné príjmy na domácnosť sa pohybovali predovšetkým v intervaloch od 5 001 do 10 000 SKK. Rovnako tak to bolo aj na strane výdavkov domácnosti respondentov. V prípade obcí

Nižné Nemecké, Pinkovce a Tašuľa obyvatelia dokonca uvádzali výdavky domácnosti o interval vyššie ako hodnoty na strane priemerných príjmov.

Na posúdenie životnej úrovne a kvality života v jednotlivých obciach Združenia prostredníctvom mäkkých faktorov, sme zvolili hodnotiacu stupnicu od 1 do 5, kde hodnota 1 = veľmi spokojný a hodnota 5 = veľmi nespokojný. V takýchto prípadoch sa ľudia vo všeobecnosti viac uchyľujú k hodnoteniu prostredníctvom „zlatej strednej cesty", majú teda sklon posudzovať veci na úrovni priemeru. Nebolo inak ani v našom prípade. Okrem dvoch obcí (Jenkovce, Pinkovce), kde sú obyvatelia so vzťahmi medzi susedmi spokojní, sa obyvatelia ostaných obcí Združenia prikláňali k neutrálnej možnosti – „ani spokojný, ani nespokojný". Rovnako tak aj kvalita bývania bola ohodnotená v neutrálnom tóne – „ani spokojný, ani nespokojný".

Ako výhody bývania v jednotlivých obciach občania považujú predovšetkým blízkosť hraníc (Ukrajina, Maďarsko), aktívny cirkevný život a v troch najväčších obciach Združenia (Bežovce, Jenkovce, Lekárovce) aj dostupnosť služieb. V podstatne väčšej miere obyvatelia poukázali na nevýhody, ktoré sa so životom v danej obci, resp. regióne spájajú.

Najčastejšie sa opakujúce nevýhody bývania boli:
- málo pracovných príležitostí
- chýbajúca resp. nedokončená technická vybavenosť
- zlý technický stav miestnych komunikácii
- slabý spoločenský život v obci
- chýbajúce športové aktivity
- narušené medziľudské vzťahy.

3.8 ÚROVEŇ BÝVANIA A VYBAVENOSTI DOMÁCNOSTI

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov sa v Slovenskej republike uskutočnilo v máji 2001 v zmysle zákona č. 165/1998 Z. z. o sčítaní obyvateľov, domov a bytov. Toto sčítanie bolo súčasťou celosvetového cenzu a zároveň prvým na Slovensku po jej vzniku.

V nasledujúcej tabuľke uvádzame údaje zistené v roku 2001 pri spomínanom sčítavaní a aktuálne údaje ku koncu roku 2005 o počte trvale obývaných domoch a bytoch za jednotlivé obce a tiež aj Združenie ako celok. Počet trvale obývaných domov sa na posudzovanom území v porovnaní s rokom 2001 zvýšil o 282 domov, čo relatívne predstavovalo nárast o takmer 60 %. Rovnako bol zaznamenaný aj nárast trvalo obývaných bytov z pôvodných 90 obývaných bytov v roku 2001 na súčasných 108.

Pri zohľadnení počtu obyvateľov v jednotlivých obciach Združenia najväčší počet obyvateľov na 1 trvale obývaný dom je v obci Nižné Nemecké – takmer 4

obyvatelia. Naopak, 2,34 človeka pripadá na 1 trvale obývaný dom v obci Pinkovce. Hneď za ňou nasleduje obec Sejkov, kde v 1 trvale obývanom dome žije v priemere 2,48 obyvateľov. V ostatných obciach Združenia tento podiel kolíše v rozmedzí od 3,23 do 3,54 obyvateľov na 1 trvale obývaný dom. Byty v štatistickom zisťovaní vykázali 3 obce: Jenkovce, N. Nemecké, Tašuľa. Došlo k nárastu počtu trvale obývaných bytov v období r.2001-2005.

Tabuľka č. 51 - Domový a bytový fond Združenia obcí

	domy		byty	
	spolu	obývané / neobývané	spolu	obývané / neobývané
BEŽOVCE				
Aktuálny stav	362	289/73	15	15/0
Stav v roku 2001	381	300/81	14	14/0
JENKOVCE				
Aktuálny stav	186	134/52	20	20/0
Stav v roku 2001	181	143/38	-	-
LEKÁRKOVCE				
Aktuálny stav	337	293/44	-	-
Stav v roku 2001	-	-	-	-
N. NEMECKÉ				
Aktuálny stav	118	88/30	121	88/33
Stav v roku 2001	118	90/28	121	90/31
PINKOVCE				
Aktuálny stav	95	80/15	-	-
Stav v roku 2001	95	80/15	-	-
SEJKOV				
Aktuálny stav	100	80/20	-	-
Stav v roku 2001	100	80/20	-	-
TAŠUĽA				
Aktuálny stav	83	69/14	6	0/6
Stav v roku 2001	83	69/14	6	0/6
ZDRUŽENIE OBCÍ				
Aktuálny stav	919	744/175	147	108/39
Stav v roku 2001	577	462/115	127	90/37

Zdroj: spracované projektovým tímom podľa údajov Združenia

V grafe č. 17 porovnávame ukazovatele úrovne bývania a vybavenosti domácností za celú Slovenskú republiku (SR), v Košickom kraji (KSK) a Sobraneckom okrese (SO). Vychádzame z údajov zo štatistického sčítania obyvateľov, domov a bytov v r. 2001. Vybrané porovnávacie charakteristiky sú za všetky sledované územia pomerne vyrovnané.

Markantnejšie rozdiely sme zaznamenali v prípade chaty na rekreáciu, vlastníctva osobného počítača, vlastníctva automobilu a vybavenosti domácnosti ústredným kúrením. Kým situácia v Košickom kraji a za celé Slovensko je v prípade vlastníctva chaty pomerne vyrovnaná (7 %), v Sobraneckom okrese, chatu vlastní v

priemere necelé 2 % domácnosti. V prípade osobného počítača Košický kraj a Slovensko majú vyrovnané hodnoty (cca 12 %) a v Sobraneckom okrese vlastní osobný počítač len necelých 7 % domácnosti. Ústredným kúrením bolo v Sobraneckom okrese vybavených 53,2 % domácnosti. V porovnaní s celoslovenským priemerom je to o viac ako 20 % menej.

Hlavným dôvodom týchto rozdielov je predovšetkým nižšia kúpna sila obyvateľstva v spomínanom okrese, vyššia ekonomická zaostalosť regiónu, vyššia miera nezamestnanosti. Ľudia v regióne svoje príjmy používajú predovšetkým na úhradu svojich základných potrieb, nie luxusných. Čo je však z tohto hľadiska zaujímavé je fakt, že v Sobraneckom okrese v porovnaní s krajom a aj Slovenskou republikou ako celku je väčší podiel áut. V Sobraneckom okrese je tento podiel takmer 45 %, kým v kraji a za celú SR je na úrovni 39 %.

Zároveň je však potrebné rešpektovať aj fakt, že zisťovanie bolo uskutočnené v roku 2001.

Graf č. 17 - Vybavenosť domácnosti na Slovensku, v Košickom kraji a v Sobraneckom okrese

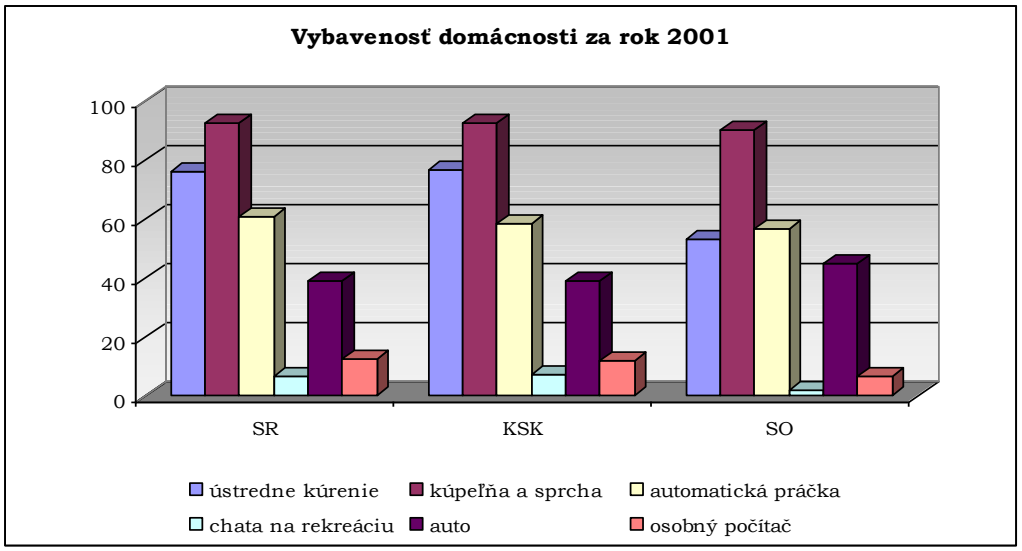

Zdroj: Štatistický úrad SR

Na základe uvedeného vyplýva, že vybavenosť domácnosti na uspokojovanie základných a bežných potrieb ľudí je na východnom Slovensku porovnateľná k hodnotám v rámci celého Slovenska. Rozdiely vidieť iba v prípade luxusných statkov, ako je napríklad vlastníctvom chaty na rekreačné účely.

4 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ÚZEMNÉ PLÁNOVANIE

4.1 ÚZEMNÉ PLÁNOVANIE

Územný plán v zmysle zákona č. 50/1976 Zb. (stavebný zákon) v znení neskorších právnych predpisov rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určuje zásady, opatrenia a regulatívy ďalšieho rozvoja. Zároveň navrhuje vecnú a časovú koordináciu činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu územia, kultúrno-historické hodnoty územia. Zabezpečuje koncepčné riešenia infraštruktúrneho vybavenia intravilánu a extravilánu, tvorbu a využívanie krajiny v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja.

Tabuľka č. 52 - Spracovanosť územnoplánovacej dokumentácie v obciach Združenia v zmysle Zákona č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov

kat. územie	spracovanosť územného plánu obce
Bežovce	spracovaný
Jenkovce	spracovaný
Lekárovce	rozpracovaný (2007)
Nižné Nemecké	spracovaný
Pinkovce	nemajú
Sejkov	spracovaný
Tašuľa	nemajú

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Košického samosprávneho kraja

Územný rozvoj na úrovni regiónu rieši Územný plán VÚC Košický kraj a Zmeny s doplnky ÚPN VÚC Košický kraj (2004). Obstarávateľom tejto dokumentácie je Košický samosprávny kraj (Odbor územného plánovania).

4.2 OCHRANA VÔD

Správcom vodných tokov celého územia je Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., odštepný závod Košice, závod Povodie Bodrogu Trebišov, ktorý zabezpečuje údržbu vodných tokov a vybudovaných vodohospodárskych zariadení.

Vodohospodársky a vodárensky významné toky

Podľa vyhlášky Ministerstva pôdohospodárstva SR č. 56/2001 Z.z. boli v riešenom území vyhlásené vodárenské a vodohospodársky významné toky.

Tabuľka č. 53 - Vodárenské a vodohospodársky významné toky v území

názov toku	číslo hydrologického poradia	vodohospodársky a vodárensky významný vodný tok	
		v úseku (km)	hraničný v úseku (km)
Uh	4-30-06-001	-	18,90-20,20
Veľké Revištia - Bežovce	4-30-06-002	-	-

Vodohospodárky chránené územia

V zmysle zákona č. 184/2002 Z. z. sú definované štyri typy chránených území:

1. Chránené vodohospodárske oblasti (§ 27);

CHVO sú oblasti, v ktorých sa v dôsledku priaznivých prírodných podmienok vytvárajú prirodzené akumulácie povrchových a podzemných vôd. V riešenom území neboli vyčlenené.

2. Ochranné pásma vodárenských zdrojov (§ 28);

V roku 2002 bola na základe splnomocňovaného ustanovenia vodného zákona č. 184/2002 Z. z. vydaná vyhláška MŽP SR č. 398/2002 Z. z., platná od 1. augusta 2002. Podľa tejto vyhlášky sa OP vodárenských zdrojov členia na ochranné pásmo I. stupňa, ktoré slúži na jeho ochranu v bezprostrednej blízkosti miesta odberu vôd alebo záchytného zariadenia a ochranné pásmo II. stupňa, ktoré slúži na ochranu vodárenského zdroja pred ohrozením zo vzdialenejších miest. Určené OP sú súčasne pásmami hygienickej ochrany (PHO) doposiaľ stanovených podľa osobných predpisov.
V riešenom území sa nachádzajú 2 zdroje pitnej vody s vymedzenými ochrannými pásmami Ochranné pásma I. stupňa vodných zdrojov sú oplotené. Ochranné pásmo II. stupňa v Lekárovciach na pravom brehu koryta Uhu a v Pinkovciach na ľavom brehu koryta Uhu. PHO III. stupňa je vyčlenené v priestore medzi kanálom Veľké Revištia – Bežovce a Uhom a východne od cesty Jenkovce – Pinkovce.

3. Citlivé oblasti (§ 29)

Za citlivé oblasti v zmysle Zákona o vodách č. 184/2002 Z. z. sú považované vodné útvary povrchových vôd v ktorých dochádza alebo môže dôjsť v dôsledku zvýšenej koncentrácie živín k nežiadúcemu stavu kvality vôd, ktoré sú využívané ako vodárenské zdroje alebo sa môžu využívať ako vodárenské zdroje, ako aj tie, ktoré si vyžadujú v záujme zvýšenej ochrany vôd vyšší stupeň čistenia vypúšťaných odpadových vôd.

Celé riešené územie Združenia obcí je klasifikované ako citlivá oblasť.

4. Zraniteľné oblasti (§ 30)

V zmysle nariadenia vlády SR č. 617/2004 Z. z., prílohy č. 1 je celé riešené územie zaradené do zraniteľných oblastí.

Zraniteľné oblasti sú v zmysle § 30 vodného zákona poľnohospodársky využívané územia, z ktorých zrážkové vody odtekajú do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 mg.l-1 alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť. Hospodárenie sa riadi podľa podmienok hospodárenia na poľnohospodárskej pôde v súlade so Smernicou Rady 91(676)EC o ochrane vodných zdrojov pred znečistením dusičnanmi pochádzajúcimi z poľnohospodárstva (tzv. Nitrátová direktíva).

V zraniteľných oblastiach sa na základe súboru pôdnych, hydrologických, geografických a ekologických parametrov určujú pre každý poľnohospodársky subjekt 3 kategórie obmedzení hospodárenia:

- kategória A – produkčné bloky s najnižším stupňom obmedzenia hospodárenia
- kategória B – produkčné bloky so stredným st. obmedzenia hospodárenia
- kategória C – produkčné bloky s najvyšším st. obmedzenia hospodárenia.

Tabuľka č. 54 - Zraniteľné oblasti v zmysle §30 Zákona o vodách č. 184/2002 Z. z

kat. územie	kategória obmedzenia hospodárenia
Bežovce	A
Jenkovce	A
Lekárovce	A; B pri 2 produkčných blokoch
Nižné Nemecké	A; B
Pinkovce	A; B
Sejkov	A
Tašuľa	A

Podmienky hospodárenia na A, B, C produkčných blokoch sú podrobne uvedené v „Programe hospodárenia", ustanoveného Vyhláškou MPSR č. 392/2004 Z.z.

Chránené vodohospodárske oblasti

Riešené územie nie je súčasťou chránenej vodohospodárskej oblasti.

Ochranné pásma, vyhlásené na ochranu prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd

Ochranné pásma zdrojov minerálnych stolových vôd vyhlasuje všeobecne záväzným predpisom Ministerstvo zdravotníctva na základe § 26 zákona č. 538/2005 o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách. Uvedené ochranné pásma sa v riešenom území nenachádzajú. Prírodné liečivé zdroje a prírodné zdroje minerálnych stolových vôd sa v riešenom území nenachádzajú a ani nie je predpoklad ani ich výskytu.

4.3 OCHRANA OVZDUŠIA

V riešenom území ani jeho širšom okolí nie je vzhľadom na charakter dominujúcich výrobných aktivít (poľnohospodárska výroba) vybudovaná a funkčná žiadna stanica monitorujúca obsah imisií, emisií a prízemného ozónu v atmosfére. Územie nepatrí k problémovým oblastiam znečistenia ovzdušia. Na lokálnu ochranu ovzdušia teda nie sú prijaté žiadne špeciálne opatrenia. Ochrana ovzdušia v území sa riadi platnou legislatívou SR a EÚ v tejto oblasti.

4.4 OCHRANA PÔDY

Orná pôda v riešenom území nepatrí k chránenej poľnohospodárskej pôde v zmysle zákona č. 220/2003 Z.z. (chránené sú prvé štyri skupiny BPEJ podľa prílohy č.3 cit. zákona). Z hľadiska kvality pôdy sa v území vyskytujú len pôdy strednej až nízkej kvality (kategórie 5-9). Medzi chránené pôdy v minulosti patrili aj pôdy s realizovanými melioračnými opatreniami, vyššie citovaný zákon však túto ochranu zrušil.

4.5 OCHRANA PRÍRODY A KRAJINY

Ochrana prírody a krajiny

V celom riešenom území platí podľa zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny 1. stupeň územnej ochrany.

V území nie sú vyhlásené žiadne osobitne chránené územia alebo časti prírody a krajiny. V blízkej budúcnosti sa nepripravuje vyhlásenie žiadneho maloplošného chráneného územia v tejto oblasti.

Ochranu prírody a krajiny v území (voľnej krajine) zabezpečuje Štátna ochrana prírody SR prostredníctvom Správy CHKO Vihorlat.

Tabuľka č. 55 - Maloplošné a veľkoplošné chránené územia v širšom území

názov chráneného územia, k.ú.	charakteristika
PR Ortov, k.ú. Pavlovce n. Uhom	Ochrana menšieho, v súčasnosti už ojedinelého zachovalého prírodného celku v poľnohosp. intenzívne využívanej krajine. Ide o zachovalú časť ramena Ortov, asi zvyšok starého koryta Uhu. Má pôvodnú močiar. a vodnú vegetáciu a zachovalé breh. porasty so vzácnymi druhmi.
NPR Senianske rybníky k.ú. Senné	Ochrana vzácnych vodných biocenóz a vodného vtáctva na vedeckovýskumné, náučné a kultúrno-výchovné ciele. Významná migračná trasa vodného a pobrežného vtáctva s oddychovou lokalitou.

názov chráneného územia, k.ú.	charakteristika
CHA Zemplínska Šírava	Ochrana významnej migračnej lokality (jarného a jesenného ťahu) vodného a pri vode žijúceho vtáctva a hniezdičov na východnom Slovensku na vedeckovýskumné a náučné ciele
CHKO Vihorlat	Ochrana zachovalého komplexu lesných porastov s bohatou biodiverzitou.
CHKO Latorica	Chránené územie nížinného typu krajiny. hlavný tok Latorice a dolnú časť toku Laborca a Ondavy so sústavou slepých ramien a s priľahlými lužnými lesmi a aluviálnymi lúkami. Najvýznamnejším fenoménom sú už dnes zriedkavé a mimoriadne vzácne vodné a močiarne biocenózy, tvoriace komplex, ktorý nemá obdobu v celej republike.

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov ŠOP SR

Vysvetlivky:

Kategórie chránených území v zmysle Zákona 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny:
NPR – národná prírodná rezervácia
PR – prírodná rezervácia
CHA – chránený areál
CHKO – chránená krajinná oblasť

Druhová ochrana rastlín a živočíchov

Podľa Zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny a vyhlášky MŽP SR č. 492/2006 Z.z., § 5 Zoznam chránených rastlín, chránených živočíchov a prioritných druhov - príloha č. 5, ktorou sa určujú chránené druhy rastlín, prioritné druhy rastlín a ich spoločenská hodnota a podľa Zoznamu ohrozených druhov, neboli na základe informácii Štátnej ochrany prírody SR a použitia dostupnej literatúry zaznamenané v riešenom území žiadne chránené, vzácne alebo ohrozené rastlinné druhy.

Podľa Zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny a vyhlášky MŽP SR č. 492/2006 Z.z., § 5 Zoznam chránených rastlín, chránených živočíchov a prioritných druhov - príloha č. 6, ktorou sa určujú chránené druhy živočíchov, prioritné druhy živočíchov a ich spoločenská hodnota a podľa Zoznamu ohrozených druhov, neboli na základe informácii Štátnej ochrany prírody SR a použitia dostupnej literatúry zaznamenané v riešenom území žiadne chránené, vzácne alebo ohrozené rastlinné druhy.

V súlade s právom EÚ sú na Slovensku chránené všetky druhy voľne žijúcich vtákov prirodzene sa vyskytujúcich na európskom území členských štátov EÚ.

Územný systém ekologickej stability územia

Riešený priestor je z hľadiska ekologickej stability územia celkovo klasifikovaný ako ekologicky nestabilný. Z hľadiska Národnej ekologickej siete NECONET sa jedná o územie bez významnejšej funkcie rozvoja prírodných prvkov.

Nadregionálny územný systém ekologickej stability klasifikuje územie ako priestor s nepriaznivou kvalitou priestorovej štruktúry krajiny. Koeficient ekologickej stability celého územia mimo lesov a biocentier, t.j. ekologicky významných plôch v jednotlivých k.ú., je veľmi nízky (hodnota < 0,4).

ÚPN VÚC Košického kraja (2004) hodnotí takmer celé riešené územie ako ekologicky narušený priestor. Výnimkou je len Z časť k.ú. Lekárovce v okolí rieky Uh, SZ časť k.ú. Bežovce (priestor Beňaty – Poliansky les – Bežovské jelšiny) a SV okraj k.ú. Sejkov kde je krajinný priestor klasifikovaný ako ekologicky štandardný.

Tabuľka č. 56 - Klasifikácia ekologickej stability jednotlivých katastrálnych území

kat. územie	stupeň ekologickej stability
Bežovce	Intravilán obce a zastavané územie – 5. stupeň Okolie sídla (Záhrady, ku Hrabovskému kanálu, ku Bežovskému kanálu) – 3. stupeň Ostatná SZ časť k.ú. – 4. stupeň
Jenkovce	Intravilán obce a zastavané územie – 5. stupeň Ostatná časť k.ú. – 3. stupeň
Lekárovce	Bezprostredné okolie koryta toku Uh mimo zastavených území – 1. stupeň Intravilán obce a zastavané územie – 5. stupeň Ostatná časť k.ú. – 3. stupeň
Nižné Nemecké	Intravilán obce a zastavané územie – 5. stupeň S časť k.ú. pod kanálom – 3. stupeň Ostatná časť k.ú. – 4. stupeň
Pinkovce	Intravilán obce a zastavané územie – 5. stupeň Ostatná časť k.ú. – 3. stupeň
Sejkov	Intravilán obce a zastavané územie – 5. stupeň Okolie Orechovského potoka po križovatku – 1. stupeň Ostatná časť k.ú. – 4. stupeň
Tašuľa	Intravilán obce a zastavané územie – 5. stupeň Porast v lokalite Olšiny – 1. stupeň J časť k.ú. – 3. stupeň Ostatná časť k.ú. – 4. stupeň

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa Atlas krajiny SR

Vysvetlivky:

1.stupeň – **veľmi vysoká ekologická stability krajiny** - územie s malou antropickou záťažou, krajinné prvky s prirodzenou a prírode blízkou vegetáciou, s veľmi veľkou biodiverzitou
2.stupeň – **vysoká ekologická stabilita krajiny**
3.stupeň – **stredne vysoká ekologická stabilita krajiny** – územie s rôznou antropickou záťažou, krajinné prvky s poloprirodzenou vegetáciou a poľnohospodárskymi plodinami
4.stupeň – **nízka ekologická stabilita krajiny** - územie s rôznou antropickou záťažou, krajinné prvky s vegetáciou synantropného charakteru a poľnohospod. monokultúry, malá biodiverzita
5.stupeň – **veľmi nízka ekologická stabilita krajiny** - územie s rôznou antropickou záťažou, krajinné prvky s devastovanou alebo umelo vysadenou vegetáciou alebo bez vegetácie.

Tabuľka č. 57 - Prvky kostry regionálneho územného systému ekologickej stability v území

názov prvku kostry RÚSES	priestorové vymedzenie prvku kostry RÚSES v riešenom území	charakteristika prvku
Biocentrum nadregionálneho významu BNV/5 Rybníky Senné	Z časť k.ú. Lekárovce v okolí rieky Uh a SZ časť k.ú. Bežovce (priestor Beňaty – Poliansky les – Bežovské jelšiny)	významná ornitologická lokalita, bývalé indundačné územie Východoslovenskej nížiny, komplex mezofilných a mokrých lúk
Navrhovaný biokoridor regionálneho významu Kanál Veľké Revištia - Bežovce	Krajinný priestor v okolí kanálu Veľké Revištia - Bežovce	navrhovaný hydrický biokoridor

Biotopy národného a európskeho významu

Na základe údajov Štátnej ochrany prírody SR (CHKO Vihorlat) sa v zmysle Zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny a vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 492/2006, prílohy č. 1 - Zoznam a spoločenská hodnota biotopov národného významu, biotopov európskeho významu a prioritných biotopov (§1 vyhlášky) v riešenom území nenachádzajú žiadne biotopy národného, európskeho významu ani prioritné biotopy.

4.6 STAROSTLIVOSŤ O ÚZEMIE A STRATEGICKÉ ZÁMERY OCHRANY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Starostlivosť o územie a ochranu prírody a krajiny v území zabezpečuje Štátna ochrana prírody SR prostredníctvom Správy CHKO Vihorlat. V blízkej budúcnosti sa nepripravuje vyhlásenie žiadneho maloplošného chráneného územia v tejto oblasti. Nie sú známe žiadne strategické zámery ochrany prírody a krajiny, ktoré by ovplyvňovali hospodársky a sociálny rozvoj riešeného regiónu.

Z hľadiska stratégií ochrany životného prostredia a jej jednotlivých zložiek je pre rozvoj územia obmedzujúcim len nariadenie vlády SR č. 617/2004 Z. z., príloha č. 1 nadväzujúce na Smernicu Rady EÚ 91(676)EC o ochrane vodných zdrojov pred znečistením dusičnanmi pochádzajúcimi z poľnohospodárstva (tzv. Nitrátová direktíva). Podľa nej je celé riešené územie zaradené do zraniteľných oblastí s malým až stredným stupňom obmedzenia poľnohospodárskej výroby za účelom ochrany kvality vôd.

4.7 STARÉ ENVIRONEMNTÁLNE ZÁŤAŽE

Pod pojmom *stará environmentálna záťaž* sa chápe taký antropogénny zásah do prostredia, ktorý vznikol v minulosti a pretrváva dodnes, pričom zdroj znečistenia môže byť odstránený, alebo je stále aktívny. Do starých starých environmentálnych záťaží sa zahrňujú aj staré skládky odpadov, reály podnikov, biologické odpady, hnojiská a poľnohospodárske dvory, chemické odpady, ropné látky a iné zdroje znečistenia podzemnej a povrchovej vody, pôdy, horninového prostredia a ovzdušia. Z hľadiska ochrany životného prostredia je potrebné monitorovať a sanovať staré environmentálne záťaže pre zníženie nežiadúcich účinkov na životné prostredie. Za sanáciu je zodpovedný pôvodca, avšak často pôvodca nie je známy, príp. neexistuje. V tomto prípade by mala sanáciu iniciovať samospráva, ktorá územie spravuje. Finančnú podporu na odstraňovanie týchto záťaží je možné získať z prostriedkov EÚ alebo z MŽP SR. Základným strategickým dokumentov je Koncepcia likvidácie starých environmentálnych záťaží (MŽP SR, 2002).

V okrese Sobrance bolo podľa údajov MŽP SR v r. 2005 zistených celkovo 37 starých environmentálnych záťaží.

Tabuľka č. 58 - Výskyt starých environmentálnych záťaží území

kat. územie	typ starej environmentálnej záťaže	predpokladaná sanácia (rok / náklady v SK)
Bežovce	neriadená skládka odpadu	2007/1 500 000
Jenkovce	sanované	- - -
Lekárovce	nie je	- - -
Niž. Nemecké	nie je	2003
Pinkovce	neriadená skládka odpadu	- - -
Sejkov	neriadená skládka odpadu	celkovo 2 500 000,- dotácie: r. 2005 / 700 000,- r. 2006 / 1 100 000,-
Tašuľa	neriadená skládka odpadu	2007 - 2008

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov OU ŽP Michalovce, pracovisko Sobrance a Združenia

4.8 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

V obciach Združenia je produkovaný bežný komunálny odpad. Zber a odvoz komunálneho odpadu je zabezpečovaný v zmysle programu odpadového hospodárstva obcí Združenia. Odvoz odpadu zabezpečuje spoločnosť FURA s.r.o., Košice. V obciach Bežovce, Lekárovce, Nižné Nemecké, Pinkovce a Tašuľa je zavedený separovaný zber. Triedia sa komodity: plasty, sklo, kov, tetrapaky, papier a biela technika. Občania dostávajú do domácností harmonogram odvozu vyseparovaných komodít odpadu.

Tabuľka č. 59 - Produkcia odpadu v tonách v obciach Združenia v r. 2001-2005

rok	2001		2002		2003		2004		2005	
Obec	KO	SO	KO	SO	KO	SO	KO	SO	KO	SO
Bežovce	81,0	- - -	87,1	- - -	92,0	- - -	94,0	- - -	97,0	- - -
Jenkovce	45,0	- - -	45,3	- - -	48,7	- - -	56,3	1,6	63,2	2,0
Lekárovce	88,0	- - -	90,0	- - -	101,0	- - -	98,0	2,0	99,0	4,0
N.Nemecké	19,3	- - -	25,7	- - -	30,6	0,6	34,2	0,6	42,5	2,5
Pinkovce	23,9	- - -	22,1	- - -	21,6	- - -	26,3	- - -	29,3	0,8
Sejkov	A	- - -	A	- - -	13,1	- - -	18,7	- - -	19,9	- - -
Tašuľa	21	- - -	28,5	- - -	22,0	- - -	20,0	0,4	23,0	0,5

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia obcí Uh - Olšava

Vysvetlivky:

KO – komunálny odpad; SO – separovaný odpad
- - - - nerealizovaná aktivita
A – chýbajúci údaj

V obciach Združenia nie sú vybudované zberné dvory odpadu.

Nakladanie s odpadmi v obciach rieši dokument Program odpadového hospodárstva obce do r. 2005. Nakoľko v dátumu spracovania PHSR nebol schválený národný dokument Program odpadového hospodárstva SR, nemali obce povinnosť aktualizovať vypracované dokumenty.

Tabuľka č. 60 - Spracovanie Program odpadového hospodárstva obcí do r. 2005

kat. územie	Program odpadového hospodárstva do r. 2005
Bežovce	Program odpadového hospodárstva obce Bežovce
Jenkovce	Program odpadového hospodárstva obce Jenkovce
Lekárovce	obec nemá spracovaný
Niž. Nemecké	Program odpadového hospodárstva obce N. Nemecké
Pinkovce	obec nemá spracovaný
Sejkov	obec nemá spracovaný
Tašuľa	Program odpadového hospodárstva obce Tašuľa

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov OU ŽP Michalovce, pracovisko Sobrance

4.9 VZDELÁVANIE A VÝCHOVA K TRVALO-UDRŽATEĽNÉMU ROZVOJU

Výchova vzdelávanie k trvaloudržateľnému rozvoju (TUR) je v regióne realizovaná najmä na školách, kde je environmentálna výchova súčasťou jednotlivých výučbových predmetov. Priamo v regióne nepôsobí žiadna mimovládna organizácia, ktorá by realizovala výchovno-vzdelávacie alebo osvetové programy so zameraním na TUR.

V obciach, kde prebieha separácia odpadu bola pri zavádzaní separovaného zberu odpadu realizovaná osvetaosveta formou letákov a informácií v obecných rozhlasoch.

V širšom regióne sú významnými aktivistami v oblasti environmentálnej výchovy a výchovy k TUR mimovládne organizácie OZ Sosna a Spoločnosť priateľov Zeme a OZ Dúha, všetky z Košíc.

5 HOSPODÁRSTVO OBCE

Pod pojmom hospodárstvo obce rozumieme tú časť spoločenského života obce, ktorá je spätá s ekonomickou činnosťou ľudí. Cieľom hospodárstva je uspokojovať potreby spoločnosti. Je to spôsob organizovania ekonomického života spoločnosti, ktorá uskutočňuje výrobu, rozdeľovanie, výmenu a spotrebu statkov a služieb.

5.1 ANALÝZA HOSPODÁRSTVA

Hospodárstvo je súhrnom sektorov, odvetví a činností, ktoré vznikli historickým vývojom a sú prepojené deľbou práce. Je jednoduchým vyjadrením podstatných znakov a vlastností hospodársko-politického systému, pretože oba termíny zahrňujú rovnakú škálu subjektov, cieľov, vlastností a vzťahov.

Pre potreby našej analýzy sme hospodárstvo obce rozdelili do štyroch základných skupín resp. sektorov. Ide o:

- primárny sektor (poľnohospodárstvo)
- sekundárny sektor (priemysel)
- terciárny sektor (služby)
- kvartérny sektor (informácie)

Význam primárneho sektora z hľadiska podielu na tvorbe hrubého národného projektu a zamestnanosti vo vyspelých krajinách postupne klesá. Najväčší počet podnikateľských subjektov je evidovaných v troch najľudnatejších obciach Združenia – Bežovce, Lekárovce, Jenkovce. Naopak, najmenší počet evidovaných podnikateľských subjektov je v Sejkove (v počte 7 subjektov). Medzi subjektmi vo všetkých obciach Združenia prevládajú fyzické osoby – podnikatelia, ktorí podnikajú prevažne v oblasti poľnohospodárstva.

5.1.1 ANALÝZA PRIMÁRNEHO SEKTORA

Poľnohospodárstvo je odvetvie materiálnej výroby, ktoré zabezpečuje potraviny pre obyvateľstvo, suroviny pre potravinársky a ľahký priemysel pestovaním kultúrnych rastlín a chovom hospodárskych zvierat. Základnými zložkami poľnohospodárskej výroby je rastlinná a živočíšna výroba.

K základným charakteristikám primárneho sektora patrí nízke pracovné tempo, pomalý rast produktivity práce, vysoká investičná náročnosť a relatívne malá ziskovosť, ktorá spôsobuje malý záujem zo strany súkromného sektora o vstup doň.

Hoci podiel primárneho sektora na hospodárstve vo vyspelých ekonomikách postupne klesá na popisovanom území poľnohospodárstvo stále zaberá pomerne vysoký podiel na hospodárstve združených obcí v porovnaní s pomerom vo vyspelých ekonomikách. Kým v modernej štruktúre by sa mal podiel primárneho sektora na hospodárstve pohybovať v rozmedzí od 6 do 8 %, v našom prípade primárny sektor dosahuje podiel vo výške 27 %.

Tabuľka č. 61 - Prehľad ekonomických subjektov primárneho sektora v území

	právna forma		
	samostatne hospodáriaci roľníci	družstvo	spol. s r.o.
Bežovce	12	2	1
Jenkovce	2	2	2
Lekárovce	8	1	2
Niž. Nemecké	0	0	0
Pinkovce	0	1	0
Sejkov	2	0	1
Tašuľa	3	3	1
Združenie obcí	**27**	**9**	**7**

Zdroj: spracované projektovým tímom podľa údajov Združenia

5.1.2 ANALÝZA SEKUNDÁRNEHO SEKTORA

Priemysel je odvetvie materiálnej výroby zahŕňajúce získavanie nerastných, rastlinných a živočíšnych surovín a ich spracovanie, ako aj opravu výrobkov z nich vyrobených a výrobu a rozvod energie každého druhu. Rozdeľuje sa na ľahký a ťažký priemysel. Práve sekundárny sektor sa podieľa najväčšou mierou na hospodárstve a na zamestnanosti. Sekundárny sektor sa na tvorbe hrubého domáceho produktu a zamestnanosti podieľa takmer polovicou, konkrétne 44 %-ami.

Priemysel je v obciach Združenia reprezentovaný v prevažnej miere živnostníkmi vykonávajúcimi väčšinou remeselné živnosti a potom sú to spoločnosti s ručením obmedzeným. Celkový absolútny počet zastúpenia živnostníkov a kapitálových obchodných spoločností uvádzame v tabuľke č.262.

Tabuľka č. 62 - Počet ekonomických subjektov v sekundárnom sektore v území

obec	živnostník	spol. s r.o.	spolu
Bežovce	19	1	20
Jenkovce	12	4	16
Lekárovce	13	1	14
Nižné Nemecké	11	2	13
Pinkovce	3	0	3
Sejkov	1	0	1
Tašuľa	9	0	9
Združenie obcí	**68**	**8**	**76**

Zdroj: spracované projektovým tímom podľa údajov Združenia

5.1.3 ANALÝZA TERCIÁRNEHO SEKTORA

V modernej ekonomike by sa práve služby mali na tvorbe hrubého národného produktu podieľať v najvyššej miere. Pod službami rozumieme výsledok určitej ekonomickej činnosti s cieľom uspokojovať ľudské potreby. Môže ísť pri tom o služby materiálnej alebo nemateriálnej povahy. K službám materiálnej povahy môžeme zaradiť napríklad opravárenské alebo údržbárske služby, služby nákladnej dopravy, obchodu, časti spracovateľského obchodu a podobne. Za služby nemateriálnej povahy považujeme služby v oblasti školstva, vedy, kultúry a iných nevýrobných oblastí.

Podiel terciárneho sektora na hospodárstve obcí Združenia nedosahuje úroveň podielu primárneho alebo sekundárneho sektora. V porovnaní so všeobecne prijímaným podielom služieb na hospodárstve túto úroveň vôbec nedosahuje. V prípade vyspelých ekonomík je tento podiel približne na úrovni 60 %, kým za Združenie terciárny sektor sa na hospodárstve podieľa približne 29 %. Najväčšia časť je tvorená predovšetkým oblasťou ostatných verejných služieb, do ktorej sú zahrnuté služby poskytované jednotlivými cirkevnými združeniami.

Do terciárneho sektora v riešenom území sme ďalej zahrnuli nemateriálne služby v oblasti obchodu, kultúry a školstva. Vzdelávanie na popisovanom území je zabezpečované len prostredníctvom materských a základných škôl, ktoré sa nachádzajú na území troch obcí zo Združenia – Bežovce, Jenkovce a Lekárovce. V Jenkovciach je v prevádzke len materská škola. Deti z ostatných obcí Združenia navštevujú vzdelávacie inštitúcie v spomínaných obciach, prípadne navštevujú základné školy v Sobranciach.

Vzhľadom na absenciu vzdelávacích inštitúcii v obciach, kvartérny sektor hospodárstva neposkytuje veľké možnosti zvyšovania zamestnanosti na popisovanom území.

Tabuľka č. 63 - Zamestnanosť vo vzdelávacích inštitúciách v obciach Združenia

obec	pedagogický pracovníci	nepedagogický pracovníci	**spolu**
Bežovce	19	9	**28**
Jenkovce	2	2	**4**
Lekárovce	6	3	**9**

Zdroj: spracované projektovým tímom podľa údajov Združenia

Sumárny prehľad o absolútnych počtoch a oblastnom zaradení jednotlivých služieb poskytovaných v území uvádzame v tabuľke č.464.

Tabuľka č. 64 - Počet ekonomických subjektov terciárneho sektora

	Oblastné zaradenie						
	obchod	školstvo	stravovanie a ubytovanie	peňažníctvo a poisťovníctvo	zdravotníctvo	ostatné verejné služby	iné
Bežovce	0	2	1	1	3	7	6
Jenkovce	0	0	0	0	0	2	0
Lekárovce	4	2	1	1	0	7	3
N.Nemecké	1	0	0	1	0	2	0
Pinkovce	2	0	0	0	0	2	0
Sejkov	0	0	0	0	0	2	0
Tašuľa	0	0	0	0	0	0	0
Združenie	**7**	**4**	**2**	**3**	**3**	**22**	**9**

Zdroj: spracované projektovým tímom podľa údajov Združenia

5.1.4 ANALÝZA KVARTÉRNEHO SEKTORA

Kvartérny sektor hospodárstva je relatívne novým sektorom. Patrí sem prenos informácií, činnosti spojené so vzdelávaním, vedou a výskumom. Veda a výskum sú náročné oblasti hlavne z hľadiska kapacít, technologického vybavenia, financií. Veda a výskum nie sú v riešenom území rozvíjané. Kvartérny sektor sa na hospodárstve Združenia nepodieľa.

5.2 ANALÝZA TRHU PRÁCE

Trh práce predstavuje na jednej strane ponuku pracovných miest, teda trh pracovných príležitostí, a na druhej strane ponuku pracovných síl.

Okrem miery nezamestnanosti je pri analýze trhu práce potrebné sledovať aj ostatné relevantné faktory, ktoré v nemalej miere tento trh ovplyvňujú. Ide o ukazovatele: miera zamestnanosti, miera ekonomickej aktivity, veková štruktúra

obyvateľstva. Jedným z dôvodov vysokej nezamestnanosti je rast populácie v produktívnom veku. Demografia môže na ukazovatele trhu práce vplývať predovšetkým v krátkodobom horizonte. Vzhľadom na to, že problematike nezamestnanosti a zamestnanosti sme sa venovali v kapitole – Obyvateľstvo, na tomto mieste uvádzame len základné výstupy.

Vývoj nezamestnanosti na sledovanom období za obce mal pomerne vyrovnaný priebeh a v súčasnosti má buď len miernu tendenciu rásť prípadne si udržiava rovnomerné tempo. Výrazne zmeny vo vývoji boli zaznamenané v r.2002 a 2003 v obci Lekárovce, kedy počet nezamestnaných vzrástol až o 38 %. V oveľa vyššej miere (54,5 %) sme zachytili nárast počtu nezamestnaných v obci Jenkovce. Išlo o obdobie medzi rokmi 2004 a 2005.

Z hľadiska vekovej štruktúry nezamestnaných najväčší podiel na celkovom počte nezamestnaných majú obyvatelia vo veku od 40 do 49 rokov a mladí ľudia vo veku od 18 do 29 rokov. Porovnaním počtu evidovaných nezamestnaných v rámci celého Združenia a celkového počtu obyvateľov Združenia sme dostali mieru nezamestnanosti na úrovni 20,5 %.

Príčinou vysokej miery nezamestnanosti je neukončená transformácia hospodárstva, zmena vlastníctva podnikateľských subjektov spojená so znižovaním počtu pracovných miest, reštrukturalizácia, zaostávanie rozvoja nových výrob, nepriaznivé podnikateľské prostredie (chýbajúca infraštruktúra a ďalšie podmienky zvyšujúce atraktívnosť podnikateľského prostredia), vzdelanostná štruktúra obyvateľstva, nedostatočne rozvinuté služby vytvárajúce nové pracovné miesta a pod..

5.3 *ANALÝZA PODNIKATEĽSKÝCH SUBJEKTOV A ICH ŠTRUKTÚRY*

V roku 2006 je v riešenom území evidovaných 169 podnikateľsky činných subjektov. Najviac ekonomických subjektov je evidovaných v dvoch najväčších obciach Združenia – Bežovce a Lekároce. Najmenej podnikateľov je v obciach Sejkov a Pinkovce. V tomto prípade ide väčšinou o živnostníkov a samostatne hospodáriacich roľníkov. Najviac vyskytovanou formou podnikania v území sú živnostníci. V absolútnom počte je na území Združenia evidovaných 68 živnostníkov, čo relatívne predstavuje 40,2%-ný podiel na celkovom počte ekonomických subjektov. Podniky z primárneho sektora sú zastúpené v celkovom počte 43, tzn., že majú 25,4 %-ný podiel na celkovom počte.

Tabuľka č. 65 - Sektorové rozdelenie podnikov v území

	absolútne	%
Podniky spolu:	169	100
z toho sektor:		
- primárny	43	25
- sekundárny:	76	45
• živnostníci	68	(40)
• spoločnosti s ručením obmedzeným	8	(5)
- terciárny	50	30

Zdroj: spracované projektovým tímom

V obciach Bežovce, Lekárovce a Tašuľa má svojimi predajňami pokrytú oblasť obchodu aj spoločnosť COOP Jednota Slovensko, s. d..

5.4 HOSPODÁRENIE OBCE

Pod hospodárením obce rozumieme rozumné a efektívne využívanie verejných zdrojov a prostriedkov pri zabezpečovaní výkonu úloh samosprávy.

Tabuľka č. 66 - Prehľad príjmov a výdavkov obcí a Združenia (v tis. Sk)

obec		2001	2002	2003	2004	2005
Bežovce	**Príjmy spolu:**	**4 428**	**7 173**	**11 499**	**12 064**	**14 089**
	- bežné príjmy	4 428	7 173	11 499	12 064	14 089
	- kapitálové príjmy	0	0	0	0	0
	Výdavky spolu:	**4 345**	**7 350**	**11 690**	**11 919**	**13 421**
	- bežné výdavky	3 238	6 428	11 203	10 900	12 812
	- kapitálové výdavky	1 107	922	487	1 019	609
	Prebytok/deficit	**+ 83**	**- 177**	**- 191**	**+ 145**	**+ 668**
Jenkovce	**Príjmy spolu:**	**2 120**	**2 250**	**4 783**	**3 202**	**3 569**
	- bežné príjmy	2 120	2 250	4 783	3 202	3 569
	- kapitálové príjmy	0	0	0	0	0
	Výdavky spolu:	**1 947**	**1 953**	**5 045**	**3 234**	**2 700**
	- bežné výdavky	1 947	1 953	5 045	3 234	2 700
	- kapitálové výdavky	0	0	0	0	0
	Prebytok/deficit	**+ 173**	**+ 297**	**- 262**	**- 32**	**+ 86**
Lekárovce	**Príjmy spolu:**	**3 387**	**8 290**	**10 228**	**7 265**	**8 277**
	- bežné príjmy	3 387	3 233	8 228	7 265	7 497
	- kapitálové príjmy	0	5 057	2 000	0	780
	Výdavky spolu:	**3 267**	**3 741**	**10 483**	**7 242**	**8 265**
	- bežné výdavky	3 267	3 168	8 228	7 242	6 700
	- kapitálové výdavky	0	573	2 255	0	1 565
	Prebytok/deficit	**+ 120**	**+ 4 549**	**- 255**	**+ 23**	**+ 12**

obec		2001	2002	2003	2004	2005
N. Nemecké	**Príjmy spolu:**	**1 333**	**1 233**	**1 713**	**1 652**	**1 683**
	- bežné príjmy	1 288	1 133	1 689	1 637	1 683
	- kapitálové príjmy	45	100	24	15	0
	Výdavky spolu:	**1 358**	**1 144**	**1 766**	**1 509**	**1 624**
	- bežné výdavky	1 346	977	1 619	1 509	1 361
	- kapitálové výdavky	12	167	147	0	263
	Prebytok/deficit	**- 25**	**+ 89**	**- 53**	**+ 128**	**+ 59**
Pinkovce	**Príjmy spolu:**	**1 446**	**3 348**	**9 112**	**2 488**	**4 473**
	- bežné príjmy	1 446	1 579	1 704	1 233	1 143
	- kapitálové príjmy	0	1 769	7 408	1 265	3 330
	Výdavky spolu:	**1 289**	**2 387**	**9 347**	**2 480**	**4 477**
	- bežné výdavky	1 289	1295	1 457	1 867	1 022
	- kapitálové výdavky	0	1 092	7 890	613	3 455
	Prebytok/deficit	**+ 157**	**+ 961**	**- 235**	**+ 8**	**- 4**
Sejkov	**Príjmy spolu:**	**777**	**768**	**1444**	**1514**	**2 306**
	- bežné príjmy	777	768	1444	1514	2 206
	- kapitálové príjmy	0	0	0	0	100
	Výdavky spolu:	**777**	**820**	**1392**	**1551**	**2 258**
	- bežné výdavky	777	758	1392	1551	2 129
	- kapitálové výdavky	0	62	0	0	129
	Prebytok/deficit	**0**	**-52**	**+52**	**-37**	**+ 48**
Tašuľa	**Príjmy spolu:**	**527**	**1 863**	**2 865**	**1 073**	**3 804**
	- bežné príjmy	527	863	1 030	1 057	1 062
	- kapitálové príjmy	0	1 000	1 835	16	2 742
	Výdavky spolu:	**431**	**1 812**	**2 849**	**1 010**	**3 750**
	- bežné výdavky	431	812	813	1010	1 070
	- kapitálové výdavky	0	1 000	2 036	0	2 680
	Prebytok/deficit	**+ 96**	**+ 51**	**+ 16**	**+ 63**	**+ 54**
Združenie obcí	**Príjmy spolu:**	**13 241**	**24 157**	**40 200**	**27 744**	**38 201**
	- bežné príjmy	13 196	16 231	28 933	26 458	31 249
	- kapitálové príjmy	45	7 926	11 267	1 296	6 952
	Výdavky spolu:	**12 637**	**18 387**	**41 180**	**27 394**	**36 495**
	- bežné výdavky	11 518	14 633	28 365	25 762	27 794
	- kapitálové výdavky	1 119	3 754	12 815	1 632	8 701
	Prebytok/deficit	**604**	**5 770**	**-980**	**335**	**923**

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia

Obciam sa za sledované obdobie darilo tvoriť zisk častejšie ako produkovať stratu. Združenie obcí hospodárilo s deficitom iba v r. 2003, kedy deficit dosiahol hodnotu – 980 tis. Sk. V ostatných prípadoch Združenie vykazuje prebytok verejných zdrojov.

Z grafu č.18 je vidieť, že takmer počas celej hodnotenej doby sa krivka príjmov pohybovala nad krivkou výdavkov Združenia. Prudký skok v príjmoch v období medzi rokmi 2002 a 2003 bol spôsobený dotáciami, ktoré získali niektoré obce Združenia. Išlo napríklad o dotácie na dobudovanie vodovodu, na prepojenie vodovodu a pod.

Rovnako ako v prípade štátneho rozpočtu aj v prípade obcí najväčšiu a najvýznamnejšiu príjmovú položku tvoria dane. Podiel daní na celkových príjmoch sa v jednotlivých obciach líšil a to dosť diametrálne. Podiel sa pohyboval v rozmedzí od 5 %

do 24 %. V priemere najnižšie daňové zaťaženie za sledované obdobie mali v obci Jenkovce (6,8 %), najvyššie v N. Nemeckom. Priemerná výška daňového zaťaženia za posledných 5 rokov bola 18,4 %.

Graf č. 18 - Vývoj verejných príjmov a výdavkov v Združení (v tis. Sk)

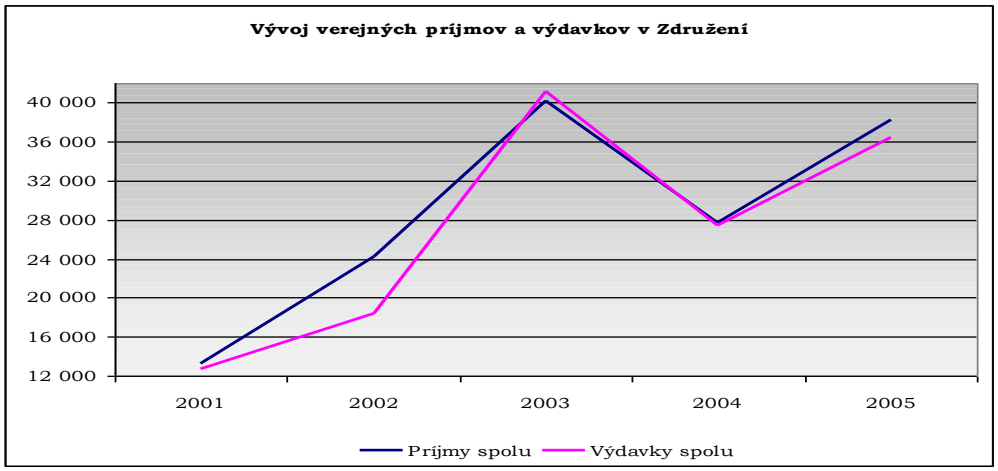

Zdroj: spracované projektovým tímom podľa údajov Združenia

Prehľad majetku obcí Združenia k 31.12.2005 je uvedený v prehľadnej tabuľkovej forme ďalej v texte

6 KULTÚRA A CESTOVNÝ RUCH

6.1 PAMIATKOVÝ FOND

Pamiatkový fond Slovenskej republiky tvoria hnuteľné a nehnuteľné národné kultúrne pamiatky a ich súbory a pamiatkové územia - pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny. Kultúrne pamiatky sú podľa Zákona SNR č. 27/1967 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti evidované v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok.

Tabuľka č. 67 - Kultúrne pamiatky v území evidované v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok k 1.1.52005

kat. územie	objekty evidované v Ústrednom zozname kult. pamiatok
Bežovce	Pamiatka sakrálnej architektúry (kostol)
Jenkovce	Kúria (300 m^2) a priľahlý park (2,5 ha) Mlyn z 20. storočia (80 m^2) – čiastočne rekonštruovaný Pamiatka sakrálnej architektúry (kostol, 270 m^2)
Lekárovce	Pamiatka sakrálnej architektúry (gréckokatolícky kostol)
Nižné Nemecké	- - -
Pinkovce	- - -
Sejkov	Pamiatka sakrálnej architektúry (kostol)
Tašuľa	- - -

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Pamiatkového ústavu SR

Kúria v Jenkovciach slúžila do r. 1973 ako škola, následne pre JRD ako výrobná hala pridruženej výroby. V roku 1993 (po povodniach v r. 1992) bola čiastočne zrekonštruovaná (rekonštrukcia strechy, obnovená fasáda, obnovený pôvodný pôdorys stavby). Objekt v súčasnosti využíva Obec Jenkovce ako sklad.

Tabuľka č. 68 - Ostatné lokálne významné kultúrno-historické pamiatky v území

kat. územie	ostatné kultúrno-historické pamiatky
Bežovce	Kostol reformovanej kresťanskej cirkvi Kostol gréckokatolíckej cirkvi rímskokatolícky kostol (1913-1922)
Nižné Nemecké	klasicistická kúria z 19. stor rímskokatolícky kostol (1969)
Pinkovce	klasicistický reformovaný kostol z 19. storočia
Sejkov	rímskokatolícky kostol (1894) neobarokový pravoslávny kostol (1908)

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia

6.2 KULTÚRNE A OSVETOVÉ ZARIADENIA

Tabuľka č. 69 - Kultúrne a osvetové zariadenia pôsobiace v širšom riešenom území

názov zariadenia	zriaďovateľ
Krajské osvetové stredisko v Košiciach	Košický samosprávny kraj
Zemplínske osvetové stredisko v Michalovciach Detašované pracovisko Sobrance	Košický samosprávny kraj

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Košického samosprávneho kraja

Tabuľka č. 70 - Kultúrne zariadenia v riešenom území

obec	Kultúrne zariadenia
Bežovce	Kultúrny dom (2007 rekonštrukcia + vybudovanie kuchyne)
Jenkovce	Kultúrny dom (2006 rekonštrukcia strechy a kuchyne)
Lekárovce	Kultúrny dom (využívaný príležitostne)
Nižné Nemecké	Kultúrny dom (využívaný príležitostne)
Pinkovce	Kultúrny dom (využívaný príležitostne)
Sejkov	Kultúrny dom (využívaný príležitostne)
Tašuľa	Kultúrny dom (využívaný príležitostne)

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia

Tabuľka č. 71 - Osvetové zariadenia pôsobiace v území

názov zariadenia	zriaďovateľ
Obecná knižnica Bežovce	Obec Bežovce
Obecná knižnica N. Nemecké	Obec Nižné Nemecké
Obecná knižnica Sejkov	Obec Sejkov

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia

V obci Tašuľa je neregistrovaná knižnica, ktorú príležitostne využívajú obyvatelia obce. Knižničný fond nie je dopĺňaný.

Tabuľka č. 72 - Knižničný fond a počet čitateľov v obciach Združenia

názov zariadenia	počet čitateľov		počet kníh knižničného fondu			
	spolu	deti do 15r.	beletria pre		náučná lit. pre	
			dospelých	deti	dospelých	deti
Obecná knižnica Bežovce	232	153	4 382	3 918	2 575	708
Obecná knižnica N. Nemecké	10	3	442	414	225	55
Obecná knižnica Sejkov	70	15	300	200	100	30

Zdroj: spracovanie projektového tímu podľa údajov Združenia

6.3 KULTÚRNE A SPOLOČENSKÉ AKTIVITY

Tabuľka č. 73 - Kultúrne a spoločenské aktivity v riešenom regióne

obec	ostatné kultúrne a spoločenské aktivity		
	názov podujatia	termín konania	stručný popis aktivity
Bežovce	Deň otcov Deň detí Stavanie mája Športové hry Sokoliari		Kultúrno-spoločenská udalosť
Jenkovce	Prvomájová vatra MDD Koncert ZUŠ Uvítanie detí Stretnutie jubilantov Výstava obrazov	1. máj 1. jún máj, jún, december december december december	vatra, opekačka, lampiónový sprievod súťaže, hry, opekačka, diskotéka Deň matiek, Absolventský koncert, Vianočný koncert stretnutie rodičov s obec. zastupiteľstvom stretnutie dôchodcov s obec. zastupiteľstvom výstava autorov Zemplína
Lekárovce	Vysvätenie Domu smútku Oslavy oslobodenia	1996 leto	 kkultúrno-spoločenská udalosť
N. Nemecké	Prvomájová vatra Deň detí Odpustový futbal Silvester – vítanie nového roku	máj jún júl december	posedenie pri vatre, stavanie mája športové popoludnie pre deti futbalový zápas slobodní – ženáči novoročný prípitok, ohňostroj
Pinkovce	Prezentácia zdravotného materiálu Vystúpenie kresťanskej mládeže	2-krát ročne 2004	prezentácia a predaj zdravot. pomôcok spev kresťanských detí a mládeže
Sejkov	Jubilanti MDD	december júl	stretnutie jubilantov
Tašuľa	Prvomájová vatra MDD	1. máj 1. jún	vatra s opekačkou súťaže, loptové hry

Významným prvkom spoločenského a kultúrneho života v regióne je cirkev a kresťanské spoločenstvá aktívne pracujúce v jednotlivých obciach.

Tabuľka č. 74 - Cirkev, cirkevné organizácie a kresťanské spoločenstvá

obec	Cirkevné a kresťanské laické spoločenstvá
Bežovce	Gréckokatolícka cirkev, farnosť Bežovce Pravoslávna cirkevná obec, farnosť Bežovce Reformovaná kresťanská cirkev, farnosť Bežovce Združenie reformovaných duchovných na Slovensku

obec	Cirkevné a kresťanské laické spoločenstvá
Jenkovce	Reformovaná kresťanská cirkev, farnosť Jenkovce Rímskokatolícka cirkev, farnosť Jenkovce
Lekárovce	Gréckokatolícka cirkev, farnosť Lekárovce Rímskokatolícka cirkev, farnosť Lekárovce
Nižné Nemecké	Rímskokatolícka cirkev, farnosť Jenkovce, filiálka Nižné Nemecké
Pinkovce	Reformovaná kresťanská cirkev, farnosť Pinkovce Michalovský reformovaný kresťanský seniorát
Sejkov	Rímskokatolícka cirkev, farnosť Jenkovce, filiálka Sejkov
Tašuľa	Reformovaná cirkev, farnosť Jenkovce, filiálka Tašuľa

Zdroj: spracovanie projektového tímu

6.4 ZARIADENIA CESTOVNÉHO RUCHU

Región je z hľadiska prírodnej aj kultúrno-historickej atraktivity bez významu z hľadiska rozvoja cestovného ruchu. V regióne nie sú v súčasnosti vyvíjané žiadne významné aktivity súvisiace s rekreáciou a cestovným ruchom. Cez riešené územie nevedú žiadne značené turistické ani cyklistické trasy, ktoré by podporovali rozvoj aktivít cestovného ruchu. Obec Sejkov má spracovanú štúdiu rozvoja cestovného ruchu na báze využitia geotermálnych prameňov. Spracovateľom je Euroregión Karpaty. Predpokladaná výška investície je 280 mil. Sk.

6.4.1 UBYTOVACIE ZARIADENIA

V obciach Združenia nie sú vybudované žiadne ubytovacie zariadenia. Pre individuálnu turistiku, resp. chalupárstvo a krátkodobú rekreáciu sa vyžívajú len rodinné domy v intraviláne obcí, ktoré nie sú vyčlenené z bytového fondu. V obciach Združenia nie sú evidovaní žiadny poskytovatelia ubytovacích služieb. Podľa údajov Atlasu krajiny SR je v okrese Sobrance len cca 10% využitie existujúcich ubytovacích kapacít.

6.4.2 STRAVOVACIE A REŠTAURAČNÉ SLUŽBY

Priamo v obciach Združenia nie sú poskytované stravovacie a reštauračné služby.

Tabuľka č. 75 - Reštauračné a stravovacie zariadenia v širšom území

obec	reštauračné a stravovacie zariadenie
Krčava	Motorest MARKO (bistro, jedáleň)
Tibava	Motorest Ričky
Vyšné Nemecké	Espresso Colnica

Zdroj: spracovanie projektového tímu

6.4.3 OSTATNÉ ZARIADENIA CESTOVNÉHO RUCHU

V obciach Združenia nie sú vybudované žiadne ďalšie zariadenia cestovného ruchu.

6.5 ATRAKTÍVNE ŠPECIFIKÁ ÚZEMIA A TURISTICKŇÉ ATRAKCIE

6.5.1 ATRAKTÍVNE ŠPECIFIKÁ ÚZEMIA

Riešené územie je typickou kultúrnou krajinou s dominantou poľnohospodárskou výrobou intenzifikovanou v povojnovom období. Okrem Kúrie a priľahlého parku v Jenkovciach tu nie sú zachované významnejšie prvky pôvodnej ľudovej alebo zemianskej architektúry. Taktiež nie je zachovaná pôvodná zástavba ľudovej architektúry. V území sa nezachovali ani iné významnejšie atribúty, prvky a ukážky regionálnych alebo miestnych špecifik, ktoré by mohli byť využité ako atrakcie v rámci rozvoja regiónu

6.5.2 TURISTICKÉ ATRAKCIE

Vinohrady, Tokajská vínna cesta

Tibava leží v miernom podnebí Východoslovenskej nížiny a tunajšia pôda, klíma a najmä vysoký počet slnečných dní sa zaslúžili o dlhú tradíciu pestovania hrozna a dorábania vína z neho. Prvé správy o viniciach pochádzajú dokonca z roku 1413. Dávna tradícia vinohradníckej výroby začala ožívať po roku 1952. Nevšedne vyrovnaná a lahodná chuť súvisí s tým, že 300 ha vinohrady ležia na slnečných JZ svahoch Vihorlatských vrchov a tieto vynikajúce pôdno-klimatické podmienky, jedny z najlepších na Slovensku. Slnečné dni spolu s úrodnou vulkanickou pôdou dodávajú vínam nenapodobiteľnú chuť, vôňu i farbu a atraktívnu podobu. V Pivnici Tibava je možnosť ochutnávky vín tunajšej produkcie.

Tokajská vínna cesta. Tvorí ju 7 obcí trebišovského okresu: Bara, Čerhov, Černochov, Malá Tŕňa, Slovenské Nové Mesto, Veľká Tŕňa a Viničky. Jedinečnosť tokajského vína, predstavenie slovenskej časti Tokajskej vinohradníckej oblasti, pestovanie a spracovanie viniča, technológia výroby tokajských vín viedla zainteresovaných a miestnych nadšencov, pestovateľov a producentov vína k vytvoreniu tokajskej vínnej cesty. Tokajská vinohradnícka oblasť s výmerou 998 ha je najmenšou zo šiestich vinohradníckych oblastí Slovenska. História tokajskej oblasti siaha do 3. – 4. storočia nášho letopočtu. Po zničení vinohradov tatárskymi vpádmi zabezpečil obnovu tokajských viníc uhorský kráľ Belo IV. O rozvoj vinohradníctva v 17. a 18. stor. v slovenskej časti tokajskej oblasti sa zaslúžili kráľovské mestá horného Uhorska - Prešov, Bardejov, Levoča, Košice a Kežmarok, ktoré mali v tokajskej oblasti vlastné aj prenajaté vinice.

Hrady

Jasenovský hrad – zrúcanina (SAD Michalovce – Jasenov 35 km, z obce Jasenov na hrad 3 km).

Michalovský hrad - zaniknutý hrad postavený v 13. stor. a na zač. 17. storočia prestavaný na kaštieľ, v ktorom je expozícia Zemplínskeho múzea.

Bačkovský hrad - zrúcanina kaštieľa postaveného na mieste bývalého hradu zo 14. stor. Zbúraný v roku 1944. Lokalizovaný priamo v obci Bačkov (Michalovce – Bačkov 32 km)

Brekovský hrad - Hrad patrí medzi najstaršie hrady východného Slovenska. Bol postavený v druhej polovici 13.stor.. Spolu s Jasenovským hradom slúžil na ochranu dôležitej poľsko-uhorskej cesty. V súčasnosti zrúcanina, ktorá sa nachádza na strmom holom kopci nad rovnomennou obcou na pravom brehu Laborca (SAD Michalovce – Brekov 21 km).

Hrad Čičava - zrúcaniny gotického hradu postaveného v 13. stor., zbúraného v roku 1711. (SAD Michalovce – Čičava 40 km).

Zrúcanina gotického **hradu Vinné**, s výhľadom na Michalovce. Postavený v 13. stor. na sopečnej kryhe na južných výbežkoch Vihorlatských vrchov na SZ od obce Vinné v nadm. výške 325 m.n.m. Zbúraný na začiatku 18. stor., (SAD Michalovce –Vínne 7km).

Drevené kostolíky

Ruské Bystré - Kostol sv. Mikuláša – biskupa je zo zač. 18. stor.. Národná kultúrna pamiatka. Šindľová strecha tohto kostola s pravidelným valbovým tvarom pripomína tradičné roľnícke domy. Interiér pochádza z obdobia vzniku stavby a je riešený v barokovo-rokokovom štýle.

Inovec – kostol z roku 1836 pochádza kostol sv. Michala. Jedná sa o trojdielnu zrubovú stavbu, ktorá je prikrytá veľkou sedlovou šindľovou strechou s dvomi vežičkami. Originalitou stavby je kamenná podlaha z veľkých bridlicových platní. Interiérová výzdoba je z pol. 19. storočia.

Vodné plochy

Zemplínska Šírava – turisticky atraktívna rekreačná oblasť s vybudovanými zariadeniami cestovného ruchu (www.sirava.sk).

Vinianske jazero vzniklo vytvorením umelej hrádze a privedením vody z Vinianskeho potoka do sedla na úpätí vrchov Marečkovej (401m) a Šutovej (319m). Celková plocha jazera je 8 ha s priemernou hĺbkou 3 m. Voda z horských potokov v lete láka na kúpanie a člnkovanie. Prírodná scenéria vytvára ideálne podmienky na pešiu turistiku v priebehu celého roka**.** Okolité lesy poskytujú možnosť zbierania húb. V letných mesiacoch sú tu vhodné podmienky na kúpanie a člnkovanie. V jeseni na rybolov, v zime na korčuľovanie, beh na lyžiach, turistiku a relaxačne pobyty.

Jazero Morské Oko v chránenej krajinnej oblasti Východné Karpaty leží v nadmorskej výške 618 m a je národnou prírodnou rezerváciou s chránenou flórou a faunou. Je to najväčšie zahradené sopečné jazero na Slovensku s rozlohou 13 ha . Vzniklo zahradením doliny Okna mohutným zosuvom so šírkou 800 m a s dĺžkou 1 900 m. Jeho maximálna šírka je 312 m, dĺžka 775 m hĺbka 26 m. Nad jeho hladinou sa vypína jedna z dominánt vihorlatských vrchov - Sninský kameň, známy nádherným výhľadom na okolité vrchy a doliny

Rybníky Senné sa rozprestierajú na východnom Slovensku a zaberajú k.ú. obce Iňačovce v okrese Michalovce a k.ú. obce Blatná Polianka v okrese Sobrance, kde sa nachádza tzv. senianska depresia, jedna z najvýznamnejších ornitologických lokalít v strednej Európe. Rybníky Senné sú vyhlásené za národnú prírodnú rezerváciu (NPR)**,** ktorá predstavuje mimoriadne cenné a významné územie z dôvodu výskytu vodného a pri vode žijúceho vtáctva a jedinečnú oddychovú lokalitu na jarnom a jesennom migračnom ťahu. Dnešná vtáčia lokalita Senné má rozlohu 1 440 ha a zahŕňa: národnú prírodnú rezerváciu, sústavu chovných rybníkov a okolité lúky. Bohatstvo druhového výskytu vtákov dalo podnet na zaradenie tejto lokality medzi významné vtáčie územia (IBA - Important Birds Areas) a od r. 1990 aj medzi Ramsarské lokality. Možnosť nenáročného pozorovania a poznávania vtáctva láka na Senné stále viac ornitológov a milovníkov prírody z celého Slovenska aj z Európy. Po vybudovaní rybničnej sústavy v Iňačovciach, pozostávajúcej z 28 hospodárskych rybníkov sa rybnikárstvo stalo dominantným prvkom miestnej ekonomiky. Hlavnými chovanými druhmi rýb sú kapor, amur, tolstolobik, sumec, šťuka a iné. Vo vyčlenených rybníkoch si prídu na svoje aj milovníci športového a rekreačného rybolovu. Rybárske lístky je možné zakúpiť v Michalovciach.

Turistika

NP Poloniny. V r. 1993 bolo toto územie organizáciou UNESCO vyhlásené za Medzinárodnú biosférickú rezerváciu. Jej plocha je 164 190 ha. Od 1. 10. 1997 je časť rezervácie vyhlásená za Národný park Poloniny. Raritou je, že je to jediná biosférická rezervácia na území 3 štátov - Poľska, Slovenska a Ukrajiny. Sú tu chránené najväčšie komplexy bukových lesov zvané aj "zelené pľúca Európy". Je to územie s výnimočne malou hustotou osídlenia - 5 - 20 obyvateľov na km, preto je vplyv človeka na prostredie minimálny. Na území parku je mimoriadna koncentrácia endemických a ohrozených druhov rastlín a živočíchov. Pre územie sú typické horské lúky - poloniny, ktoré sa nachádzajú na hlavných hrebeňoch. Územie patrí k najväčším oblastiam Európy s výskytom veľkých lesných zvierat - medveď hnedý, zubor hôrny, jeleň obyčajný, rys ostrovid a mačka divá. Rezervácia slúži na uschovanie genofondu

niektorých ohrozených druhov vtáctva a udomácnených zvierat ako je kôň huculský. Dodnes sa tu zachovalo tradičné roľníctvo a pastierstvo. Rezervácia chráni aj kultúrne dedičstvo - v mnohých obciach sú národné kultúrne pamiatky staré drevené kostolíky - cerkvi. Územím národného parku vedú turistické značkované trasy a cykloturistické trasy Karpatskej cyklomagistrály. Fungujú tu dva turistické hraničné prechody: Ruské sedlo - Roztoki Górne otvorený je 1.4. - 31.10., 9-18 h; Osadné - Balnica otvorený je 1.6.- 31.10., 9-18 h. V zime fungujú menšie lyžiarske strediská v Parihuzovciach, v Uliči a v obci Ruské.

Vihorlatské vrchy sú najvýchodnejším sopečným pohorím Slovenska. Patria k najzachovalejším sopečným pohoriam s pôvodnými druhmi rastlín a živočíchov na Slovensku. Na rozlohe 669,76 km je vyhlásená chránená krajinná oblasť (CHKO) s porastom východokarpatských bučín s prímesou javora, jaseňa, brestu a lipy. Vihorlat patrí k najlesnatejším pohoriam na Slovensku, sú tu neporušené pralesovité útvary, prevládajú listnaté bukové lesy. Okrem flóry sa tu vyskytujú aj vzácne živočíchy z rodu šeliem - vlk, rys, mačka divá a vydra, raritou je výskyt motýľov, ktoré sa vyskytujú len v tejto oblasti. Najvyšší vrch: Vihorlat (1076 m n.m.). Turisticky najvyhľadávanejšie prírodné výtvory: Morské oko, Malé morské oko, Sninský kameň, Krivec, kam vedie aj väčšina turistických značených trás a náučných chodníkov. Najlepšie je navštíviť Vihorlat na jeseň, kedy úplne vynikne jeho krása. V zime sú tu výborné podmienky na bežecké i zjazdové lyžovanie (zimné strediská Porúbka, Koromla, Snina, Petrovce, Podhorod a Inovce), v lete bohaté možnosti turistiky. Značkované turistické trasy vychádzajú z obcí Remetské Hámre, Strihovce, Zemplínske Hámre, Porúbka, Vinné, Belá nad Cirochou a z rekreačných stredísk Zemplínskej šíravy. Lesy Vihorlatu sú ideálne na zber lesných plodov, húb alebo liečivých rastlín, na svoje si tu prídu i milovníci rybolovu a poľovačky.

Bukovské vrchy sú na západe obraničené Laboreckou vrchovinou, na juhu Beskydským predhorím, na východe štátnou hranicou s Ukrajinou a na severe štátnou hranicou s Poľskom. Územie Bukovských vrchov je budované vonkajším flyšom, ktorý tu nadobúda mohutný pieskovcový vývoj. Odolné pieskovcové vrstvy tvoria horské chrbty, v menej odolných pieskovcovo - ílovcových vrstvách vznikli depresie ako napr. Runinská kotlina, Uličská kotlina a Sedlická kotlina. Pohraničný chrbát od Ruského sedla vytvára mohutnú hradbu, ktorej nadmorské výšky sa pohybujú nad 1000 metrov nad morom. Východné svahy Bukovských vrchov odvodňujú riečky Ulička a Ublianka, ktoré ústia do Uhu na Ukrajine. Južné svahy odvodňuje Cirocha, ktorá pri Humennom ústí do Laborca. Najvyšším vrcholom Bukovských vrchov je Kremenec (1208 m). Územie je súvisle porastené zachovalými bučinami, ktoré vo vyšších polohách a na S expozíciách striedajú jedľovo - bukové porasty s pralesovitým charakterom. V Bukovských vrchoch je najväčší počet pralesov na Slovensku. Južné úpätie hôr lemujú dubovo - bukové porasty. Pre Poloniny sú typické horské lúky - poloniny, ktoré sa nachádzajú na hlavných hrebeňoch. V Bukovských vrchoch bolo zistených 4488 druhov bezstavovcov, 293 druhov stavovcov, z toho 19 rýb, 13 obojživelníkov, 8 plazov, 198 vtákov a 55 cicavcov, napríklad medveď hnedý, rys ostrovid a vlk obyčajný. V Bukovských vrchoch prebehol úspešný návrat najväčšieho cicavca Európy - zubra európskeho - do voľnej prírody. Z Poľska sem

občas preniká los. Oblasť Bukovských vrchov patrí medzi najneskôr a najmenej osídlené oblasti Slovenska. Veľkú časť obyvateľstva Bukovských vrchov tvoria príslušníci Rusínskej menšiny - Rusíni (Rusnáci). Prevažnú časť v tomto regióne predstavujú Rusíni východnejšej rečovej orientácie - Pujďaki, kým v Laboreckej vrchovine dominujú skôr Pijďaki. Oblasť je ideálna pre vyznavačov aktívneho alternatívneho trávenia voľného času. Sú tu výborné terény na turistiku - predovšetkým hlavný hrebeň, cykloturistiku či na hubárčenie. Súčasťou územia sú fascinujúce drevené kostolíky. Predovšetkým v Topoli (vznik v roku 1650), Uličskom Krivom (1718), Ruskom Potoku (1740) a Jalovej (1792) patria medzi unikáty nielen exteriérom, ale aj interiérom, ktorý je zdobeným ikonami a ikonostasmi. V osemdesiatych rokoch 20. stor. bola postavená vodnárenská nádrž Starina, ktorá slúži ako zásobáreň pitnej vody. Strediskom a východiskom do okolia je okresné mesto Snina.

Lyžiarske strediská

☑Inovce - 2 zjazdové trate, dĺžka zjazdoviek 0,45 km, vlek) + motel
☑Parihuzovce – 5 zjazdových tratí, 5 km zjazdoviek, 3 vleky, 2 bufety
☑Ulič – Čertiž - dĺžka vleku 350m, turistická ubytovňa
☑Ruské - dĺžka vleku 800m.

Kultúra

Zemplínske múzeum v Michalovciach. Kaštieľ, bývalé hospodársko-správne objekty, ako aj rekonštruované základy významnej sakrálnej stavby - rotundy, nachádzajúce sa v areáli múzea, sú kultúrnymi pamiatkami. Zemplínske múzeum dokumentuje živú a neživú prírodu a tiež celkový kultúrno-historický a hospodársky vývoj zemplínskeho regiónu. Expozície: archeologická, etnografická, prírodovedná, umelecko-historická, historická.

6.5.3 ZÓNOVÉ ČLENENIE TURISTICKÝCH ATRAKCIÍ

Zónové členenie vytvára podmienky pre efektívne zhodnotenie prírodných, kultúrno-historických, turistických, architektonických a iných atraktivít v území.

Pre účely PHSR boli vytvorené 2 zóny:

1. zóna je zhodná s územím Združenia obcí Uh – Olšava
2. zóna v okruhu cca 50 km dopravnej cestnej dostupnosti od okrajových obcí Združenia.

V **1. zóne** sa nenachádzajú žiadne miestne alebo regionálne významné turistické atrakcie, ktoré môžu slúžiť ako významný pilier pre rozvoj cestovného ruchu v území. Z tohto dôvodu je možné riešené územie zhodnotiť ako turisticky neatraktívne, s nízkym potenciálom rozvoja cestovného ruchu. V tejto zóne je ako potenciál pre rozvoj CR vnímaný výskyt geotermálnych prameňov, ktoré môžu byť

využité na vybudovanie komplexu bazénov (aquaparku) a nadväzujúcich zariadení služieb.

V **2. zóne** sa nachádzajú turistické atrakcie lokálneho, regionálneho a celoštátneho významu vymenované v kapitole 6.5.2.. Tieto však môžu slúžiť len ako doplnkové, nie ťažiskové ponuky z hľadiska rozvoja cestovného ruchu v riešenom území.

6.5.4 TURISTICKÝ RUCH

Potenciál turistického ruchu v riešenom území vo vzťahu k zvyšovaniu zamestnanosti a hospodárskeho rastu je veľmi nízky. V riešenom území nie je vyvinutý turistický ruch. Územie nemá reálne predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu.

7 NADREGIONÁLNA, TRANSNACIONÁLNA A INTERREGIONÁLNA SPOLUPRÁCA

Riešené územie leží J od rozvojovej osi 2. stupňa (viď Priestorová prognóza rozvoja SR), ktorá prepája Slovenskú republiku s Ukrajinou a štátmi Ruskej federácie.

Územie v priestore Michalovce – Sobrance – Pavlovec nad Uhom – Užhorod má aglomeračné cezhraničné väzby na aglomeračný priestor Sobrance – Michalovce – Humenné – Vranov n. Topľou.

Z hľadiska potenciálov rozvoja dopravy a technickej infraštruktúry patrí územie v rámci SR k hlavným rozvojovým koridorom dopravy a líniových infraštruktúrnych zariadení.

V území nie sú aktuálne realizované žiadne aktivity nadregionálneho, cezhraničného alebo internacionálneho charakteru a významu.

Obyvatelia územia však i napriek tomu vnímajú polohu v blízkosti hraníc s Ukrajinou ako jednu z pozitív daného regiónu, na ktorom je možné v budúcnosti stavať.

8 NADREGIONÁLNE STRATEGICKÉ DOKUMENTY

- ☑ Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja KošickéhoKošického samosprávneho kraja,
- ☑ Územný plán VÚC Košice,
- ☑ Zmeny a doplnky ÚPN VÚC Košického kraja (2004).

9 NÁRODNÉ STRATEGICKÉ DOKUMENTY

Oblasť podpory regionálneho rozvoja SR je regulovaná prostredníctvom kľúčových zákonov, ktorými sú:

- ☑ zákon č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja,
- ☑ zákon č. 302/2001 Z. z. o samosprávnych krajoch,
- ☑ zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení,
- ☑ zákon č. 222/1996 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy,
- ☑ zákon č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách v znení neskorších predpisov,
- ☑ zákon č. 565/2001 Z. z. o investičných stimuloch a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- ☑ zákon č. 235/2002 Z. z. o náležitostiach žiadosti o poskytnutie investičných stimulov,
- ☑ 237/2000 Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonovVyhláška MŽP SR č. 55/2001 o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii

Ich prostredníctvom sa rámcovo reguluje povinnosť jednotlivých riadiacich orgánov (RO) na úrovni orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy o programovaní podpory v oblasti regionálneho rozvoja.

V prípade dokumentácie na regionálnej a lokálnej úrovni sa vyžaduje jej koherencia[1] a konzistencia zadefinovaných stratégií s nasledujúcimi strategickými dokumentmi:

- ☑ Koncepcia územného rozvoja SR (KURS) - Nariadenie vlády SR č. 528/2002, ktorým sa vyhlasuje záväzná časť Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001
- ☑ Strednodobá koncepcia hospodárskeho a sociálneho vývoja SR (SKHSV SR)
- ☑ Strednodobé priority hospodárskej politiky SR
- ☑ Národný environmentálny akčný plán (NEAP II)
- ☑ Stratégia informatizácie spoločnosti
- ☑ Štátna dopravná politika
- ☑ Národný plán zamestnanosti
- ☑ Koncepcia štátnej vednej a technickej politiky
- ☑ Stratégia pre implementáciu Rámcovej smernice o vode v Slovenskej republike (MŽP SR, 2003)
- ☑ Milénium – Národný program výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15-20 rokov (december 2002)
- ☑ Koncepcia agrárnej a potravinovej politiky do roku 2005 (2000)
- ☑ Koncepcia lesníckej politiky do roku 2005 (2000)
- ☑ Koncepcia vodohospodárskej politiky do roku 2005 (2000)

[1] Vzájomné prepojenie

- ☑ Koncepcia rozvoja vidieka v Slovenskej republike (1998)
- ☑ Koncepcia usporiadania pozemkového vlastníctva v Slovenskej republike (1993)
- ☑ Koncepcia rozvoja kombinovanej dopravy
- ☑ Nový projekt výstavby diaľnic a rýchlostných ciest
- ☑ Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky (1993)
- ☑ Národná stratégia ochrany biologickej diverzity na Slovensku (1997)
- ☑ Aktualizovaný program starostlivosti o mokrade Slovenska (2000)
- ☑ Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja (2001)
- ☑ Program odpadového hospodárstva SR do roku 2005 (2002)
- ☑ Integrovaná aproximačná stratégia v kapitole životné prostredie (2002)

10 INDIKATÍVNE PROGRAMOVÉ DOKUMENTY ROZVOJA ÚZEMIA

10.1 ROZVOJ CESTNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Súlad s programom:

1. **Operačný program doprava a informatizácia spoločnosti**

Prioritná os: 1 Modernizácia a rozvoj dopravnej infraštruktúry financované z Kohézneho fondu
Opatrenie: 1.1 Modernizácia a rozvoj železničných tratí (TEN – T + ostatné trate v súlade s nariadením pre Kohézny fond)

Prioritná os: 2 Modernizácia a rozvoj dopravnej infraštruktúry financované z ERDF
Opatrenie: 2.2 Rozvoj verejnej osobnej dopravy

2. **Regionálny operačný program**

Prioritná os: 5 Podpora konkurencieschopnosti a inovatívnej kapacity regiónov
Opatrenie: 5.1 Modernizácia a budovanie regionálnych komunikácií zaisťujúcich dopravnú obslužnosť regiónu (ERDF)
5.2 Regenerácia sídiel (ERDF)

3. **INTEREG IIIA – Maďarsko – SR – Ukrajina**

Priorita: 2. Životné prostredie a doprava v programovom území
Opatrenie: 2.3 Dopravná infraštruktúra malého rozsahu

10.2 VYBUDOVANIE PRÍPADNE DOKONČENIE KANALIZÁCIE A ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Súlad s programom:

1. **Operačný program životné prostredie**

Prioritná os: 1 Integrovaná ochrana, racionálne využívanie vôd a protipovodňová ochrana
Opatrenie: 1.2 Odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd

Prioritná os: 3 Odpadové hospodárstvo
Opatrenie: 3.1 Podpora technológií minimalizujúcich vznik odpadov pri výrobe

2. **INTRREG IIIA Maďarsko – SR – Ukrajina**

Priorita: 1 Cezhraničná sociálna a hospodárska spolupráca
Opatrenie: 1.1 Podpora obchodnej spolupráce

10.3 ĽUDSKÉ ZDROJE A SOCIÁLNA OBLASŤ

Súlad s programom:

1. **Regionálny operačný program**

Prioritná os: 1 Infraštruktúra vzdelávania
Opatrenie: 1.1 Rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia existujúcich vzdelávacích zariadení za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu (materské, základné a stredné školy)

Prioritná os: 2 Infraštruktúra sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately
Opatrenie: 2.1 Budovanie nových zariadení sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a obstaranie ich vnútorného zariadenia

2. **Operačný program zamestnanosť a sociálna inklúzia**

Prioritná os: 1 Podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie
Opatrenie: 1.1 Podpora programov v oblasti podpory zamestnanosti a riešenia nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti

3. **Operačný program vzdelávanie**

Prioritná os: 1 Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť
Opatrenie: 1.3 Vzdelávanie sa počas celého života pre všetkých ako základný princíp znalostnej spoločnosti

1.4 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity

4. **INTEREG IIIA Maďarsko – SR – Ukrajina**

Priorita: 1 Cezhraničná sociálna a hospodárska spolupráca
Opatrenie: 1.3 Schémy mikroprojektov – akcie ľudia ľuďom

10.4 PODPORA CESTOVNÉHO RUCHU

V súlade s programom:

1. **Regionálny operačný program**

Prioritná os: 6 Infraštruktúra cestovného ruchu
Opatrenie: 6.1 Podpora a obnova infraštruktúry cestovného ruchu

10.5 MLADÍ ĽUDIA A VOĽNOČASOVÉ AKTIVITY

V súlade s programom:

1. **Mládež – grantový program Európskej únie**

Uskutočňovaný prostredníctvom príspevkovej organizácie IUVENTA riadenou Ministerstvom školstva SR. IUVENTA realizuje vzdelávacie, školiace, metodické a informačné aktivity pre mladých ľudí.

11 KOMPLEXNÁ SWOT ANALÝZA

11.1 CEZHRANIČNÁ, TRANSNACIONÁLNA A INTERREGIONÁLNA SPOLUPRÁCA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
☑ Lokalizácia v blízkosti rozvojovej osi 2 stupňa ☑ Realizácia európsky významných dopravných systémov v smere východ – západ ☑ Lokalizácia v bezprostrednej blízkosti hraníc s Ukrajinou ☑ Záujem obcí o nadviazanie partnerstiev a aktívnu spoluprácu na lokálnej, regionálnej, nadregionálnej a medzinárodnej úrovni ☑ Hospodársky významný tranzit tovarov v širšom regióne	☑ Neexistujúce, resp. nedostatočne rozvinuté medzisektorové partnerstvá (štátna správa, samospráva, podnikatelia, tretí sektor) ☑ Nedostatočná a nejednotná rozvinutosť medzinárodnej a regionálnej informačnej siete ☑ Nedostatočné vzájomné vedomosti o hospodárskej a ekonomickej situácii v prihraničných oblastiach (euroregiónoch) ☑ Nedostatočná jazyková vybavenosť svetovými jazykmi

☑ Potenciál na rozvoj kooperačných výrob ☑ Deklarovaná podpora rozvoja cezhraničnej spolupráce zo strany štátu a VÚC so zameraním na rozvoj sociálnych a ekonomických centier	☑ Absencia cezhraničných a nadregionálnych rozvojových programov, zámerov ☑ Absencia občianskych aktivít v rámci tretieho sektora ☑ Zlá dostupnosť sídiel ☑ Nedostatočná vybavenosť územia technickou infraštruktúrou ☑ Absencia podnikateľských aktivít a tzv. „lákadiel“ rozvoja cezhraničnej spolupráce ☑ Nepriaznivá vzdelanostná úroveň obyvateľstva ☑ Vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných v populácii
PRÍLEŽITOSTI	**OHROZENIA**
☑ Možnosť čerpania nenávratných finančných prostriedkov z EÚ ☑ Európska a štátna podpora pri zavádzaní informačných a komunikačných technológií – virtuálny región ☑ Vzrast kompetencií samosprávy, úlohy mimovládnych organizácií, obč. združení a podnikateľských subjektov ☑ Podpora podnikania dobudovaním techn. a dopravnej infraštruktúry ☑ Zvýšenie využitia intelektového a inovačného potenciálu v regióne ☑ Rozvoj a nárast dostupnosti informačno-komunikačných technológií, internetu ☑ Vzdelávanie a osveta zamerané na uchovanie vidieckych a lokálnych tradícií, špecifik ☑ Rozvoj telepráce	☑ Nepružná legislatíva pre činnosti euroregiónov ☑ Politický vývoj z pohľadu euroregiónov a euroregionálnych činností ☑ Nízka absorbčná schopnosť verejného sektora pre finančné prostriedky EÚ ☑ Pokles počtu stálych obyvateľov obcí, strata identity obcí ☑ Pomalý rozvoj dopravnej infraštruktúry ☑ Nízka, resp. nulová aktívna podpora cezhraničnej spolupráce s Ukrajinou zo strany štátu

11.2 CESTOVNÝ RUCH, POĽNOHOSPODÁRSTVO A ROZVOJ VIDIEKA

SILNÉ STRÁNKY	**SLABÉ STRÁNKY**
☑ Realizácia paneurópskych dopravných systémov v smeroch V-Z ☑ Multikultúrna spoločenská klíma ☑ Záujem obyvateľstva na rozvoji vidieka a poľnohospodárskych aktivít v regióne ☑ Vysoký potenciál regiónu pre poľnohospodársku výrobu ☑ Absencia významnejších environmentálnych záťaží ☑ Potenciál na budovanie biofariem, ekofariem a realizáciu agroenvironmentálnych programov ☑ Dostatok pracovnej sily pre rozvoj poľnohospodárstva ☑ Tradícia poľnohospodárskej výroby ☑ Deklarovaná podpora diverzifikácie poľnohospodárskej výroby zo strany štátu a regionálnej samosprávy ☑ Deklarovaná podpora medzinárodných	☑ Nízky podiel podnikateľských subjektov zameraných na spracovanie a finalizáciu miestnych surovín ☑ Vysoká miera nezamestnanosti ☑ Vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných v populácii ☑ Nízke príjmy zo zamestnania v regióne ☑ Nízka životná úroveň obyvateľstva ☑ Nedostatok informácií a motivácie obyvateľstva v oblasti podnikania ☑ Neatraktívne prírodné prostredie pre rozvoj CR ☑ Nízka ekologická stabilita územia ☑ Slabá diverzifikácia poľnohospodárskej výroby ☑ Nedobudovaná technická infraštruktúra ☑ Absencia riešenia využívania biologického odpadu ☑ Existencia starých environmentálnych

a miestnych kultúrnych podujatí zo strany regionálnej samosprávy ☑ Deklarovaná podpora diverzifikácie poľnohospodárstva zo strany štátu ☑ Obec Sejkov má spracovanú štúdiu využitia geotermálnych prameňov pre rozvoj cestovného ruchu (Euroregión Karpaty, 2006)	záťaží ☑ Nedostatočná ochrana územia pred povodňami ☑ Absencia modelov v regióne v danej oblasti ☑ Nedostatočná kvalita cestných a prístupových komunikácií ☑ Nedostatok podnikateľských skúseností, absencia vzorových podnikateľských aktivít v oblasti ☑ Slabá informovanosť vo všetkých oblastiach občianskeho a hospodárskeho života ☑ Prílev lacných potravín zo zahraničia
PRÍLEŽITOSTI	**OHROZENIA**
☑ Možnosť čerpania nenávratných finančných príspevkov z EÚ ☑ Zvýšenie informovanosti o možnostiach finančnej podpory (EU fondy, štátna podpora podnikania a pod.) ☑ Vzrast kompetencií samosprávy, úlohy mimovládnych organizácií, občianskych združení a podnikateľských subjektov ☑ Podpora zvýšenia celkovej ekologickej stability územia a stavu ŽP prostredníctvom revitalizačných a agroenvironmentálnych programov ☑ Realizácia environmentálnej výchovy so zameraním na podporu agroenvironmentálnych programov s regionálnym dopadom a zachovanie vidieckych tradícií a špecifík regiónu ☑ Rozvoj občianskych aktivít ☑ Zvýšenie životnej úrovne v regióne dobudovaním infraštruktúry ☑ Zatraktívnenie regiónu pre podnikanie zlepšením dopravnej dostupnosti ☑ Rozvoj diverzifikovanej výroby ☑ Rozvoj hospodárskych aktivít založených na využívaní miestnych zdrojov ☑ Budovanie doplnkových služieb pre aktívny oddych ☑ Zakladanie rodinných firiem ☑ Vybudovanie efektívneho systému prenosov dát a informácií ☑ Pestovanie rýchlorastúcich drevín (biomasa, bioplyn) ☑ Lokálne využívanie dopestovanej biomasy na výrobu energie	☑ Nízka absorbčná schopnosť verejného sektora pre finančné prostriedky EÚ ☑ Nízka miera informovanosti o možnostiach podpory podnikania a vytvárania nových pracovných príležitostí ☑ Nepružná a administratívne náročná finančná podpora poľnohospodárstva ☑ Neschopnosť podnikateľských subjektov efektívne využívať podporu EÚ pri realizácii agroenvironmentálnych programov ☑ Znižovanie počtu obyvateľstva v produktívnom veku ☑ Nezáujem o rozvoj menej rentabilných, príp. dlhodobo návratných aktivít ☑ Nesprávny marketing produktov ☑ Slabá miera vzájomnej kooperácie podnikateľských subjektov, samosprávy a tretieho sektora pri vytváraní podporných sietí ☑ Slabý záujem o obnovu a udržanie miestnej, regionálnej kultúry z dôvodu komercionalizácie

11.3 PRIEMYSEL A SLUŽBY

SILNÉ STRÁNKY	**SLABÉ STRÁNKY**

☑ vysoký podiel obyvateľstva v produktívnom veku ☑ nízke náklady na prácu ☑ veľký počet obyvateľov so živnosťou	☑ vysoká nezamestnanosť ☑ vysoká koncentrácia a vysoký podiel neprispôsobivej časti rómskej populácie ☑ absencia podnikateľských aktivít ☑ nepriaznivá sociálna a vzdelanostná úroveň obyvateľstva ☑ nedostatočné využívanie čerpania fondov ☑ nízky objem investičného kapitálu ☑ slabý imidž územia ☑ nezáujem občanov o podnikanie ☑ nedostatočný podiel služieb na hospodárstve obcí
PRÍLEŽITOSTI	**OHROZENIA**
☑ dobudovaním technickej infraštruktúry podporiť optimálnosť sídelnej štruktúry ☑ zlepšením dopravnej dostupnosti zatraktívniť územie pre priemyselné podniky a podniky služieb ☑ výstavbou logistických centier zlepšiť zásobovanie ☑ regionálne združenie obcí a podnikateľov	☑ rast miery nezamestnanosti ☑ migrácia obyvateľov z obcí Združenia do väčších miest ☑ neriešenie problematiky Rómov ☑ starnutie obyvateľstva ☑ nedobudovanie dopravnej infraštruktúry ☑ neatraktívne prostredie pre zahraničných investorov ☑ nízky objem investícii smerujúcich do rozvoja územia ☑ nedostatočná podpora malých a stred. podnikov zo strany štátu

11.4 ĽUDSKÉ ZDROJE

SILNÉ STRÁNKY	**SLABÉ STRÁNKY**
☑ dostatočný počet obyvateľov s výučným listom v určitom obore ☑ dostatok voľných pracovných síl	☑ nedostatok školských zariadení ☑ nedostatočná vzdelanostná úroveň obyvateľstva ☑ nedostatok pracovných príležitostí ☑ slabý potenciál vysokoškolského vzdelávania v oblasti ☑ nedostatok služieb zamestnanosti ☑ vysoká migrácia ☑ nezáujem ľudí o dianie v obciach ☑ - nedostatok príležitostí celoživotného vzdelávania
PRÍLEŽITOSTI	**OHROZENIA**

☑ spolupráca medzi jednotlivými obcami Združenia ☑ využívanie fondov EÚ na podporu rozvoja ľudských zdrojov ☑ rozvoj nových foriem miestnej zamestnanosti ☑ vytvorenie podmienok pre udržanie obyvateľov v obciach ☑ rozvoj tretieho sektora ☑ vytvorenie programov pre sociálne ohrozené skupiny obyvateľstva ☑ príchod mladých rodín z okolitých miest	☑ nízky prirodzený prírastok obyvateľstva ☑ vysoká negatívna migrácia ☑ prehlbovanie nerovnováhy ponuky a dopytu po práci ☑ nepriaznivý demografický vývoj, z neho vyplývajúce starnutie obyvateľstva a nízky počet školopovinných detí

11.5 INFRAŠTRUKTÚRA

11.5.1 TECHNICKÁ A ENVIRONMENTÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
☑ dostatočná elektrifikácia územia ☑ dokončená plynofikácia obcí ☑ odkanalizovanie obcí s výskytom zdrojov pitnej vody ☑ vybudovaná vodovodná sieť v území ☑ dostupnosť internetu (pevná linka, mobilný operátor, mikrovlnné pripojenie) ☑ dobré pokrytie územia televíznym a rozhlasovým signálom	☑ Nedoriešenie vlastníckych vzťahov k pozemkom ☑ Nedostatočné odkanalizovanie územia ☑ Absencia čistenia odpadových vôd ☑ Nedostatočná ochrana územia pred povodňami ☑ Nízka kvalita povrchových vôd ☑ Nepostačujúca kvalita cestných komunikácií

☑ dobré pokrytie územia signálom mobilných operátorov ☑ záujem obyvateľstva o urýchlené dobudovanie environmentálnej infraštruktúry (vodovod, ČOV, kanalizácia) za účelom nárastu kvality života a životného prostredia v regióne ☑ zavádzanie separovaného zberu odpadu ☑ dostatok pracovných síl v území	☑ Nedostatočné riešenie starých environmentálnych záťaží ☑ Absencia zhodnocovania odpadov recykláciou, príp. opätovným využitím v území ☑ Absencia verejne prístupných zariadení na zhodnocovanie biologického odpadu (kompostárne, drvičky a pod.) ☑ Nespokojnosť obyvateľov s kvalitou údržby verejných priestranstiev a verejného osvetlenia
PRÍLEŽITOSTI	**OHROZENIA**
☑ Možnosť čerpania nenávratných finančných príspevkov z EÚ ☑ Nárast kompetencií samosprávy, úlohy mimovládnych organizácií, občianskych združení a podnikateľských subjektov ☑ Podpora územného rozvoja dobudovaním tech. infraštruktúry ☑ Zatraktívnenie regiónu pre podnikanie ☑ Materiálové a energetické využívanie odpadov – separovaný zber, recyklácia ☑ Tvorba nových prac. príležitostí pri výstavbe technickej infraštruktúry	☑ Nízka absorbčná schopnosť verejného sektora pre finančné prostriedky EÚ ☑ Zvyšovanie investičných nákladov na budovanie technickej infraštruktúry ☑ Stagnácia dlhodobo nezamestnaných – nechuť zapojiť sa do trhu práce

11.5.2 DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
☑ Lokalizácia v rámci hlavného rozvojového koridoru dopravy a líniových infraštruktúr. zariadení ☑ Realizácia dopravných systémov paneurópskeho významu v smere východ – západ ☑ Prechod kompetencií na samosprávu	☑ Opotrebovaná, nevyhovujúca cestná sieť ☑ Chýbajúce rýchlostné komunikácie ☑ Nedoriešenie vlastníckych vzťahov k pôde ☑ Nedostatočná a nejednotná rozvinutosť medzinárodnej a regionálnej informačnej siete ☑ Nedostatočne vybudovaná technická infraštruktúra ☑ Nedostatočná ochrana územia pred povodňami
PRÍLEŽITOSTI	**OHROZENIA**
☑ Možnosť čerpania nenávratných	☑ Nedostatok verejných investícií na

finančných príspevkov v rámci OP Doprava ☑ Zlepšením dopravnej dostupnosti zatraktívniť región pre podnikanie ☑ Tvorba nových prac. príležitostí pri výstavbe dopravnej infraštruktúry	dobudovanie dopravnej infraštruktúry nižšieho rádu ☑ Pomalý rozvoj dopravnej infraštruktúry

11.5.3 ZDRAVOTNÁ A SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
☑ Dlhodobá existencia zdravot. zaradení ☑ Záujem o využívanie zdravot. služieb v priamo v území ☑ Ambulancia pediatra (Bežovce) ☑ Lekáreň (Bežovciach) ☑ Záujem obyvateľov regiónu o sociálne služby v území ☑ Nedostatok zariadení sociálnych služieb pre seniorov a dlhodobo chorých v rámci SR a VÚC ☑ Záujem predstaviteľov obcí o prestavbu nevyužívaných objektov na zariadenia sociálnych služieb s komunitným charakterom	☑ Zastaranosť a zdravotníckych objektov, nedostatok financií na ich prevádzku ☑ Absencia zariadení sociálnych služieb v regióne ☑ Nedostatok informácií a motivácie obyvateľstva v oblasti podnikania v sociálnych službách ☑ Neexistujúce, resp. nedostatočne rozvinuté medzisektorové partnerstvá v oblasti soc. služieb a zdravotníctva (samospráva, podnikatelia, tretí sektor) ☑ Absentujúce občianske aktivity v oblasti sociálnych služieb

☑ Zrovnoprávnenie postavenia štátu a ostaných subjektov v oblasti poskytovania sociálnych služieb ☑ Štátom deklarovaná pomoc pre ohrozené a rizikové rodiny, znevýhodnené a marginalizované skupiny obyvateľstva	☑ Nedostatok skúseností s prevádzkou zariadení sociálnych služieb ☑ Malá ziskovosť podnikateľských aktivít v oblasti poskytovania sociálnych služieb
PRÍLEŽITOSTI	**OHROZENIA**
☑ Potenciál rozvoja sociálnych a komunitných aktivít v rámci tretieho sektora a samosprávy ☑ Dobudovaním technickej a dopravnej infraštruktúry podporiť optimálnosť diverzifikácie služieb ☑ Rozvoj sociálnych služieb smerujúci k vytváraniu nových pracovných príležitostí ☑ Reálna podpora transformácie siete zdravotníckych zariadení a zariadení sociálnych služieb ☑ Možnosť čerpania nenávratných finančných príspevkov z EÚ	☑ Nízka absorbčná schopnosť verejného, súkromného a tretieho sektora pre finančné príspevky EÚ ☑ Slabá aktivizácia obyvateľstva v sociálnej oblasti ☑ Nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily

11.6 OBLASŤ KULTÚRY, HISTÓRIE A TRADÍCIÍ

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
☑ Multikultúrny prihraničný región ☑ Schopnosť obojstrannej komunikácie obyvateľstva v prihraničných oblastiach ☑ Organizovanie pravidelných kultúrno-spoločenských aktivít v obciach Združenia ☑ Vybudované kultúrne zariadenia (kultúrne domy)	☑ Nedostatočná a nejednotná rozvinutosť medzinárodnej a regionálnej informačnej siete ☑ Neexistujúce, resp. nedostatočne rozvinuté medzisektorové partnerstvá (samospráva, podnikatelia, tretí sektor) ☑ Absencia spoločných kultúrno-spoločenských podujatí v regióne ☑ Absencia zachovaných kultúrno-historických pamiatok ☑ Slabo rozvinutá regionálna identita občanov ☑ Absencia voľne prístupných priestorov a upravených verejných

	priestranstiev pre voľnočasové aktivity a stretávanie detí, mládeže
PRÍLEŽITOSTI	**OHROZENIA**
☑ Možnosť čerpania nenávratných finančných príspevkov z EÚ ☑ Vzrast postavenia mimovládnych organizácií a občianskych združení ☑ Rozvoj občianskych aktivít ☑ Realizácia programov a kultúrno-spoločenských podujatí ☑ Rozvoj danej oblasti smerujúci k vytváraniu pracovných príležitostí ☑ Zvýšenie využitia intelektového potenciálu v regióne ☑ podpora regionálnej a miestnej identity ☑ podpora spolupráce subjektov zameraných na regionálny rozvoj s cieľom zvýšenia podielu na propagačných aktivitách a príprave rozvojových projektov kultúry, v prepojení na rozvoj cestovného ruchu a rekreácie ☑ presadzovanie kvality a efektívnosti kultúrnych podujatí a aktivít v rámci inštitúcií kultúry pri využití možností získavania mimorozpočtových zdrojov potrebných na ich realizáciu	☑ Nízka absorbčná schopnosť verejného, súkromného a tretieho sektora pre finanč. príspevky EÚ ☑ Politický vývoj z pohľadu euroregionálnych činností ☑ Nízka absorbčná schopnosť verejného sektora pre finančné prostriedky EÚ ☑ Pokles počtu stálych obyvateľov ☑ Strata identity obcí a komunít ☑ Slabá občianska angažovanosť, nízka miera entuziazmu a nezáujem o veci spoločné ☑ Nevhodný, resp. nesprávny marketing pripravovaných podujatí ☑ Slabá diverzifikácia programov a podujatí z hľadiska veku a záujmov obyvateľstva ☑ Nevyhovujúca kvalita kultúrno-spoločenských podujatí a programov z hľadiska cieľových skupín

11.7 OBLASŤ ŠKOLSTVA, VZDELÁVANIA A ŠPORTU

SILNÉ STRÁNKY	**SLABÉ STRÁNKY**
☑ vybudované školské a predškolské zariadenia s dostatočnou kapacitou ☑ zavádzanie nových foriem výučby a organizovaných voľnočasových aktivít v ZŠ Bežovce ☑ Silné športové zázemie v obciach (obecné futbalové kluby) ☑ Záujem obcí o zachovanie školských a predškolských zariadení ☑ Záujem zriaďovateľov o modernizáciu, renováciu priestorov a budov ZŠ a MŠ ☑ Záujem pedagógov o zavádzanie nových foriem vyučovania	☑ Zastaranosť školských objektov, nedostatok financií na ich prevádzku ☑ Riziko stagnácie dlhodobo nezamestnaných – nechuť zapojiť sa do ďalšieho vzdelávania a rekvalifikácie ☑ Nedostatočná jazyková vybavenosť (svetové jazyky) pre realizáciu atraktívnych medzinárodných vzdelávacích a voľnočasových podujatí ☑ Absentujúce občianske aktivity
PRÍLEŽITOSTI	**OHROZENIA**

☑ Vytvorenie pracovných príležitostí a životných podmienok pre udržanie produktívneho obyvateľstva v regióne ☑ Možnosť čerpania nenávratných finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov a štátnej podpory ☑ Vzrast v oblasti úloh samosprávy, mimovládnych organizácií, občianskych združení ☑ Environmentálnej výchovy zo zameraním na podporu regionálnej identity občana a trvaloudržateľný rozvoj regiónu ☑ Rozvoj školstva smerujúci k vytváraniu pracovných príležitostí ☑ Rozvoj a masové šírenie informačno-komunikačných technológií a masového využitia internetu ☑ Podpora vzdelávania a rekvalifikácie pre zvýšenie flexibility pracovnej sily v súlade s požiadavkami trhu práce ☑ Rozvoj záujmových združení, telovýchovy a športu ☑ Podpora zachovania zanikajúcich remesiel a tradícii	☑ Nízka absorbčná schopnosť verejného a tretieho sektora pre čerpanie finanč. príspevkov EÚ ☑ Nevyhovujúca materiálno-technická základňa školstva ☑ Podpora partnerstva a spolupráce štátnych a neštátnych organizácií ☑ Pokles počtu obyvateľov produktívneho a predproduktívneho veku ☑ Nízka angažovanosť obyvateľstva ☑ Nezáujem o celoživotné a rekvalifikačné vzdelávanie

11.8 OBLASŤ OBČIANSKEJ SPOKOJNOSTI

SILNÉ STRÁNKY	**SLABÉ STRÁNKY**
☑ vlastníctvo domu/bytu ☑ dostupnosť služieb ☑ neznečistené životné prostredie	☑ narušené medziľudské vzťahy ☑ nedostatočné kultúrno-spoločenské aktivity ☑ nedostatočné cirkevno-spoločenské aktivity ☑ nedostatočné športové aktivity ☑ nevyhovujúci stav verejných budov
PRÍLEŽITOSTI	**OHROZENIA**
☑ blízkosť hraníc ☑ aktívny cirkevný život ☑ vybudovanie resp. dokončenie technickej infraštruktúry	☑ nízka úroveň príjmov ☑ vysoké životné náklady ☑ nedostatočné spojové vybavenie obcí

12 STRATÉGIA ROZVOJA ÚZEMIA

Stratégia predstavuje vymedzenie základných dlhodobých cieľov, prijatie smerov rozvoja a alokáciu zdrojov nevyhnutných na dosiahnutie týchto vytýčených cieľov.

Pre účely PHSR vychádzame z možností Návrhu národného strategického referenčného rámca Slovenskej republiky na roky 2007-2013. Tento určuje základné možnosti rozvoja a podpory zo strany EÚ a národných zdrojov pre riešené územie.

Vzhľadom na skutočnosť, že obce patria do verejného sektora, je práve možnosť realizácie projektov s finančnou podporou z EU a národných zdrojov považovaná za najvhodnejší prostriedok ich budúceho rozvoja.

Základnými východiskovými bodmi pre stanovenie stratégií sú:
- SWOT analýzy (viď kapitola 10. Komplexná SWOT analýza)
- vyhodnotenie dotazníkov občanov všetkých obcí Združenia obcí
- návrhy stratégií a zámerov obecných zastupiteľstiev obcí Združenia.

Tabuľka č. 76 - Počet občanov zapojených do dotazníkového prieskumu

obec	počet zapojených občanov do dotazníkového prieskumu			
	celkovo	***mužov***	***žien***	***bez údaju***
Bežovce	243	129	94	20
Jenkovce	66	27	34	5
Lekárovce	163	68	78	17
Nižné Nemecké	28	16	9	3
Pinkovce	59	28	29	2
Sejkov	54	24	27	3
Tašuľa	40	13	23	4
Združenie obcí	**653**	**305**	**294**	**54**

Zdroj: spracovanie projektového tímu

Tabuľka č. 77 - Charakteristika najpočetnejších skupín občanov zapojených do dotazníkového prieskumu

obec	najpočetnejšia skupina občanov zapojených do prieskumu			
	vek	vzdelanie	zamestnanie	miesto zamestnania
Bežovce	40-49 r.	SŠ s výučným listom	dôchodca	obec

Jenkovce	60 a viac	základné	dôchodca	obec
Lekárovce	60 a viac	SŠ s výučným listom	dôchodca	okresné mesto
N.Nemecké	40-49 r	SŠ	nezamestnaný	okresné mesto
Pinkovce	60 a viac	SŠ	dôchodca	obec
Sejkov	60 a viac	SŠ s výučným listom	dôchodca	obec
Tašuľa	60 a viac	SŠ s výučným listom	dôchodca	okresné mesto
Združenie	**60 a viac**	**SŠ s výučným listom**	**dôchodca**	**obec**

Zdroj: spracovanie projektového tímu

Vo všetkých obciach sa do dotazníkového prieskumu v rámci spracovania PHSR zapojili najmä občania, ktorý sa v obciach narodili a žijú tam viac ako 25 r..

12.1 CEZHRANIČNÁ, TRANSNACIONÁLNA A INTERREGIONÁLNA SPOLUPRÁCA

obec	ciele – stratégie do r. 2008 indikátory	
ZDRUŽENIE OBCÍ Uh - Olšava	Vyhľadať a osloviť partnerov - obce z prihraničných regiónov Ukrajiny a Maďarska na inicializáciu spolupráce v oblasti podpory cestovného ruchu, rozvoja vidieka a poľnohospodárstva	1. Počet nájdených potenciálnych partnerov

obec	ciele – stratégie do r. 2015 indikátory	
ZDRUŽENIE OBCÍ Uh - Olšava	Využívaním prostriedkov z fondov Európskej únie v rámci programu INTEREG IIIA – Slovensko – Maďarsko – Ukrajina podporovať spoluprácu vybraných prihraničných obcí s cieľom podpory vzniku a fungovania podnikov cestovného ruchu a poľnohospodárstva	1. Počet podaných a schválených projektov 2. Počet vytvorených podnikov z oblasti cestovného ruchu a poľnohospodárstva

12.2 PRIEMYSEL A SLUŽBY

obec	ciele – stratégie do r. 2008 indikátory	
ZDRUŽENIE OBCÍ Uh - Olšava	Vytvorenie podmienok pre rozvoj malých a stredných podnikov v	1. Zvýšený záujem ľudí o podnikanie

	obciach Združenia	v obci
	Zvýšiť počet a ekonomickú silu malých a stredných podnikov v obciach Združenia	1. Nárast počtu malých a stredných podnikov v Združení
	Zadefinovať voľné plochy a priestory pre rozvoj výroby a služieb	1. Zadefinované podklady pre lokalizáciu nových podnikov a služieb

obec	ciele – stratégie do r. 2015 indikátory	
ZDRUŽENIE OBCÍ Uh - Olšava	Zabezpečiť podmienky pre príchod potenciálneho investora (zabezpečenie pracovných príležitostí, prílev a obrat financií v regióne)	1. Pripravené podmienky pre investície (spracované strategické dokumenty, vysporiadanie vlastníctva pozemkov) 2. Nárast miery zamestnanosti

12.3 CESTOVNÝ RUCH, POĽNOHOSPODÁRSTVO A ROZVOJ VIDIEKA

obec	Ciele – stratégie do r. 2008 indikátory	
ZDRUŽENIE OBCÍ Uh - Olšava	Spracovať strategické a územnoplánovacie dokumentácie ako podklad pre koordinovaný rozvoj vidieka	1. Počet spracovaných strategických dokumentov
	Spracovať komplexný plán pre rozvoj cestovného ruchu v území so zameraním na využitie vidieckych špecifík a rozvoj vidieka	1. Spracovaný plán rozvoja
	Podporovať budovanie rekreačno-oddychových zón v obciach	1. Počet vybudovaných rekreačno-oddychových zón
	Podporovať poľnohospodársku výrobu prostredníctvom	1. Počet pripravovaných

	agroenvironmentálnych programov	agroenvironmetlnych programov

obec	Ciele – stratégie do r. 2015	indikátory
ZDRUŽENIE OBCÍ Uh - Olšava	Spracovať strategické a územnoplánovacie dokumentácie pre všetky obce Združenia ako podklad pre koordinovaný rozvoj vidieka	1. Spracovaný územný plán a projekt pozemkových úprav pre všetky obce Združenia
	Zvýšiť návštevnosť jednotlivých obcí Združenia a vytvoriť podmienky pre dlhodobejší pobyt návštevníkov v obci	1. Nárast počtu užívateľov služieb v obciach Združenia 2. Nárast príjmov miestnych podnikateľov od užívateľov služieb
	Získať finančné prostriedky na výstavbu areálu okolo termálneho prameňa na území obce Sejkov	1. Miera pokrytia investičných nákladov z iných zdrojov 2. Výstavba areálu CR
	Podporovať poľnohospodársku výrobu prostredníctvom agroenvironmentálnych programov	1 Počet realizovaných programov

12.4 *ĽUDSKÉ ZDROJE*

obec	Ciele – stratégie do r. 2008	indikátory
ZDRUŽENIE OBCÍ Uh - Olšava	Zvýšiť kvalitu života občanov	1. Zníženie odlivu mladých ľudí z obcí
	Podpora rozvoja voľnočasových aktivít pre deti a mládež	1. Nárast počtu záujmových aktivít a združení pre deti a mládež
	Zvýšiť kvalitu vzdelávania a voľnočasových aktivít v Združení	1. Spracovaná a realizovaná koncepcia modernizácie škôl z hľadiska ďalších perspektív

obec	Ciele – stratégie do r. 2015	indikátory
ZDRUŽENIE OBCÍ Uh - Olšava	Zvýšiť kvalitu života občanov	1. Nárast počtu sociálnych služieb seniorom

		2. Znížený odliv mladých ľudí a rodín
	Podpora rozvoja a zlepšenie kvality voľnočasových aktivít pre deti a mládež	1. Počet realizovaných aktivít pre cieľovú skupinu 2. Zvýšenie počtu detí a mládeže zapojených do organizovaných aktivít a podujatí
	Podpora zamestnania miestnych obyvateľov v komunitných službách	1. Zvýšenie počtu zamestnaných občanov v komunitných službách v obciach Združenia

12.5 INFRAŠTRUKTÚRA

obec	Ciele – stratégie do r. 2008	indikátory
ZDRUŽENIE OBCÍ Uh - Olšava	Pripraviť podklady pre dobudovanie technickej infraštruktúry v území	1. Počet spracovaných technických dokumentácii pre výstavbu, dopracovanie technickej a environmentálnej infraštruktúry

obec	Ciele – stratégie do r. 2015	indikátory
ZDRUŽENIE OBCÍ Uh - Olšava	Dobudovanie technickej a environmentálnej infraštruktúry (plyn, vodovod)	1. Počet vybudovaných prípojok
	Zabezpečenie zneškodňovania odpadových vôd (dokončenie	1.Dokončené odkanalizovanie obcí

	odkanalizovania obcí, v obciach, kde nebola začatá výstavba kanalizácie vybudovať malé domové čističky odpadových vôd)	s rozostavanou kanalizáciou 2. Počet vybudovaných domových ČOV
	Obnova miestnych komunikácií	1. Počet kilometrov opravených povrchov ciest III. triedy a miestnych komunikáciáchkomunikácií

12.6 OBLASŤ KULTÚRY, HISTÓRIE A ŠPORTU

obec	Ciele – stratégie do r. 2008	indikátory
ZDRUŽENIE OBCÍ Uh - Olšava	Zatraktívniť podujatia pre obyvateľov obcí	1. Nárast počtu návštevníkov podujatí

obec	Ciele – stratégie do r. 2015	indikátory
ZDRUŽENIE OBCÍ Uh - Olšava	Udržiavanie tradícií športových a kultúrno-spoločenských podujatí	1. Počet realizovaných podujatí za rok

12.7 OBLASŤ OBČIANSKEJ SPOKOJNOSTI

obec	Ciele – stratégie do r. 2008	indikátory
ZDRUŽENIE OBCÍ Uh - Olšava	Zlepšiť vzhľad verejných priestranstiev v obciach Združenia	1. Zníženie miery znečistenia verejných priestranstiev obcí
	Zefektívniť komunikáciu medzi obyvateľmi a obecnými úradmi	1. Zaviesť roznášanie oznamov a informácií z obecného zastupiteľstva do domácností

obec	Ciele – stratégie do r. 2015	indikátory
ZDRUŽENIE OBCÍ Uh - Olšava	Zlepšiť vzhľad verejných priestranstiev v obciach Združenia	1. Zabezpečiť údržbu verejných priestranstiev
	Postaviť a prevádzkovať dom smútku v obciach Združenia, kde ešte nie je	1. Počet vybudovaných domov

		smútku
	Zefektívniť komunikáciu medzi obyvateľmi a obecnými úradmi	1. Počet zavedených efektívnych foriem komunikácie v obciach Združenia

13 STRATEGICKÝ PLÁN ROZVOJA

13.1 STRATEGICKÝ PLÁN ROZVOJA ZDRUŽENIA OBCÍ UH - OLŠAVA

Zdroje podpory sú vyšpecifikované v kapitole 10. Indikatívne programové dokumenty rozvoja

priorita / cieľ		aktivita	zodpovedný	odhadované finančné zabezpečenie	
				odhadované finančné náklady	***výška kofinancovania***
1.	**Modernizácia a rozvoj infraštruktúry**	1. **Zabezpečenie** dobudovania technickej a dopravnej infraštruktúry	samospráva obcí v koordinácii s Úradom Košického samospr. kraja	3 200 000 Sk/km miestnych komunikácií vrátane chodníkov	10% pri získaní nenávratného finančného príspevku zo Štrukturálnych fondov EÚ
		2. **Dobudovanie** plynofikácie územia	samospráva obce Tašuľa		
		3. **Vybudovanie** systému efektívneho zneškodňovania odpadových vôd v regióne:	samospráva obcí		
		3.1. dobudovanie rozostavanej kanalizačnej siete (Bežovce, Pinkovce)	3.1. Obec Bežovce	3.1. viď výberové konanie z r. 2003	viď rozpočet projektu

priorita / cieľ		aktivita	zodpovedný	odhadované finančné zabezpečenie	
		3.2. vybudovanie sústavy malých domových ČOV	3.2. obecná samospráva Jenkovce, Niž. Nemecké, Sejkov, Tašuľa	3.2. 85 000,- Sk/ malá domová ČOV	10% pri získaní nenávratného finančného príspevku zo Štrukturálnych fondov EÚ
2.	**Zvyšovanie ekonomickej aktivity malého a stredného podnikania s dôrazom na znižovanie nezamestnanosti v regióne**	1. **Vytváranie podmienok** pre rozvoj podnikania a služieb v regióne Združenia: 1.1 spracovaním záväzných strategických a plánovacích dokumentov	1.1. obecná samospráva	450 000,- Sk / územný plán obce	0% pri projekte pozemkových úprav
		1.2 prenájmom nevyužívaných priestorov vo vlastníctve obcí	1.2. obecná samospráva	14 000,- Sk/1 ha projektu pozemkových úprav	10% pri získaní nenávratného finančného príspevku zo Štrukturálnych fondov EÚ
		2. **Podpora** budovania rekreačno-oddychových zón v obciach Združenia	obecná samospráva	2. podľa rozsahu projektu	
		3. **Iniciácia** využívania kultúrnych pamiatok a nevyužívaných objektov v regióne	obecná samospráva		
		4. **Zabezpečenie** propagácie regiónu a jeho komparatívnych výhod	Združenie obcí Uh - Olšava	podľa charakteru a rozsahu projektových zámerov	
		5. **Vytváranie podmienok** pre zvýšenie návštevnosti regiónu a dlhodobejšieho pobytu návštevníkov v regióne prostredníctvom podpory poskytovania služieb a kvality prostredia	Združenie obcí Uh - Olšava		

	priorita / cieľ	aktivita	zodpovedný	odhadované finančné zabezpečenie	
3.	**Zvyšovanie kvality života obyvateľov v regióne Združenia**	1. **Podpora** rozvoja voľnočasových aktivít pre deti, mládež, dospelých a seniorov	obecná samospráva	podľa charakteru a rozsahu projektových zámerov	0 – 10% podľa zdrojov podpory
		2. **Zabezpečenie** estetického zlepšenia (vzhľad, čistota, efektivita) verejných priestranstiev v obciach	obecná samospráva		10% pri získaní nenávratného finančného príspevku zo Štrukturálnych fondov EÚ
		3. **Zabezpečenie** efektívnej komunikácie medzi samosprávou a obyvateľmi	obecná samospráva		
4.	**Posilňovanie sociálneho kapitálu**	1. **Zabezpečiť** rozvoj sociálnej oblasti v poskytovaní sociálnych služieb pre seniorov	obecná samospráva	výška je závislá podľa charakteru a rozsahu projektových zámerov a charakteru poskytovaných služieb	0 – 10%
		2. **Vytvoriť** stratégiu rozvoja marginalizovaných skupín obyvateľstva	Združenie obcí Uh - Olšava		10% pri získaní nenávratného finančného príspevku zo Štrukturálnych fondov EÚ
		3. **Zabezpečiť** rozvoj vzdelávacích služieb v regióne			
		4. **Podpora** rozvoja celoživotného vzdelávania			
5.	**Podpora rozvoja regiónu prostredníctvom využívania finančných zdrojov zo štrukturálnych fondov EÚ a štátneho rozpočtu**	1. **Spracovanie** databázy indikatívnych projektových zámerov	obecná samospráva	v rámci činností a rozpočtu obecných samospráv	- - -

13.2 KONTROLA A HODNOTENIE REALIZÁCIE AKČNÉHO STRATEGICKÉHO PLÁNU

Kontrola a hodnotenie realizácie strategického plánu rozvoje Združenia obcí Uh - Olšava budú uskutočňované najmä:

- porovnávaním pripravovaných dlhodobých a zásadných rozhodnutí so strategickým plánom
- prípravou ročných prehľadov o naplňovaní strategické koncepcie vrátene upozornenia na zaostávaní oproti pôvodným zámerom či inému smerovaniu rozvoja Združenia obcí Uh – Olšava.